

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 43.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

11 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1894

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ ζήτημα τοῦ πρὸς τοὺς πιστωτὰς τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους συμβιβασμοῦ παραμένει ἐν ᾧ σημείῳ κατέλιπεν αὐτὸ ἢ διὰ τῶν γερμανογαλλικῶν ἐνεργειῶν ματαιωθείσα ἐν Λονδίῳ συνέλευσις τῶν ἀγγλῶν ὁμολογιούχων, ἀναμένεται δὲ ἤδη τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐν Παρισίοις συγκροτηθείσης τῶν ἀγγλῶν, γερμανῶν καὶ γάλλων ὁμοῦ. Ἐκ τῆς συνελεύσεως ταύτης οἱ κήρυκες τῆς ἐπισήμου ὑπὸ τῶν τριῶν Δυνάμεων ὑπὲρ τῶν ὄρων τῶν ὁμολογιούχων ἐνεργείας παρὰ τῇ ἑλληνικῇ κυβερνήσει ἀνεμνον νέα διαθήματα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθομένου· ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτε οὐδὲ νῦν ὁ πόθος αὐτῶν οὕτως πραγματοποιήσεται οὔτε τῆς ἀγγλικῆς οὔτε τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως διατειθειμένης εἰς ἐπίσημον ἀνάμιξιν ἐν ζήτηματι φέροντι ὡς πρὸς τοὺς εὐρωπαϊοὺς πιστωτὰς πάντας τοὺς χαρακτῆρας ἰδιωτικῆς οικονομικῆς ἐπιχειρήσεως, ἀπιδούσης μὲν εἰς κέρδη, ἀλλὰ προδῆλως ἐκτειθειμένης ὡς πᾶσαι αἱ κερδοσκοπαὶ ἐπιχειρήσεις καὶ εἰς κινδύνους ζημιῶν. — Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν τῷ βασιλείῳ πολιτικὴν κατάστασιν, αὕτη πρόκειται νὰ σαφηνισθῇ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ὅτε τὸ κοινοβούλιον ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐργασίας αὐτοῦ. — Κατὰ τὰς πιθανωτέρας προβλέψεις ἢ κυβερνήσεως τοῦ κ. Τρικούπη μετὰ πολλῆς δυσχερείας θὰ κατάρθου νὰ διατηρῇ συγκεντρωμένας τὰς 110 ψήφους, ὧν τὴν ἀπαρτίαν ἀποτελοῦσῶν, ἀπόλυτον ἔχει χρεῖαν, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ ἐν περιπτώσει, πιθανῇ ἄλλως τε, καταφυγῆς αὐθις τῆς ἀντιπολυτέσεως εἰς τὸ κωλυσιεργικὸν σύστημα, τὸ διαρκῶς δυστυχῶς ἀπὸ τινῶν ἐτῶν διακομφοῦν ἐν Ἑλλάδι τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα. — Οἱ φίλοι τοῦ κ. Τρικούπη ἀριθμοῦσιν ἤδη 108 κυβερνητικούς βουλευτὰς, δι' ὧν, μετὰ καὶ ὀλίγων τινῶν ἀντιπολιτευομένων, ὑποστηριζάντων ἄλλοτε τὴν παροῦσαν κυβερνήσιν, ἐλπίζουσιν ὅτι τὸ ὑπουργεῖον θὰ

δυνθῆ νὰ διέλθῃ καὶ τὴν σύνοδον ταύτην· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ οἱ πιστεύοντες — καὶ δὲν ἐννοοῦμεν τοὺς ἐκ συστήματος ἀντιπολιτευομένους, τοὺς φανταζομένους τοὺς πόθους αὐτῶν ὡς πράγματα — ὅτι ἐκ τῶν 108 λογιζομένων κυβερνητικῶν βουλευτῶν πολλοί, δυσχερῶς πρὸς τὴν κυβερνήσιν διατειθειμένοι, οὐδὲ θὰ ἐλθῶσιν εἰς Ἀθήνας, ὅτε ἀδύνατος θ' ἀπέβαινε τῷ ὑπουργεῖῳ πᾶσα νομοθετικὴ ἐργασία. — Τότε θὰ εἶχομεν διάλυσιν τῆς Βουλῆς μετὰ πάντων τῶν ἐνδεχομένων ἐπακολούθῶν αὐτῆς. — Ἐν τούτοις πρὸ τῆς ἀνοίξεως τῶν πυλῶν τοῦ βουλευτηρίου οὐδὲν σαφὲς δύναται τις νὰ προείπῃ.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας εἶχομεν νέας τοῦ κόμπτος Καλνόκη περὶ Σερβίας δηλώσεις, προκληθείσας ὑπὸ ἐπερωτήσεως τοῦ νεοτσέχου βουλευτοῦ Καψτάν. — Αἱ δηλώσεις αὗται εἶνε καθ' ἑαυτὰς τοιαῦται, ὥστε, ἀκούων τις αὐτὰς, τοῦτο μόνον ἔχει νὰ πράξῃ, νὰ εὐχθῆ ὅπως κατὰ τοὺς λόγους αὐτῶν ρυθμίζηται καὶ ἡ πραγματικὴ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῶν μεγάλων Δυνάμεων συμπεριφορὰ πρὸς τὰ πλῆσιον ἢ οὕτως ἢ ἄλλως συναπτόμενα αὐτοῖς μικρὰ κράτη. — Λέγων δηλαδὴ ὁ αὐστροουγγρὸς ὑπουργὸς ὅτι τὰ τὴν Σερβίαν συγκινοῦντα ζητήματα εἶνε ἐσωτερικῆς φύσεως, οὐδὲ ἄπτονται ὅλως τῶν συμφερόντων τῆς Αὐστροουγγαρίας, καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ καταλίπῃ τὸ ἀνεξάρτητον σερβικὸν βασίλειον νὰ κανονίσῃ τὰ πράγματα αὐτοῦ ὡς ἂν δοκῆ αὐτῷ βέλτιστα, μόνον διὰ τῶν ὑπὲρ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τοῦ ἔργου εὐχῶν του συνοδεῦσάν αὐτό, ταῦτα λέγων ὁ κόμπης Καλνόκης, λέγει ἀλήθειαν, ἐρειδομένην ἐπὶ τοῦ φυσικῶτάτου γεγονότος, ὅτι ἕκαστος δικαιοῦται νὰ διαθέτῃ κατ' ἀρέσκειαν τὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, χωρὶς πρὸς τοῦτο νὰ θεωρῆ ἀναγκαῖον νὰ συμβουλευῆται τοῖς γείτοσι, μάλιστα δὲ ἐκεῖνοις, οἵτινες πολλὰκις ἐξεδύλωσαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιβάλωσι τὴν ἐαυτῶν μὴ ἀφιλοκεροῦν γνάμην ἐν τῇ διοικήσει καὶ ἐσωτερικῇ διαθέσει τοῦ ξένου οἴκου. — Ἐν τούτοις πᾶς καὶ ἀμυδρὰν μόνον ἰδέαν ἔχων τῆς σταθερᾶς καὶ πραγματικῆς, οὐχὶ τῆς ἐν λόγοις ἐμφαινόμενης, πολιτικῆς τῆς

δυναδικῆς μοναρχίας πρὸς τὰ πλησίον αὐτῆς μικρὰ ἰλλυρικά κράτη γινώσκει ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπουργὸς ἄλλα μὲν βουλευέται καὶ ἐνεργεῖ, ἄλλα δὲ λέγει. — Λέγει μὲν ὀρθῶς ὅσα ἀνωτέρω εἶπομεν, ἐν τῷ ἔργῳ ὅμως πᾶν πρᾶττει, ὅπως ἡ ἐνεστώσα ἐν Σερβίᾳ κατάστασις καὶ ἡ ἐπιδοσις, ἣν τὰ πράγματα τῆς χώρας ἀπὸ τῆς εἰς τὸ σερβικὸν ἔδαφος ἐπανόδου τοῦ βασιλοπάτορος καταλήξῃ εἰς τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν ἐν ᾧ σημείῳ διετέλουν πρὸ τῆς παραιτήσεως τοῦ βασιλέως Μιλάνου, ὅτε ἡ αὐστρουγγρική πολιτικὴ, λησμονήσασα τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ βασιλείου, ἤγε καὶ ἔφερε τὰ ἐν αὐτῷ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν πολιτικῶν καὶ ἐμπορικοοικονομικῶν συμφερόντων τῆς μοναρχίας. — Ἡ ἐπικειμένη εἰς Βουδαπέστην ἀποδημία τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου θὰ παράσῃ ἰσχυραίαν εἰς ἀμεσώτεραν ἐνέργειαν πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν· ἀλλ' ὑπάρχουσι τόσοι λόγοι συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς ἐν ἰσχύι διατηρήσεως τῆς ἐν λόγοις ὑπὸ τοῦ κόμηντος Καλνὸνκ διατυπωθείσης ἀληθείας, ὥστε, καὶ ἂν μὴ τελείως ἐπαληθεύσῃ τὰ ἀρτίως ρηθέντα περὶ ἐπικειμένης εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐπιστροφῆς τοῦ βασιλοπάτορος, περὶ καθόδου εἰς τὴν χώραν τῆς βασιλομήτορος καὶ περὶ συνδιαλλαγῆς αὐτῆς καὶ τοῦ βασιλέως πρὸς τοὺς ριζοσπαστικούς, βέβαιον σκεδὸν φαίνεται ὅτι ἡ Αὐστρουγγαρία δὲν θὰ εὐτυχίῃ νὰ ἴδῃ τὴν ἐν Σερβίᾳ νεκρανάστασιν τῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς. — Καὶ ὑπάρχει μὲν ἐν τῇ χώρᾳ πολιτικὴ τις μερίς, ἥτις τὴν ἐκ τῆς ἀντιδημοτικότητος αὐτῆς ἀσθένειαν εὐαρέστως θὰ ἔβλεπεν ἀντιρροπομένην ὑπὸ τῆς αὐστρουγγρικῆς προστασίας, τὰ ἐνεχόμενα ὅμως ἑκατοστὰ τοῦ σερβικοῦ λαοῦ οὕτω δυσχερῶς ἀναμνήσεις διατηροῦσι τῆς πάλαι ἀκμασάσης ἐπιρροῆς τῆς γείτονος δυναδικῆς μοναρχίας ὥστε μετὰ πεποθησέως δύναται τις νὰ εἴῃ ἢ ὅτι βαρύν καὶ μάτατον θὰ ὑπεδέτο ἀγῶνα ὁ ἐπιχειρήσων νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν χώραν καὶ παγίωσῃ κατάστασιν πραγμάτων ἐναντίαν πρὸς τὸ γενικὸν αὐτῆς αἶσθημα.

Κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἐπανελημμένως ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ τύπῳ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἐνδεχομένης διαλύσεως τοῦ ἀρραβῶνος τοῦ διαδόχου τοῦ ρωσικοῦ θρόνου μεγάλου δουκὸς Νικολάου μετὰ τῆς γερμανίδος πριγκίπισσας Ἀλίκης, ἀνεγράφη δὲ ἦδη καὶ ἡ ἰσθμίου ἐπιχειρήσις. ἦν ἡ ὁμοσπονδία πριγκίπισσα θὰ ἐλάμβανε κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς ρωσικῆς αὐλῆς, εἴ ποτε ἀπέβαιεν ἀδύνατος ἡ συντέλεσις τοῦ συνοικεσίου τούτου. — Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἄξιον μνείας διὰ δύο πολιτικούς λόγους· πρῶτον μὲν διὰ τὴν γνωσιμαχίαν τῶν ἐπιδρώντων ἐπὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῆς πριγκίπισσας, μᾶλλον δὲ διὰ τὰ αἴτια, τὰ προκαλέσαντα τὴν γνωσιμαχίαν ταύτην, εἴτα δὲ διὰ τὴν ὑπὸ τῆς αὐλῆς τῆς Πετροουπόλεως ἀπόδοσιν προσηχῆς τινος εἰς τὸ αἶσθημα, ὅπερ ἐν γένει ἐξεδηλώθη ἐν Ρωσίᾳ σχετικῶς πρὸς τὴν μνηστείαν ταύτην. — Οἱ βερολίνειοι κύκλοι, οἱ θριάμβους ἀναμέλψαντες ἐπὶ τῇ μνηστείᾳ τῆς πριγκίπισσας Ἀλίκης μετὰ τοῦ ρώσου καισαρίδου, ἐγίνωσκον κάλλιστα ὅτι ἦν ἀπολύτως ἀδύνατον ἡ τοῦ μέλλοντος αὐτοκράτορος τοῦ μεγίστου τῶν ὀρθοδόξων ἐθνῶν σύζυγος νὰ προσδεύῃ δόγμα ἄλλο παρὰ τὸ ὀρθόδοξον, ὅτι δὲ τούτου ἐνεκα ἡ γερμανὶς πριγκίπισσα καὶ ἐξαδέλφη τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, μνηστευομένη τὸν διάδοχον

τοῦ ρωσικοῦ θρόνου, ὄφειλε κατ' ἀνάγκην νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ δόγμα τοῦ συζύγου αὐτῆς· τοῦτο ὅμως δὲν ἐθεώρησαν κώλυμα. ἤτε ἐλπίζαντες ὅτι διὰ τοῦ εἰρημένου συνοικεσίου θὰ συνδέψιγγον ἐπὶ τοσοῦτον τὰς πρὸς τὴν Ρωσίαν πολιτικὰς σχέσεις αὐτῶν, ὥστε, συμπληροῦντες τὸ διὰ τῆς ρωσογερμανικῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως ἐπιχειρηθὲν, νὰ χαλαρώσῃ τοὺς δεσμοὺς τοῦ ρωσογαλλικοῦ συνδέσμου. — Ἡ μετὰ τὴν τυπικὴν ὅμως ἐκδήλωσιν τῶν φιλοφρόνων ἐν Ρωσίᾳ ἐπὶ τῇ διομολογήσει τῆς τε συμβάσεως καὶ τοῦ ἀρραβῶνος αἰσθημάτων ἐπάνοδος τῶν πραγμάτων εἰς τὴν σταθερὰν θέσιν, ἐν ᾗ ἔχει αὐτὰ τεταγμένα ἢ μὴ εὐχερῶς διασαλευομένη ρωσικὴ πολιτικὴ, ἔδειξεν αὐτοῖς ὅτι μάτην ἤλπισαν· τότε δὲ ἤρξαντο αἱ ἔμμεσοι καὶ ἄμεσοι πρὸς τὴν μελλόνυμφον τοῦ διαδόχου τοῦ ρωσικοῦ θρόνου εἰρη. ἡσείς, ὧν ἐπακόλουθον αἰ δυσχερεῖαι, ἄς ἡ πριγκίπισσα αὐτὴ βιαιῶς πιεσθῆται ἐν τῇ εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν προσελεύσει αὐτῆς. — Κατὰ δευτέρον λόγον· παρητηρέως ἐν τῇ ἐνδεχομένῃ διαλύσει τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου ἀρραβῶνος ὁ σεβασμὸς, ὃν ἡ τῆς Πετροουπόλεως αὐτὴ ἐπιδείκνυνται πρὸς τὸ αἶσθημα, ὅπερ ἐν γένει ἡ μετὰ γερμανίδος πριγκίπισσας μνηστεία τοῦ διαδόχου παρήγαγε παρὰ πάσαις σχεδὸν ταῖς τάξεσι τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, αἶσθημα δὲ, ὅπερ, ἀρχήθεν μὴ ὄν εὐλικρινῶς εἰφιόδουνον, ἄτε κρινόμενον πάντοτε μετὰ τῆς ὑπονοίας μὴ τὸ τοιοῦτον συνοικεσίον σὺν τῷ χρόνῳ συντέλεσθαι εἰς ἀλλοίωσιν τῶν πρὸς τὴν Γαλλίαν σχέσεων, καταφρονέστερον ἐτι ἐγένετο, ἀφ' ὅτου ἐγνωσθῆ ὅτι ἡ προσηχόμενὴ αὐτῷ μελλούσᾳ αὐτοκράτειρα χαλεπαίνει λίαν ἐν τῇ ἐκκληρώσει τῆς ὑποσχέσεως αὐτῆς, ὅπως ἀσπασθῆ τὸ δόγμα τοῦ ἔθνους, οὗ τὰς τύχας θὰ συμμερισθῆ. — Ὁ σεβασμὸς οὗτος βαρύνει ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνδεχομένου, τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ ἐνδείξιν οὐσιώδους τροπῆς ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τῆς Ρωσίας πολιτικῇ.

Ἐν τῇ Ἀπῶ Ἀνατολῇ ἐξακόλ υθοῦσιν αἱ παρασκευαὶ ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων πρὸς συγχεθῆσιν τῆς ἀναμενομένης ἐπὶ τὸ σινικόθι ἐδαφους μεγάλης μάχης, μεταξὺ δὲ καὶ αἱ περὶ τῆς λύσεως τοῦ δράματος τούτου ἐδιαφερόμεναι εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις, αἱ ἀπὸ τῆς τελευταίας ἐν Πιέγκ-Γιάγκ περσομαχίας καὶ τῆς πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γαλοῦ ναυμαχίας ἀναγκασθεῖσαι σοβαρώτερον νὰ σκεθῶσι περὶ τῶν μέτρων, δι' ὧν ἠδύναντο τελεσφορώτερον νὰ περιφρουρήσῃσι τὰ ἐν ταῖς χώραις ἐκεῖναις συμφέροντα αὐτῶν, ἐπισπεύδουσι τὴν ἀποστολὴν νέων πολεμικῶν σκαφῶν καὶ νέων ἀνδρῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐκεῖ ἦδη ὑπαρχόντων στόλων αὐτῶν. — Κυρίως εὐρωπαϊκὰ ἐν ταῖς χώραις ἐκεῖναις συμφέροντα ὑπάρχουσι τὰ ρωσικὰ, τὰ ἀγγλικὰ καὶ τὰ γαλλικὰ· οὐχ ἥττον καὶ ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ἰταλία ἐπιδείκνυνται ἰδιάζον ἐν τῷ ἰαπωνοσινικῷ ζητήματι ἐνδιαφέρον, οὕτω δὲ ἔχομεν καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ συνασπισμὸν τευτονοῖταλοαγγλικὸν καὶ συνασπισμὸν ρωσογαλλικόν, ἥτοι κατάστασιν ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν ἐν Εὐρώπῃ διὰ τὴν ὑπορῆν τῆς Τριπλῆς μετὰ τῆς συμπαθοῦσης αὐτῇ Ἀγγλίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν τοῦ ρωσογαλλικοῦ συνδέσμου ἀφ' ἑτέρου ὑφισταμένην. — Οὕτω πρόκειται καὶ ἐν Ἀσίᾳ ν' ἀγωνισθῶσι αἱ τῶν Εὐρώπην διεκδικούσαι ἀντίπαλοι ἐπιρροαί.

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΔΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ.

Θαῦμα καὶ προφητεία.

Τὰ αὐτὰ δύνανται νὰ εἴπη τις καὶ περὶ τῶν πνευματιστῶν λεγομένων καὶ τῶν θεωριῶν αὐτῶν. Ἐν ὑπέσει φαίνεται ὅτι δικτελεῖ ὁ θρόνος ὁ παραχθεις ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἐξ Ἀμερικῆς τὸ πρῶτον μεταφουθεῖς. Δεισιδαίμων καὶ ἄπιστος μαντικὴ παρίσταται καὶ τὸ σύστημα τοῦτο. Ὅτι ὑπὸ τὸ πνευματικόν τοῦτο καὶ τὸν ψυχογράφον κρύπτεται ἀπάτη τις δείκνυται μὲν καὶ ἐκ τῆς καταγωγῆς τῆς ἐξ Ἀμερικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ φαινομένου κατὰ τὰ πειράματα· τὰ ἐρωτώμενα ἴσθ. πνεύματα τὰ οὕτω σπουδαία κατὰ τὸν βίον βωβὰ παρίστανται καὶ ἄφωνα. Τὸ δὲ γελοιωδέστερον πάντων εἶναι ὅτι στόμα αὐτῶν καθίστανται τὰ τραπέζια.

Λέγοντες ἐν τούτοις ὅτι ὑπάρχει καὶ ἐν ταῦτα ἀπάτη δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι τὸ ὅλον τοιοῦτον παρίσταται· καὶ τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ φαινόμενα τοῦ ὑπνωτισμοῦ· ὁ ἠλεκτρομαγνητισμὸς παίζει τὸ σπουδαιότερον πρόσωπον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ Medium καλούμενα διατελοῦσιν ἐν πηλολογικῇ καταστάσει, νήφουσα δίκνοια δυσκόλως πείθεται εἰς ὅσα γράφονται καὶ λέγονται, ἥμισυ δὲ ὅα ἐτόλμα νὰ χαρακτηρίσῃ ταῦτα προφητικῶς.

Προφητεία οὕτω καὶ θαῦμα παρίστανται αἱ μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἡ θεία Ἀποκάλυψις ἐρανερώθη τῇ ἀνθρωπότητι· ὁ προφήτης εἶνε τὸ Θεόπνευστον ὄργανον τῆς Ἀποκαλύψεως ταύτης· ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ ἰδίᾳ ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ μὲν προφητεία εἶνε ἐκδήλωσις ὑπερφυσικῆς σοφίας, τὸ δὲ θαῦμα ὑπερφυσικῆς δυνάμεως, ἀμφοτέρω δὲ κριτήρια τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ στοιχεῖα ταύτης. Ἄν λοιπὸν ἡ θεία Ἀποκάλυψις παρίσταται ἀναγκαῖον αἴτημα τῆς λογικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως, ἂν καταδείκνυται ἠθικὴ ἀνάγκη, ἀπὸ στοιχείων ταύτης εἶνε ἡ προφητεία καὶ τὸ θαῦμα, καὶ ταῦτα εἶναι ἀναγκαῖα ὁ ἀρνούμενος τὴν Ἀποκάλυψιν, ἀρνεῖται καὶ ταῦτα· ὁ δὲ τοιοῦτος διανοίγει χάσμα μεταξύ δημιουργοῦ καὶ δημιουργήματος κλείων τὰς πηγὰς τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος, δι' ὧν ποτίζεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τρέφεται τὸ δένδρον τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς· κλείεται ὁ οὐρανός, πᾶσα δὲ ζωὴ προσπαταλεύεται ἐπὶ τοῦ βράχου, ὡς ὁ Προμηθεύς, ὅπου ὁ γῆψ τῆς σιδηρᾶς ἀνάγκης κατατρῶγει τὸ ἦμαρ αὐτοῦ.

Ἄν ἐνηργεῖτο καὶ σήμερον θαῦμα τι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐγένετο προφητεία τις, ὅα ἐπίστευον· τοιαῦτά τινα πολλοὶ πολλὰκις λέγουσι. Ἀλλὰ διατί ὁ Θεὸς δὲν

ἐκτελεῖ; μήπως χιλιάδες δὲν ὅα προσήρχοντο εἰς τὴν πίστιν καὶ ἑκατομμύρια;

Ἄτοπος, παράλογος καὶ ψευδὴς εἶνε ὁ λόγος οὗτος· ἄτοπος μὲν, διότι προφητεία καὶ θαῦμα εἶνε ἕκτακτα φαινόμενα καὶ ἕκτακτοι ἐνέργειαι τῆς θείας δυνάμεως καὶ σοφίας. Ἦθελον δὲ παῦσαι νὰ ἦνε τοιαῦτα, ἂν ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ ἐκάστου καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ, αὐθαριέτως, πανταχοῦ καὶ πάντοτε συνέβαινον. Ἄν τὸ θαῦμα δὲν ἐγένετο χάριν τῆς πίστεως, δὲν ὅα ἦτο θαῦμα· ἂν δὲ καθ' ἐκάστην συνέβαινε, ὅα ἔπαυε νὰ ἦνε τοιοῦτο. Καὶ ἡ προφητεία σπανίᾳ δέον νὰ ἦνε· ἄλλως ὅα ἐτέρχυντο τὴν ἱστορικὴν ἀνέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὅα ἀνέκοπτε τὸ ρεῦμα τῆς ἐλευθέρως ἐνεργείας.

Εἶνε ὅμως καὶ παράλογος, διότι πρέχεται οὕτω ἐκάστῳ τὸ δικαίωμα νὰ προβάλλῃ ὄρους τῷ Θεῷ, ὑπὸ τοὺς ὁποίους θέλει νὰ πιστεύῃ. Τί ὅα ἐγένετο τοιοῦτος Θεὸς καὶ πόσον ὅα ἐταπεινοῦτο παντί που δῆλον· ὅα καθίστα καὶ αὐτὸν ὄργανον τῆς ἰδιοτελείας, περιεργίας καὶ αἰσθητικότητος, ὡς ὁ πειρασμὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἂν ἦσαι Θεός, εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. Κατὰ ἄπο τοῦ σταυροῦ, κτλ. τοιαῦτα ὅα ἔλεγεν ἡ βλάσφημος ἡμῶν γλῶσσα πρὸς τὸν Θεόν.

Εἶνε καὶ ψευδὴς τέλος· διότι ὅπου ἐλλείπει ἡ ἐλευθέρω καὶ ἐκουσίᾳ πίστις (ἠθικὴ πίστις), ὅπου ὁ ἀνθρώπος ἐν τῷ ἐσωτάτῳ τῆς ψυχῆς του ἐσθυσεν τὴν πίστιν, καὶ τὸ θαῦμα ἀδυνατεῖ νὰ ἐκδικῆσῃ τὴν πίστιν του. «Ἄν ἐβλέπομεν θαῦμα τι, λέγουσί τινες, ὅα ἐπιστρέφομεν, ὅα μετενοοῦμεν». Καὶ ὅμως δὲν ὅα ἔλεγον τοιαῦτα, ἂν εἶχον συνείδησιν τῆς ἀληθοῦς ἐπιστροφῆς καὶ μετανόιας. Πόσα ὁ ἄπιστος δὲν δύναται νὰ προβάλλῃ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει· ὅτι δὲν ἀντελήφθη καλῶς, οὐδ' ἤκουσεν· ὅτι εἶνε ἀπάτη τῶν αἰσθήσεων· ὅτι ἄγνωστοι φυσικαὶ αἰτίαι προκαλοῦσι τοῦτο· ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλονται τὰ δαιμόνια, ὡς ἔλεγον οἱ Φαρισαῖοι· τοιαῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια ὅα ἔλεγον οἱ τοιοῦτοι· ἢ μήπως ὁ πατριάρχης τῶν νεωτέρων ὀρθολογιστῶν Ρουσσὸ δὲν ἔλεγεν ὅτι, ἂν ἤθελεν ἴδει νεκρῶν ἀνίσταμενον, ὅσῳ ἐκπληκτικὸν καὶ ἂν ἦτο τοῦτο, δὲν ὅα ἐγνώριζε τί συνέβη. Ἐφρόνει δὲ ὅτι ὅα ἐτρέλλαιντο μᾶλλον ἢ ὅα ἐπίστευε». Ταῦτα πάντα λοιπὸν εἶνε ἡ ἐπιβεβαίωσις τῶν λόγων ἐκείνων τοῦ Χριστοῦ «ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφῆτας ἀκουσάτωσαν αὐτῶν· εἰ γὰρ τούτων οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἂν τις τῶν νεκρῶν ἀναστῆ· πεισθήσονται». Ἡ μήπως οἱ Ἰουδαῖοι δὲν εἶδον τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα θαῦματα; Καὶ ὅμως δὲν ἐπίστευσαν· μήπως δὲν εἶχον τὰς προφητείας, τὰς ὁποίας ὁ Πέτρος ὀνομάζει ἰσχυρότερον λόγον; καὶ ὅμως τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν, ἀποδοκιμάσαντες τὸν λίθον, ὁ ὁποῖος ἐτέθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.

Ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος περὶ τούτου τάδε παρατηρεῖ. «Ὁ καθόλου Χριστὸς ἀπεκαλύφθη τοῖς Ἀποστόλοις, ἀποκαλύπτεται δὲ καὶ ἡμῖν· καθὼς δὲ ἐκεῖνοι δὲν ἔβλεπον ἐξ ὀλοκλήρου αὐτόν, οὕτω καὶ ἡμεῖς. ἐκεῖνοι ἔβλεπον τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπίστευον εἰς τὸ

*) Ἰδε ἀριθ. 42 σελ. 823—825.

σῶμα· ἡμεῖς βλέπομεν τὸ σῶμα καὶ πιστεύομεν εἰς τὴν κεφαλὴν· ἡ θεμελίωσις καὶ διάρκειά τῆς Ἐκκλησίας ἐν μέσῳ πυρός καὶ ὕδατος δι' εἰκοσιν ἑκατονταετηρίδων ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον καὶ διηνεκές, τὸ πασιδηλότατον τῶν θαυμάτων πᾶσι, τὴν πλήρωσιν πάσης προφητείας». «Διὰ τοῦ συνεχοῦς δὲ τούτου θαύματος ὁ Θεὸς ἐπικυροῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ πραγματικότητα τῶν ἄλλων καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε πολλῶ μᾶλλον ἢ ὑπαρξίς ἀπίστων καὶ πνευματικῶν τυφλῶν νὰ φαίνεται εἰς ἡμᾶς θαῦμα, ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἐπὶ τοιαύτης ἀσφαλοῦς πέτρας τὴν πίστιν ἔθεμελίωσε». Μήπως θέλομεν ὁ Θεὸς νὰ ἐνεργῇ καθ' ἑκάστην θαύματα, νὰ καταστήσῃ ταῦτα ἀνωφελῆ, νὰ συνειθίσωσι δὲ εἰς αὐτὰ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν, ὡς καὶ τὰ θαύματα τῆς φύσεως; τὸ παρελθόν, ἡ ἐκπλήρωσις πάσης προφητείας εἶνε ἀσφαλῆς ἐγγύθις διὰ τὸ μέλλον. Ὁ ἐπιμενόμενος τὸν ὄλεθρον τῶν ἀσεβῶν, ἡ δὲ ψευδὴς ἐπιστήμη ἢ ἐξεγείρουσα τὴν περιεργίαν τοῦ ἀνθρώπου νὰ παύσῃ ἐξαπατῶσα τοὺς ἀνθρώπους; αἱ ὑποσχέσεις καὶ ἀπειλαὶ τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁμοίως βέβαιαι· ὅ,τι τώρα συμβαίνει, βέβαιοι ἡμᾶς καὶ περὶ ἐκείνου, ὅπερ πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὸ μέλλον καὶ νὰ φοβώμεθα».

(Ἀκολουθεῖ).

HOMO VETUS.

BYZANTIAKA.

Περὶ τοῦ Χαρακτῆρος καὶ τῆς σημασίας τῆς
« Ἐπαναγωγῆς ».

Ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Βασίλειος ὁ Μακεδών ἀμὰ τῇ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἀναβάσει (867) σπουδαῖον αὐτοῦ ἔργον ἐθεώρησε πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν νομικῶν ἐπιστημῶν, αἵτινες ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 7ου αἰῶνος μέχρι τῶν μέσων τοῦ 9ου εἶχον παρακμάσει καὶ καθ' ὅλοκληρίαν εἶχον παραμεληθῆ. Τὰ νομοθετικὰ ἔργα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, Κώδικς, Πανδέκται καὶ Ἰνστιτουῦτα, εἶχον σχεδὸν περιέλθει εἰς ἀχρησίαν ὡς ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς γλώσσης παρὰ τῶν ὑπηκόων τοῦ κράτους· μόνον δὲ μεταφράσεις διαφόρων νομομαθῶν τοῦ 8ου αἰῶνος εἶχον ἀντικαταστήσει αὐτὰ. Ἐντεῦθεν δὲ προήρχετο μεγάλη σύγχυσις περὶ τὴν χρῆσιν τῶν μεταφράσεων τούτων. Βασίλειος ὁ Μακεδών, ὅπως θέσῃ πέρας εἰς τὴν τοιαύτην σύγχυσιν τῆς νομοθεσίας, ἐπεχείρησε μέγα καὶ σπουδαῖον ἔργον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου — τὴν ἀνακάθαρσιν τῶν παλαιῶν νόμων, τὴν συστηματικοποίησιν δηλονότι τῶν ἐνεργείων πολιτικῶν νόμων καὶ τὴν ἀπόρριψιν τῶν εἰς ἀχρησίαν περιελθόντων. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προβῆ εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ μεγάλου ἔργου τὰ Βασιλικά, ἐξέδωκεν ὡς προκαταρκτικὸν ἔργον περὶ τὸ 870 τὸ οὕτω καλούμε-

νον ὁ Πρόχειρος νόμος. Εἶτα δὲ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν τὴν Ἐπαναγωγὴν. Ἐν τῷ πρώτῳ τεύχει τοῦ Περιοδικοῦ Βυζαντινῶν Χρονικῶν τοῦ ἐν Πετροπόλει ἐκδιδομένου μεταξὺ ἄλλων σπουδαίων ἀρθρῶν διασήμων Ρώσων λογίων εἶναι καὶ τὸ περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ [τῆς σημασίας τῆς Ἐπαναγωγῆς τοῦ κατηγρητοῦ κ. Σοκόλσκη, ἐνθα μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας ἐξετάζει οὗτος τὴν σημασίαν τοῦ σπουδαίου τούτου νομοθετικοῦ ἔργου. Ἡ σημασία, λέγει, τῶν τριῶν συλλογῶν τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου, Ἐκλογῆς, Προχείρου καὶ Ἐπαναγωγῆς, ἐν τῇ νομικῇ ἐπιστήμῃ ἐπὶ πολὺν καιρὸν δὲν ἠδύνατο νὰ ὀρισθῇ ἀκριβῶς, οὔτε ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, οὔτε οἱ ἐκδόντες αὐτὰ αὐτοκράτορες, ἀλλ' οὔτε ἡ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσα σχέσις. Κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἰδέαν τὴν Ἐκλογὴν ἀπέδιδον οὐχὶ Λέοντι τῷ Ἰσαύρῳ καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, ἀλλὰ τῷ Λέοντι τῷ Σοφῷ, υἱῷ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ. Τινὲς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰσαγωγῶν, εἰς τὴν Ἐκλογὴν, Πρόχειρον καὶ Ἐπαναγωγὴν, ἀπέδιδον τὸ Πρόχειρον καὶ τὴν Ἐκλογὴν Βασιλείῳ καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ἄλλοι δὲ τούναντίον, προϋποθέτοντες ὅτι οἱ ἀντιγραφεῖς τῶν συλλογῶν τούτων συνέχεαν τὰς ἐπιγραφὰς καὶ εἰσαγωγὰς ἀνήγον τὴν Ἐκλογὴν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν τοῦ Βασιλείου Κωνσταντίνου καὶ Λέοντος, τὸ δὲ Πρόχειρον εἰς τὴν τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου. Τὴν ὀρθὴν θεωρίαν καθ' ἣν ἡ Ἐκλογὴ θεωρεῖται ὡς νομοθετικὸν ἔργον τῶν αὐτοκρατόρων Ἰσαύρων, μόνον δὲ τὸ Πρόχειρον καὶ ἡ Ἐπαναγωγὴ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας, τὸ πρῶτον ἐξέφρασεν ὁ Buner, ἀκολουθῶν δὲ λεπτομερῶς ἀνέπτυξεν ὁ διάσημος Βυζαντινολόγος Zachariae von Lingenthal. Οὕτω ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως τῶν δύο πρώτων, ἡ σχέσις αὐτῶν πρὸς ἄλληλα, ὁ χαρακτῆρ καὶ ἡ σημασία αὐτῶν ἐντελῶς διεσαφηνίσθησαν· τὸ αὐτὸ ὅμως πολλοῦ γε καὶ δεῖ δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ, λέγει ὁ Σοκόλσκη, καὶ περὶ τῆς Ἐπαναγωγῆς.

Ὁ χαρακτῆρ τοῦ νομοθετικοῦ τούτου ἔργου καὶ μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων μένει προβληματικῶδες, ἡ δὲ σημασία αὐτοῦ ἀσαφής. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἱστορίας τοῦ ἐλληνορωμαϊκοῦ δικαίου ὑπὸ τοῦ Ζαχαρίου, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ αὕτη ἐθεωρεῖτο ὡς νόμος καὶ συμπλήρωμα τοῦ ὑπὸ τοῦ Βασιλείου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου ἐκδοθέντος Προχείρου Νόμου καὶ δευτέρως ἐπίσημος ἐκδοσις. Ὁ Ζαχαρίας μετ' ἐπισταμένην μελέτην τῆς Ἐπαναγωγῆς ἐν τῇ περὶ τῶν σχέσεων τῶν περιουσιῶν μεταξὺ τῶν συζύγων κατελήξεν εἰς ὅπως διάφορα συμπεράσματα, ὅτι ἡ Ἐπαναγωγὴ οὐδέποτε ἐδημοσιεύθη ὡς νόμος, ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς σχέδιον νέας ἐκδόσεως τοῦ Προχείρου, ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἠθέλον μὲν νὰ δημοσιεύσωσιν, ἀλλὰ δὲν ἐδημοσίευσαν. Τὰ περὶ τούτου ἐπιχειρήματα αὐτοῦ ἐκτίθησιν ὁ Ζαχαρίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἐλληνορωμαϊκοῦ δικαίου. Ὡς πρῶτον ἐπιχειρήματα προβάλλει τὸ ἐξῆς: ὡς γνωστὸν αἱ διατάξεις τῆς Ἐκλογῆς, αἵτινες κανονίζουσι τὰς περὶ τῶν περιουσιῶν σχέσεις τῶν συζύγων

κατὰ πολὺ διαφέρουσιν ἀπὸ τῶν τοῦ Προχείρου. Ἐν τούτοις αἱ διατάξεις τῆς Ἐκλογῆς οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τοῦ Ἰουστινιανείου δικαίου, αἱ δὲ τοῦ Προχείρου ἠρύσθησαν ἐκ τοῦ τελευταίου. Τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον τὸ ἐν ταῖς συλλογαῖς τοῦ Ἰουστινιανου ἐκτεθὲν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ ἐν Ἀνατολῇ ὑπέστη σπουδαίαν μεταβολὴν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ συνήθους δικαίου διαφόρων λαῶν, οἵτινες ἀπήρτισαν τὸ ἀνατολικὸν ρωμαϊκὸν κράτος. Τοιαύτη μεταρρυθμίσις τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἤρξατο ἤδη πρὸ τοῦ Ἰουστινιανου. Ἡ ἔκδοσις τῶν Ἰουστινιανείων συλλογῶν δὲν διέκοψε τὴν πορείαν ταύτην τῆς μεταρρυθμίσεως.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ἰσαύρων αὐτοκρατόρων ὁ νέος τύπος τοῦ δικαίου ἔχει ἤδη ὀρισμένην μορφήν καὶ ἐν τῇ Ἐκλογῇ λαμβάνει πλήρη παραδοχὴν. Ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιγραφῇ τῆς Ἐπαναγωγῆς δεικνύται, ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο συμπεριλαμβάνει ὄχι μόνον ἀποσπάσματα ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ Ἰουστινιανου, ἀλλὰ «καὶ ἐπιδιόρθωσιν εἰς τὸ φιλάνθρωπικώτερον ἐκτυπωθείσων». Ἡ Μακεδονικὴ δυναστεία τείνει νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὰς καθαρῶς ρωμαϊκὰς ἀρχὰς τῶν Ἰουστινιανείων συλλογῶν, καὶ πρὸς ἀνακθάσιν τῶν νόμων ἀπὸ τοῦ μίγματος τοῦ συνήθους δικαίου. Τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐπεχείρησε Βασίλειος ὁ Μακεδών. Μεταξὺ τοῦ 870—879 ἐξεδόθη ὁ Πρόχειρος νόμος. Ἐν τῷ Προχείρῳ ὁ βυζαντινὸς νομοθέτης προσπαθεῖ νὰ ἀνανεώσῃ τὰς ἀρχὰς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐν τῇ καθαρᾷ αὐτῶν μορφῇ. Ἰδίᾳ δὲ αἱ διατάξεις αἱ ὀρίζουσαι τὰς περὶ τῶν περιοριστῶν σχέσεις τῶν συζύγων φέρουσι σαφὲς γνώρισμα τῆς ἐπενεχθείσης μεταβολῆς ἐν τῇ νομοθεσίᾳ. Δηλαδὴ αἱ διατάξεις αὗται ἠρύσθησαν ἐκ τοῦ Ἰουστινιανείου δικαίου. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ Ἐκλογὴ καὶ τὸ Πρόχειρον παρουσιάζουσι δύο διάφορα εἶδει τοῦ δικαίου. Καὶ ταῦτα μὲν λέγει ὁ Ζαχαρίας. Ὁ δὲ Σοκολσκις πρὸς ἀναίρεσιν αὐτοῦ ἐπιφέρει τὰ ἐπόμενα: Ὡς παραδέχεται ὁ Heimbach ἡ Ἐπαναγωγὴ ἀναμφιβόλως ἐχρησίμευσεν ὡς πηγὴ διὰ τὰ Βασιλικὰ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐπειδὴ πολλαὶ διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανείου δικαίου μὴ εὐρισκόμεναι ἐν τῷ Προχείρῳ ἀπαντῶσαι ὅμως ἐν τῇ Ἐπαναγωγῇ ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὰ Βασιλικὰ. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ Ματθαῖος ὁ Βλάσταρης ἐν τῷ συντάγματι αὐτοῦ ἀρύεται ἐκ τῆς Ἐπαναγωγῆς, ὀνομάζων τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα «νόμους». Οὐμὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ χαρακτήρ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἐπαναγωγὴν μαρτυρεῖ, ὅτι αὕτη δὲν ἦτο σχέδιον νόμου, ἀλλὰ νόμος. Ἐὰν ἡ Ἐπαναγωγὴ ἦτο σχέδιον νόμου, ἐν τῇ εἰσαγωγῇ θὰ κατεχωρίζετο διάταγμα περὶ τῆς συλλογῆς ταύτης. Τοιοῦτον ὅμως δὲν εἶνε τὸ περιεχόμενον τῆς εἰσαγωγῆς, ἥτις οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ διάταγμα περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Ἐπαναγωγῆς καὶ ἐφαρμογῆς αὐτῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις.

Οἱ Αὐτοκράτορες ἐκφράζονται περὶ τῆς Ἐπαναγωγῆς οὕτω: «Καὶ τοῦτον τὸν νόμον αὐτοκρατορικῶς τε καὶ παντοκρατορικῶς πάντων τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν πιστῶν ἀνδρῶν κρατεῖν κελεύομεν». Εἶτα δὲ ἐν § 3 ἀπ' εὐθείας συνίσταται ἡ παραδοχὴ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ. Δέξασθε, λέγουσιν οἱ αὐτοκράτορες, τοῦτον τὸν

νόμον ὀρθοφρόνως καὶ θεοπρεπῶς ὡς παρὰ Θεοῦ γεγονότα». Ἐξετάσας τὸν χαρακτήρα τῆς Ἐπαναγωγῆς ὡς νόμον οὐχὶ δὲ ὡς σχέδιον νόμου ὁ συγγραφεὺς τῆς μελέτης ταύτης ὀρίζει τὴν σημασίαν αὐτῆς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἄλλων πηγῶν τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου, τῶν πρὸ καὶ μετὰ ἐκδοθεισῶν. Αἱ διατάξεις τοῦ Προχείρου συχνότατα μεταβάλλονται ὑπὸ τῆς Ἐπαναγωγῆς, τὸ Πρόχειρον πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῆς Ἐκλογῆς ἀναπαριστᾷ καθαρὸν τὸ Ἰουστινιανεῖον δίκαιον μόνον δὲ ἐν τῷ τίτλῳ 39 «περὶ ποινῶν» εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς Ἐκλογῆς. Τούναντίον ἂν καὶ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς Ἐπαναγωγῆς γίνεται λόγος περὶ καταργήσεως πάσης «φληναφίας» τῶν Ἰσαύρων αὐτοκρατόρων, ἐν τούτοις ἐν τῷ νομοθετικῷ τούτῳ ἔργῳ συχνάκις ἀπαντῶμεν σπουδαίας παραχωρήσεις ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἐκλογῆς. Ἐκτὸς τούτου ἡ Ἐπαναγωγὴ περιέχει ὀλόκληρον σειράν τίτλων μὴ ἀπαντῶντων οὔτε ἐν τῇ Ἐκλογῇ οὔτε ἐν τῷ Προχείρῳ καὶ ἀφορῶντων τὰς ἀρχὰς τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τοῦ Βυζαντίου. Ἐν οὐδενὶ ἐκ τῶν προηγηθέντων τῇ Ἐκλογῇ νομοθετικῶν ἔργων τοῦ ἑλληνο-ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐξετέθη θεωρητικῶς καὶ συστηματικῶς ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ πολιτικο-ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ἔκλογὴ καὶ τὸ Πρόχειρον οὐδένα λόγον ποιοῦσι περὶ ζητημάτων τοῦ ἐκκλησιαστικο-πολιτικοῦ δικαίου· τὰ δὲ Βασιλικὰ ἀναφέρουσι κεχωρισμένας διατάξεις περὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ἰουστινιανείων συλλογῶν ἄνευ ἀρχικῶν βάσεων καὶ ἄνευ γενικῶν ὀρισμῶν. Τούναντίον ἡ Ἐπαναγωγὴ δίδει γενικοὺς ὀρισμοὺς τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Πατριάρχου καὶ παρίστησι πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς πολιτικῆς τάξεως τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν πολιτείαν.

Αἱ θεωρίαι τῆς Ἐπαναγωγῆς ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῆς ἐξουσίας τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου καὶ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῶν Πολιτικο-ἐκκλησιαστικῶν σχέσεων ἀκολουθῶς πολὺ διεδόθησαν. Αὗται ἐπαναλαμβάνονται εἰς πολλὰς συλλογὰς νομοθετικῶν ἔργων συνταχθείσας μετὰ ταῦτα. Κατὰ τὴν Ἐπαναγωγὴν τὰ καθήκοντα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἶναι ἀνώτερα τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν, οἵτινες εἶναι μόνον «οἰκεῖοι Ἱεράρχαι» 10 κεφ. τίτλος 3ος. Οὕτως ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιτηρεῖν καὶ κρίνειν ἐφ' ὅλων τῶν πατριαρχῶν. Κατὰ τὸ 2ον κεφ. τίτλ. 3ος ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης θεωρεῖται ὁ μόνος καὶ ἐξαιρετικὸς μεσίτης ἐν πᾶσι τοῖς ἀναφερομένοις ζητήμασιν εἰς τὴν μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν ἐκ τῶν ἀμαρτιῶν καὶ τῶν αἰρέσεων. Κατ' ἀκολουθίαν θεωρεῖται Πατριάρχης ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν. Ἰδέαι διατυπωθεῖσαι ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς Ἐπαναγωγῆς καὶ ἐν ταῖς πρὸ μικροῦ ἀναφερομέναις διατάξεσιν, εἶναι αἱ ἐξῆς: Ὡς ἀνώτατος νομοθέτης καὶ κριτῆς καὶ κύριος τοῦ ἐκκλησιαστικο-πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ θεωρεῖται αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὅργανα δὲ καὶ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης. Ὁ βασιλεὺς δικικεῖ τὴν πολιτείαν κατὰ τοὺς νόμους· ὀρίζει νόμους καὶ ἐρμηνεύει

αυτούς. Οἱ νόμοι δὲν δύνανται νὰ ἀντιλέγωσι τοῖς κανόσι. Ὁ βασιλεὺς δὲν ὀρίζει τὰ δόγματα. Τὸναντίον ἡ νομοθετικὴ αὐτοῦ ἐξουσία εὐρίσκει ὄριον ἐν τοῖς δόγμασι καὶ τοῖς κανόσι.

Ἡ Ἐπαναγωγὴ σαφῶς δείκνυσι, πῶς ὁ βασιλεὺς ὀφείλει νὰ πιστεῦν. Ὡς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὀφείλει νὰ ἦναι προστάτης, τηρητὴς τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ φύλαξ τῶν δογμάτων (ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀπαραχαράκτου αὐτῶν). Ὁ Πατριάρχης διοικεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κανόνων· εἰς αὐτὸν ἀποκλειστικῶς ἀνήκει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐρμηνεύειν αὐτούς· ὀφείλει παρησιάζει νὰ ὁμολογῇ περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν καὶ πρὸ τοῦ βασιλέως. Ἡ ἐκκλησιαστικο-πολιτικὴ κοινωνία διοικεῖται καὶ εὐρίσκεται ἐν ὁμοιοῖα καὶ ὁμοθυμίᾳ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου. Παρόμοιος ὁρισμὸς τῶν σχέσεων τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Ἐκκλησίαν δὲν ἀνταπεκρίνεται ταῖς προηγουμέναις βυζαντιναῖς παραδόσεσιν, ἰδίᾳ ἐκείναις αἰτίαις ἐπεκράτουν κατὰ τὴν περίοδον τῶν εἰκονομάχων. Οἱ Εἰκονομάχοι αὐτοκράτορες διὰ τῶν νόμων ὥριζον τὰ δόγματα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω Λέων ὁ Ἰσαυρος διὰ διατάγματος καταργεῖ τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων εἰκόνων. Θεωρεῖ ἑαυτὸν ἱερέα. Ἡ Ἐπαναγωγὴ ἄλλως ἐξετάζει τὸν βασιλέα. Οὗτος λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἐξωτερικὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, φυλάττει τὰ δόγματα, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἱερωσύνην. Ὁ ὁρισμὸς τῶν σχέσεων τῆς βασιλείας πρὸς τὴν ἱερωσύνην ἐν τῇ Ἐπαναγωγῇ ἀνταποκρίνεται μᾶλλον πρὸς τὰς θεωρίας πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο τὰς διατυπωθείσας ἐν τῇ ἐπιτιμητικῇ ἐπιστολῇ Παπᾶ Γρηγορίου τοῦ II πρὸς τὸν Λέοντα τὸν Ἰσαυρον, παρὰ εἰς προγενεστέραις βυζαντινὰς παραδόσεις.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΣ.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ.

Καθ' ἐκάστην νέα ἀποκαλύπτονται κειμήλια τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς μεγαλοφρονίας ἐν Ἑλλάδι, ἥτοι ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ σεπτῇ ἐκείνῃ χώρᾳ ἐν ἣ ἡ αὐτὴ ἐβίωσε καὶ ἀνεπτύχθη καὶ τῶν κειμηλίων τούτων τὴν μελέτην παρὰ τῶν ξένων προσδοκῶμεν, καὶ μετ' αὐτοῦ δ' ἔτι ἐλάχιστά τινα πράττομεν. Ἀνεκαλύφθη πέρυσιν ὁ περιλάλητος ὕμνος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἀνεμόμενον τὸ φῶς ἐκ τῆς Γαλλίας καὶ ἀκολουθῶν ἐκ τῶν ἄλλων χωρῶν. Ὅτε δ' ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις γαλλικῇ σχολῇ ἐβλήθη ὁ ὕμνος, ἐν ᾧ ἀνεμένε τις τὴν ἐπιούσαν συζήτησιν σοβαρὰν περὶ τῆς μουσικῆς καὶ ποιητῆς ἀξίας τοῦ ὕμνου, ἐλάχιστα ἐγένοντο καὶ αἱ ἐφημερίδες συντομώτερον ἢ περὶ πάσης ἄλλης μουσικῆς συζήτησεως ἀνεγράψαν τὰ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς γαλλικῆς σχολῆς καὶ τινες δὲ καθήκον αὐτῶν ἐκρίναν νὰ σκώψωσιν αὐτήν. Ἐλήφθη ἡ συμ-

Ἐξετάσας τὸ περιεχόμενον τῆς Ἐπαναγωγῆς, τοῦ σπουδαίου τούτου νομοθετικοῦ ἔργου, ὁ καθηγητὴς Σοκολσκις μεταβαίνει εἰς τὸ περὶ τοῦ συγγραφέως ζήτημα· τοιοῦτον δὲ ὀρθῶς θεωρεῖ τὸν πολυμαθέστατον καὶ νομικώτατον (legissumum) Πατριάρχην Φώτιον, τὸν ὁποῖον Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἄμα τῇ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἀναβάσει (867) διὰ πολιτικούς λόγους κατεβίβασε τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ κατέκλεισεν ἐν τινι μοναστηρίῳ ὀνομαζομένῳ Σκέπη. Ἐκείθεν δὲ μετὰ τριετῆ διαμονὴν εἶχεν ἀνακαλέσει αὐτὸν χρήζων τῆς μεγάλης αὐτοῦ παιδείας, τὸ μὲν, ἵνα ἐπιτυχῶς ἀγωνισθῇ κατὰ τῶν παπικῶν ἀξιώσεων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ δὲ ἵνα τῇ συνδρομῇ αὐτοῦ διαρρυθμισθῶσι τοὺς πολιτικούς νόμους. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐξορίας ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἐγένετο παιδαγωγὸς τῶν υἱῶν τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου, σύνμα δὲ μετέσχε τῆς οὕτω καλουμένης «ἀνακαθάσεως τῶν παλαιῶν νόμων», ὅποτε ὡς εἶπομεν ἀνεφάνη καὶ ἡ Ἐπαναγωγὴ. Τοὺς σπουδαίους λόγους, οὓς προβάλλει ὁ Σοκολσκις ὑπὲρ τῆς γνησιότητος τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Πατριάρχου Φωτίου συγκεφαλαιεῖ ἐν τοῖς ἐπομένοις.

(Ἀκολουθεῖ).

Α. Α. Θ.

πλήρως τοῦ διαπρεποῦς ἐλληνοστοῦ καὶ ἐκδότου τῶν ἐλλήνων τραγικῶν κ. Weil, ἐλήφθη ἡ ἀνάγνωσις τοῦ μέλους τοῦ ὕμνου ὑπὸ τοῦ κ. Th. Reinach, καὶ ἐνῶ ἀνεμένε τις τοὺς ἀρχαίους μελέτην αὐτῶν, σιγῇ σχεδὸν ἐντελής κατακάλυψεν αὐτάς, οὔτε τῶν ἀρχαιολογούντων, οὔτε τῶν μουσικολογούντων, οὔτε τῶν ποιητῶν σοβαρὸν τι καὶ μελέτης πόρισμα εἰπόντων. Ἄρτι ἀνεκαλύφθη νέος ὕμνος καὶ ἀνεμόμενος αὐθις τὸ φῶς ἐκ Γαλλίας. Βεβαίως ὡς ἐκ τοῦ δικαίωματος, ὅπερ κέκτηται ἡ σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ δημοσιεύειν αὐτὴ πρώτη τὰς γιννομένας ὑπ' αὐτῆς ἀνεκαλύψεις, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γένηται ἐργασία πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἀνεκαλυφθέντος ὑπὸ τῶν δικαιουμένων εἰς τοῦτο, ἀλλ' εἶνε δυνατὸν νὰ δημοσιευθῶσι πληροφορικαί τινες ἀσφαλεῖς, εἶνε δυνατὸν νὰ γένηται τι ἀμείωσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ὡς ἐγένετο ἐνταῦθα, καὶ τοῦτο ἀσμένως ἀναγράφομεν, διότι καὶ συμπληρώσεις τοῦ ὕμνου ἐγένοντο, καὶ μουσικαὶ ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ μετατροπὴ εἰς τετραφωνίαν καὶ συζητήσεις ἐπ' αὐτοῦ ἱκαναί.

Τότε ἀπεδείχθη ἐνταῦθα παρήγορος κίνησις, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα οὐχὶ μεγάλη φρονις καταβάλλεται περὶ τῶν ἀρχαίων, τῶν Βυζαντινῶν κειμηλίων. Ἐνῶ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης πάσης ἐρχονται ἄνδρες σοφοὶ ὅπως μελετήσωσι τὰ ἐνταῦθα σωζόμενα μνημεῖα καὶ τὰς ἀρχαιότητάς, ἐν ᾧ καθ' ἐκάστην ξένου ἐπισκέπονται αὐτά τε καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον, ὅπερ τῇ καλλιτεχνικῇ ἰδιοφυίᾳ

Ο ΝΕΟΣ ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν (16]28 Σεπτεμβρίου) τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ὁ γραμματεὺς αὐτῆς ἀνέγνω ἐνδιαφερόσαν ἐπιστολὴν τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς ἀρχ. σχολῆς κ. Homolle, ἣν καὶ παρατιθέμεθα ὧδε, ὡς περιγράφουσαν ἐν ἄλλοις καὶ τὰς νέας ἐν Δελφοῖς ἀνακαλυφθείσας μουσικὰς ἐπιγραφάς. Μετὰ τινὰ προκαταρκτικὰ ὁ κύριος Homolle γράφει :

Αἱ δύο ἐπιγραφαὶ ἀντεγράφησαν κατ' ἀρχάς, καθόσον τὰ τεμάχια ἐξήγοντο ἐκ τῆς γῆς, ὑπὸ τοῦ κ. Bousquet, μέλους τῆς σχολῆς, εἶτα δὲ ἐπεθεώρησα αὐτά, οὕτω δὲ ἐπείδθην περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς ἀντιγραφῆς, ἀνασυνέστησα δὲ τὴν πλάκα, προσεγγίζων τὰ τμήματα καὶ τοποθετῶν ἕκαστον τούτων εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν.

Ἡ μουσικὴ ἐπιγραφή προέρχεται ἐκ τοῦ Θησαυροῦ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ὁ ὕμνος, οὗτινος τὸ ἀντίγραφον ἀπεστείλαμεν τὸ παρελθὸν ἔτος τῷ κ. Weil, καὶ ὕπερ οὗτος ἀνασυνέστησε τῇ συμπράξει τοῦ κ. Th. Reinach. Διαφέρει ὅμως τοῦ ὕμνου ἐκείνου κατὰ τὸ ἐξῆς, ὅτι φέρει τὰ φθογγόσημα τῶν μουσικῶν ὀργάνων. Εἶναι κεχαραγμένος ἐπὶ δύο στήλων, ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης, ἐχούσης ὕψος 61 ἑκατοστομέτρων καὶ πλάτος 80 καὶ πλέον. Ἡ τοιαύτη διάταξις κατὰ πολὺ μειοῖ τὴν σπουδαιότητα τῶν χασμάτων,

καὶ τῇ δραστηριότητι, ἐπινεύσει καὶ ἀρωγῇ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, ὀφείλεται τοῦ συμπαθοῦς διευθυντοῦ αὐτοῦ Ἐξ. Χαμηλὴ βέη, πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀγνοοῦσιν ἐπὶ αὐτῷ, καίτοι ἴδοντο κάλλιστα χάριν ἀναψυχῆς καὶ περιπάτου νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ Τσινη κίοςκ, θαυμάσοσι δ' ἅμα λαμπρὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος καὶ μάλιστα τοὺς περιφύμους σαρκοφάγους. Ὅστινες καθιστῶσι τὸ μουσεῖον τῶν κυριωτάτων καὶ πλουσιωτάτων τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ καὶ τί δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τις ἐν αὐτῷ ;

Πλὴν τοῦ μουσεῖου, πόσο γινώσκουσι καὶ ἐπεσκέψαντο τὴν ἱστορικὴν Μονὴν τῆς Χώρας, τὸ καταστόλιστον διὰ μωσαϊκῶν Καχριε-τζαμισί, ὅπως θαυμάσωσιν ἔργον βυζαντινῆς τέχνης τέλειον καὶ ἴσως πλοῦτον ψηφιδωτῶν ἐν τοῖς νάρθηξιν αὐτοῦ ; Πόσοι τὰ ἄλλα μνημεῖα γινώσκουσι καὶ ἐπεσκέψαντο καὶ περιειργάσθησαν ὀπωρόδηποτε, διότι οὐδαμῶς λέγομεν ἐμελέτησαν, τῶν τοιούτων ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀριθμοῦμένων ;

Ἐν Εὐρώπῃ οἱ διευθυνταὶ τῶν σχολῶν καὶ οἱ καθηγηταὶ αὐτῶν παραλαμβάνουσι τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τάξεων καὶ σὺν αὐτοῖς ἐπισκέπτονται τὰ ἀρχαῖα καὶ ἱστορικὰ μνημεῖα, διδάσκοντες οἱ καθηγηταὶ τοὺς μαθητὰς ἐπαγωγικῶς οὕτως εἰπεῖν. Τίνας ἔνεκα λόγου οἱ διευθυνταὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἀνωτέρων σχολῶν δὲν παραλαμβάνουσι τοὺς μαθητὰς τῆς ἀνωτέρας τάξεως σὺν αὐτοῖς ἐπισκεφθῶσι τὰ ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα, ἵνα

περιοριζομένων εἰς ὀλίγα γράμματα ἐν ἐκάστη γραμμῇ. Πρὸς τούτοις ἡ σπουδαιότης τῶν χασμάτων ἐλαττοῦται καὶ διότι συχνάκις ὑπάρχει ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς γραμμῆς, πρὸς τούτοις δὲ διότι ἡ εἰς στίχους διαίρεσις σημειοῦται ἢ διὰ γραμμῶν ἢ διὰ παραγράφων πιστεύω. Ὅθεν ὅτι ἡ ἀνασύνταξις τοῦ κειμένου θὰ ἰδύνατο νὰ πλησιάσῃ λίαν ἐγγύς τῇ βεβαιότητι.

Ἡ ποίησις, ὡς καὶ ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δημοσιευθεῖσα, δὲν ἔχει μεγάλαν πρωτοτυπίαν· εἶναι ἡ ἀνάπτυξις θέματος γνωστοῦ, ἥτοι τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τῇ νήσῳ Δῆλῳ, τῆς εἰς Δελφοὺς ἐλεύσεως καὶ τῆς κατὰ τοῦ ὄψεως νίκης αὐτοῦ· κατὰ τὴν δελφικὴν παράδοσιν ὁ Διόνυσος εἶναι συνεργὸς τοῦ Ἀπόλλωνος.

Τὸ ἀπόσπασμα καταλήγει διὰ στροφῆς καταλλήλου τῇ περιστάσει, ἥτοι δεήσεως ὑπὲρ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, τοῦθ' ὅπερ εἶναι νέα ἀπόδειξις, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Comte δοθεῖσαν, ὅτι τὸ μνημεῖον δὲν εἶναι τοῦ Γ' αἰῶνος, ὡς ἐπίστευσαν οἱ πρῶτοι ἐκδόται, ἀλλὰ τοῦ Β', καὶ δὴ καὶ τοῦ τέλους τοῦ αἰῶνος τούτου ἀναμφιδόλως. Ἀλλ' ὡς τε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐχαράχθησαν ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ Θησαυροῦ τῶν Ἀθηναίων αἱ πλείστα τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφῶν.

Ἡ ἀντιγραφή τῶν φθογγόσημων εἶναι δυσχερὴς ἔνεκα τῆς μεγίστης αὐτῶν πρὸς ἄλλα ὁμοιότητος. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Bousquet ἀνάγνωσιν ἀνέγνω καὶ ἀντιπαρέβαλον ταῦτα πολλάκις, ἐλπίζω δὲ ὅτι οὕτως ἀπέφυγον, ὡς ἰδύναται καλλίτερον, τὰ σφάλματα καὶ τὰς συγχύσεις.

Τὰ ἀποσπάσματα εἶναι 11 Α—Κ, ἐν τῷ ἐγκλειστώ δὲ ἀντιγράφῳ δεικνύεται ἡ κατάταξις αὐτῶν περὶ τὰ δύο κυριώτερα Α καὶ Β, ὧν τὸ μὲν εὐρέθη τὸ ἔτος

λάβωσι γνῶσιν ἀρχαιολογημάτων περὶ ὧν ἐν τῷ μαθήματι τῆς ἀρχαιολογίας γίνεται λόγος, μελετήσωσι δὲ ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ; Ἀντὶ τῶν συνήθων περιπάτων ὧν ποιοῦνται δύναται νὰ πράξωσι τοῦτο, ὅπερ, ὡς φρονοῦμεν, καὶ αὐτὸν τὸν διευθυντὴν τοῦ αυτοκρατορικοῦ Μουσείου θὰ εὐχαριστήσῃ, ὅστις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ παράσχῃ πᾶσαν εὐκολίαν.

Περὶ τὰς βυζαντινὰς μελέτας ὀλίγοι πάνυ τῶν παρ' ἡμῖν ἀσχολοῦνται, ἀναλόγως δὲ πολλοὶ ξένοι. Ἡ Μεσαιωνικὴ ἐταιρεία ἔπαυεν ἀσχολουμένη περὶ αὐτάς, καίτοι καὶ αὕτη μᾶλλον περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν κάτω βαπτισθέντων ὑπὸ φίλου ἀνδρὸς χρόνων ἡσχολεῖτο, ἣ δὲ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου μᾶλλον ἐκ ξένων συγχροτεῖται. Ἰδοὺ δὲ οἱ Ῥῶσι, παρ' οἷς κατὰ τελευταῖα ἔτη μεγάλην καὶ σπουδαιοτάτην ἀνάπτυξιν ἔλαβον αἱ βυζαντιναὶ καὶ ἐκκλησιαστικοῖστορικαὶ μελέται, σπουδαιοτάτα δὲ ἐδημοσίευσαν συγγράμματα περὶ αὐτῶν, ὧν ἐν καὶ τὸ περὶ Καχριε-τζαμισί σοφὸν σύγγραμμα τοῦ Καντακώφ, ἰδρύουσιν ἐνταῦθα ἀρχαιολογικὴν σχολὴν, καὶ πέμπουσιν ἕνα τῶν μᾶλλον ἐντρίβων καὶ σοφῶν αὐτῶν βυζαντινολόγων ὅπως διευθῆναι αὐτήν, ἄνδρα, ὃν ἠτυχήσαμεν νὰ γνωρίσωμεν κατὰ τὸ 1886 ἐλθόντα ἐνταῦθα ἐπιδεικνύμενον δὲ πᾶσαν προθυμίαν εἰς τὴν μελέτην τῶν βυζαντιακῶν πραγμάτων.

Ἡμεῖς, οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου, θὰ βλέπωμεν τοὺς ἄλλους μελε-

τοῦτο, τὸ δὲ τὸ παρελθόν. Πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς ἀπεικταίου ἐνέκλειδα ταῦτα ἐν κλωτῆι καὶ συνήνωσα διὰ γύψου. Τῇ ἐπιστολῇ μου ἐπισυνάπτεται καὶ φωτογραφικὰ εἰκὼν τῆς πλακῆς ἀνασυσταθείσης.

Τὸ ἀπόσπασμα πλῆρες περιλαμβάνει 42 γραμμὰς. Ὁ Παϊάν, ὅστις ἀνευρέθη παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπολλωνοῦ ἐπὶ μαρμάρου, χρησιμοποιοῦμεν ἀντὶ πλακῆς ἐπιστρώσεως, εἶναι μᾶλλον ἐκτεταμένους καὶ ἀρχαιότατος.

Τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, καταγομένου ἐκ Σκαρφείας τῆς Λοκρίδος, διαφεύγει ἡμᾶς δυστυχῶς· ἡ χρονολογία ὅμως ὀρίζεται καλῶς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς γραφῆς, οὗσης τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ἔτι κάλλιον διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχόντος, γνωστοῦ ἐκ παρακειμένων ἐπιγραφῶν ὡς ἀνήκοντος εἰς τὸ 340 π. Χ.

Ἡ ποίησις καταλαμβάνει δύο στίλας ἐκ 49 στίχων, ἐκάστου στίχου περιλαμβάνοντος τοῦλάχιστον 30 γράμματα. Ἐκ τῶν ὅλων στίχων οἱ 18 ἐλλείπουσιν ὁλοτελῶς· καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἐπίλοιπον, ἢ συνήθης διατήρησις τῶν δύο ἄκρων στίχων, ὁ σταθερὸς ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων, αἱ ἐπφοδοί, αἰτινες σημειοῦσι τὸ τέλος ἐκάστου τμήματος τῆς ποιήσεως, θὰ διευκολύνωσι τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ὅλου ἢ τοῦλάχιστον θὰ παράσχωσιν αὐτῷ μᾶλλον ἐξησφαλισμένον χαρακτῆρα βεβαιότητος.

Ἐσχάτως νῦν οὐθῆμεν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ποιήσεως, συνελέξαμεν δὲ ἐμμέτρους ἐπιγραφὰς ἰκανῶς μακρὰς καὶ ἐνδιαφερούσας, γνωρίζουσας ἡμῖν καλλιτεχνήματα, σπηθέντα εἰς τιμὴν ἱστορικῶν προδῶπων.

Ἦδη ἔν' ἀποστείλω εἰς τὸ ὑπουργεῖον καὶ τὴν ἀκαδημίαν νέαν ἐκθεσὶν περὶ τῶν ἀνακαλύψεων, ἀναμένω τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ ναοῦ

τῶντας τὰ ἡμέτερα καὶ παρ' αὐτῶν θὰ ἀναμένωμεν νὰ μάθωμεν τὰ καθ' ἡμᾶς. Καὶ ὅμως ἡμεῖς ἠδυνάμεθα πολλὰ νὰ πράξωμεν, ἠδυνάμεθα νὰ φανῶμεν ὡφελίμοι τῇ ἐπιστήμῃ, ἐν ᾧ ἄλλο τι εἶνε ἀδύνατον, διότι ἐπιστημονικὰ ἀνακαλύψεις δὲν δυνάμεθα νὰ ἔγωμεν, δυνάμεθα ὅμως νὰ ποιήσωμεν ἀρχαιολογικὰ ἀνακαλύψεις, νὰ μελετήσωμεν τὴν τοπογραφίαν τοῦ τόπου, ἧτις τοσαῦτα τὰ σκοτεινὰ παρουσιάζει. Καὶ ὁ ὄρισμός μιᾶς θέσεως, καὶ ἡ ἐξήγησις χωρῆς συγγραφῆς βυζαντινῶν δύναται μέγαν νὰ προσενέγκῃ λίθον εἰς τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀρχαιολογίας τοῦ τόπου.

Μελετήσωμεν ἡμεῖς τὴν ἡμέτερον τόπον, φανῶμεν τοῦλάχιστον ὅτι δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τι, ἀυξήσωμεν τὴν φάλαγγα τῶν φιλοτιμῶς ἐργαζομένων, ἰσχυροποιήσωμεν αὐτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν καὶ ταῦτα, ὡς ἀπολέσαμεν πλεῖστα ἄλλα.

Γράφουσιν ἐξ Ἰταλίας ὅτι προσεχῶς ἐκτελεῖται ἐν Ἀβέρσῃ messe τις τοῦ Bellini, ἧτις ἐφυλάσσετο μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαθείας ἀπὸ πολλοῦ ὑπὸ τινος ἱερέως τῆς πόλεως ταύτης ἐμμανοῦς φίλου τῆς θρησκευτικῆς μουσικῆς. Ἡ ἐκτέλεσις

εἰς τρόπον ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ διαγράψω τὸ σχέδιον αὐτοῦ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Tournoure, ἀρχιτέκτονος τῶν ἀνασκαφῶν. Εὐτυχῆ ἐμαυτὸν λογιζομαι ἀναγγέλλων ὑμῖν ἀπὸ τοῦδε ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἐξακολουθεῖ ἀνταποκρινομένη εἰς τὰς ἡμετέρας εὐχὰς καὶ ὅτι κατ' αὐτὰς πρὸς πολλοὺς ἑλληνιστικοὺς καὶ ρωμαϊκοὺς ἀγάλμασιν, ἐτύχομεν καὶ τεσσάρων ἀρχαϊκῶν τοιοῦτων, ἦτοι γυμνοῦ ἀνδρὸς (τύπου τοῦ Ἀπόλλωνος), δύο γυναικῶν πεπλοφόρων καὶ γυναικὸς πτερυγοφόρου (τύπου Νίκης τῶν Ἀθηνῶν)· πρὸς δὲ ἀνεκαλύθησαν ἐνδιαφέροντα συντοίμματα περόνης (broche) μετὰ προεχόντων κοσμημάτων ἐκ γραφίτου, ὡς καὶ ἀνέπαφον κορινθιακὸν κράνος· ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ὑπάρχουσι λογαριασμοὶ τοῦ Δ' αἰῶνος, διάφορα ψηφίσματα τῆς αὐτῆς χρονολογίας καὶ ψήφισμα ὑπὲρ τοῦ Κότυος, βασιλέως τῶν Θρακῶν.

Δεξασθε κύριε κτλ.

Ἵ. ΠΟΥ. HOMOLLE.

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ ταύτῃ ὁ γραμματεὺς ἐνεκρινώσατο ὡσαύτως καὶ τὰ περὶ τῶν ἐν Διῶν ἀνασκαφῶν, περὶ ὧν ἐγράψαμεν ἥδη.

νῆσεται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μουσικοδιδασκάλου Parmegiano.

Ὁ μουσικὸς οὗτος, ὅστις κατέχει νῦν τὸ αὐτόγραφον, προτίθεται, ὡς λέγεται, νὰ δωρήσῃ αὐτὸ τῷ Ὁσείῳ San Pietro τῆς Νεαπόλεως, ἐν ᾧ ταῖς φροντίαι τοῦ Francesco Florino συνεκentrῶθησαν ἰκανὰ χειρόγραφα τοῦ σικελοῦ μουσικοῦ.

Ἐγράψαμεν ἐν τῇ προτέρᾳ ἡμῶν ἐποφυλλίδι περὶ τῆς εἰκόνης τῶν Ἁγίων Ἰωακείμ καὶ Ἀννης, ἧτοι τοῦ μωσαϊκοῦ, ὅπερ ἄρτι ἀνεκαλύθη ἐν τῷ Δαφνίῳ Ἀθηνῶν, ἀρχαιότατον βυζαντινῶν ναῶν.

Κατὰ τὰς νεωτέρας πληροφορίας ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε ὁλόκληρος παράστασις τῶν κατὰ τοὺς γονεῖς τῆς Ἀειπορθένου καὶ λαμπροτάτη. Ὁ τύπος τῆς συνθέσεως εἶνε τῶν σπανιωτάτων καὶ ἴσως μοναδικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς βυζαντιακῆς ἀγιογραφίας. Ὁ Nobo πιστεύει, ὅτι δύο εἰκόνας καλύπτονται ὑπὸ τῶν προσθέτων τοίχων τοῦ νάρθηκος. Ἐκτενέστεραι πληροφορίαι ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Νεολόγῳ.

μένου και προσβλέπων αὐτὸν ἀτενῶς, ὡσεὶ ἤθελε νὰ τῷ μεταδώσῃ μερίδα τινὰ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἰσχύος, τῷ εἶπε :

— Φίλε μου, εἰς τὰς συνήθεις βιωτικὰς περιστάσεις εὐκόλον εἶναι τὸ νὰ κατανικήσῃ τις τὰς μετρίας δυσχερείας, καὶ δυνατόν εἰς πάντα ἄνθρωπον ἐπομένως τὸ νὰ συναντᾷ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ του ἐκεῖνο ὅπερ οἱ πολλοὶ καλοῦσι θάρρος καὶ ῥώμην ψυχῆς· πολλοὶ δὲ μὴ γίνονται ἐπὶ ἐγκαρτεροῦναι ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὡς ἐὰν μὴ ἦτο αὐτὴ ἡ μόνη ἀπόλυτος εὐτυχία ἐπὶ τῆς γῆς· ἄλλοι ἀλαζονεύονται, διότι θαρραλέως ὑπέστησαν τοὺς ἀναποφεύκτους τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνας, ὡς ἐὰν μὴ ἦτο αὐτὴ ἡ μόνη ἀπόλυτος εὐτυχία ἐπὶ τῆς γῆς· ἄλλοι ἀλαζονεύονται διότι θαρραλέως ὑπέστησαν τοὺς ἀναποφεύκτους τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνας, ὡς ἐὰν μὴ ἦτο ἀντικρὺς βλακεία τὸ ν' αὐτοθεωρῆται τις μέγας διότι ἠναγκάσθη νὰ ὑπομῶναι ἐκεῖνο ὅπερ ν' ἀποψύγῃ δὲν ἠδύνατο. Ἀλλὰ μόνον πρὸ τῶν ἐξαιρετικῶν δοκιμασιῶν τοῦ βίου διακρίνονται αἱ ὑπέροχοι ψυχαί, αἱ ἐκλεκταὶ διάνοιαι· εἰς τοιαύτην δοκιμασίαν καὶ σὺ ὑπεβλήθης, καὶ θ' ἀποδείξῃς πρὸς ἡμᾶς, ἐλπίζω, μακρὰν πάσης μικροφιλοτιμίας, ὅτι δὲν εἶσαι ἀνάξιος τῆς μεγίστης ἐκτιμύσεως τὴν ὁποῖαν ἀπὸ ἐτῶν ὄλων τρέφομεν πρὸς σέ.

Ὁ Δαβὶδ, σείων τὴν κεφαλὴν, εἶπε χαμπλοφῶνως :

— Ὅσα μοι λέγεις εἶναι ἀληθέστατα, ἀλλ' εἶναι θεωρίαι μόνον, τὰς ὁποίας λέγει τις καθ' ἑαυτὸν ἐνόσφ εἶναι ἥρεμος καὶ εὐτυχής, εἶναι τερπνὴ φιλοσοφία ἀληθὴς δι' ὅσους δὲν ὑποφέρουσιν ! ἀλλ' ὅταν ἦναι τῆς ἔρμαιον βασάνου ἐξ ἐκεῖνων χάριν τῶν ὁποίων ἐπενοήθησαν τὰ παραμυθητικὰ ταῦτα ἠθικὰ ἀξιώματα, τότε, αἰσθάνεται ὅτι ἡ ἀποψὺς τοῦ πράγματος ἠλλάξεν, ὅτι δὲν δύναται πλέον νὰ κρίνῃ τὸ καθεστὼς μετὰ τῆς ψυχραιμίας ἠθικολόγου, ἀλλὰ μετὰ τῆς λυσσώδους ἤθικης τοῦ ὑβρισθέντος ἀνδρός· πᾶσα ἡ ἐπίκτητος σοφία ἐξαφανίζεται, καὶ τοῦ κτήνους τὰ φυσικὰ ἐνστικτὰ ἐνεργοῦσι μόνον· κλαίει, βλασφημῆ, πλῆττει, δέρει, διότι τῷ ἐλλείπει ἡ ἐγκράτεια ὅπως ἐνεργῆσθαι συνετώτερον, διότι ἐν μὴ λέξει εἶναι ἄνθρωπος καὶ οὐδὲν πλέον.

— Ναί, ἀλλ' ὀφείλει νὰ προσπαθῆσθαι ὅπως τεθῆ ἄνωτέρω τῆς ἀνθρωπότητος, διότι τὸ μένειν εἰς τὸ ἐπίπεδον αὐτῆς εἶναι ὀλιγάρκεια ἀσύγνωστος τῇ ἀληθείᾳ. Ὁμολογεῖς σὺ αὐτὸς ὅτι ὀθείσαι ἀκόμην ὑπὸ τῶν εἰδεχθεστάτων ἐνστικτῶν· θέλεις λοιπὸν ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν νὰ ἐνεργῆς ;

Δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι ἤλθες τώρα πρὸς τοὺς δύο ἡμᾶς, οἵτινες μέχρι τοῦδε ἐτηροῦμεν τὴν ὑψίστην ἰδέαν περὶ τοῦ χαρακτῆρός σου μόνον καὶ μόνον ἵνα μᾶς ἀναγγείλῃς ὅτι ἐπιθυμεῖς νὰ καταταραθῆς εἰς τὴν σειρὰν τῶν κτηνῶν καὶ νὰ ἐνεργῆσθαι ἀσυναίσθητως ! . . . Συντόμως, τί σκοπεῖς νὰ πράξῃς ; ἔχεις σχέδιόν τι, ὅσον δῆποτε ἀνόπτον· ἐξήγησέ το.

Ἐδίστασεν ἐπὶ στιγμὴν ὁ ἀτυχής· τὸ σπῆθος αὐτοῦ ἐξωγκώθη καὶ περιστράφη περιξ ἀκουσίως τὸ βλέμμα του, ἀλλ' ἡ ὀρμὴ τῆς ὀργῆς του ἀπέσπασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θόδου μου τύχη μομφῆς παρὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ, καὶ διὰ φωνῆς τρεμούσης ἀνέκραξε :

— Θέλω νὰ ἐκδικηθῶ ! ἡ πρώτη μου σκέψις ὑπῆρξεν ἡ ἐπιθυμία ὅπως μάθω τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅστις μοι ὀφείλει λόγον διὰ τὴν δυστυχίαν μου, ἵνα

δυνηθῶ νὰ τὸν φονεύσω ὁμοῦ μετὰ τῆς συνενόχου ἠρώτησα λοιπὸν τὸν Περινχόν, ἀλλ' αὐτὸς ὠχυρώθη ὀπίσω τῶν ὑπερευλαθειῶν τῆς λεπτότητος καὶ τῆς συνειδήσεως, μοι προὔτεινε δὲ νὰ ἐλθωμεν πρὸς σέ. Ἦδη, γνωρίζεις σὺ τὸ ὄνομα ὅπερ ζητῶ, τὸ ὄνομα ὅπερ ἠρνήθη νὰ μοι παραδώσῃ ἡ ἀπιστος σύζυγός σου, ὅπερ ὁ φίλος μου μοι κρύπτει καὶ ὅπερ ἐκ τῆς εὐλακρείας σου προσδοκῶ. Λάβε οἶκτον, σὲ καθικετεύω, μὴ μὲ ἀναγκάσῃς νὰ ἐρωτήσω οἰονδήποτε ἀδιάφορον, ὅστις θὰ σκάψῃ τὴν θλιβεράν μου ἀπόγνωσιν, ἐκεῖνο ὅπερ δύναμαι νὰ μάθω παρὰ σοῦ, τοῦ ἀφωσιωμένου φίλου ! . . . Ἐπὶ τέλους βλέπεις ὅτι εἶμαι ἐκτὸς ἑμαυτοῦ, ὅτι πάσχω, ὅτι ποθῶ νὰ ἐπιγρίψω εἰς τινὰ τὴν εὐθύνην τοῦ μαρτυρίου μου, ἀφ' οὗ δὲ δὲν μοι ἐπετράπη νὰ φονεύσω τὴν σύζυγον, πρέπει τοῦλάχιστον νὰ μοι ἐπιτραπῆ τὸ νὰ φονεύσω τὸν ἐραστὴν !

— Μήπως τοῦτο θὰ μεταβάλῃ τὴν κατάστασιν ; ἠρώτησε ἐν συγκινήσει ὁ φίλος.

— Θὰ τὴν μεταβάλῃ κατὰ τοῦτο : ἐφεξῆς θὰ ἦμαι ἴσως ἀπειθής, ἀλλὰ δὲν θὰ ἦμαι γελοῖος.

— Λοιπὸν ! ἀνέκραξεν ὁ σοφὸς μετὰ θριαμβευτικῆς χειρονομίας. Εἰσέλθωμεν κατ' εὐθείαν εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀληθείας ! μεριμνᾷς πῶς νὰ ἀνυψωθῆς πρὸ τῶν ὀμμάτων σου αὐτοῦ καὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου· ἡ κυρία ἰδέα σου εἶναι τὸ ὅτι θὰ γείνης καταγέλαστος, καὶ τὸ νὰ γελάσωσιν οἱ ἄλλοι περὶ σοῦ δὲν θέλεις, προτιμᾷς μᾶλλον νὰ κλαύσωσιν ! . . . Ἄ, ταλαίπωρε ! ἐν περιπτώσει τόσον σπουδαία ὑπέκεις εἰς σκέψεις τόσον εὐτελεῖς ; Ὁ βίος σου αἰωρεῖται τὴν στιγμήν αὐτὴν εἰς ἀβεβαιότητα, αἰωρεῖται ἐπίσης ὁ βίος ἐκείνης ἡτις ὑπῆρξε σύντροφός σου ἕως νῦν, καὶ ὁ βίος τῆς θυγατρὸς σου ἀκόμην· ἐξαρτᾶται ἐκ σοῦ ὅπως ἄπαν τὸ οἰκοδόμημα τοῦ μέλλοντός σου, τὸ διὰ τῶσων μόχθων ἀνεγερθὲν, καταρρεύσῃ ἢ μείνῃ ὀρθόν· καὶ σὺ μεριμνᾷς περὶ τίνος ; περὶ τοῦ πῶς νὰ ἱκανοποιήσῃς τὴν κοινὴν γνώμην ! Ναί, αὐτὴ, καὶ μόνη αὐτὴ ἡ σκέψις κινεῖ τὰ νεῦρά σου· ὑπόθεσις ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν θεαταί, ὅτι εἶσαι μόνος ἀπέναντι ἑαυτοῦ, καὶ αἱ ἀποφάσεις σου αὐτοστιγμῆ θὰ μεταβληθῶσι· θὰ προσπαθῆσθαι τότε νὰ οἰκονομήσῃς τὸ πρᾶγμα ἵνα σοὶ φανῆ ὅσον οἷόν τε ἦττον δεινόν, ἀντὶ δὲ νὰ μελετᾷς πῶς τὰ πάντα νὰ κατερεπώσῃς, θὰ ἐπιχειρήσῃς νὰ ἐπισκευάσῃς τὰ πάντα ὅσφ τὸ δυνατόν. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν τὴν κοινωνίαν, ὄμιλον διπλαρὴ εὐήθων, ὧν τὸ πνεῦμα παροδικῶς μόνον ἀπασχολεῖς ἦδη σὺ, ὡς ἄλλοι τις λησμονηθεῖσα σήμερον φαντασιοπληξία ἀπασχολεῖ πέρυσιν, σμῖνος φλυάγων οἱ ὁποῖοι κοιολιάζουσι βλακωδῶς εἰς τὰς ἐσπερίδας καὶ τὰς συναθροίσεις, χορείαν δημοσιογράφων ἡτις ἀναγράφει, ἀνερευνᾷ, διαφημίζει τὸ σκάνδαλον διότι ἀποζῆ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐπομένως ἔχει συμφέρον ὅπως τὸ δημιουργήσῃ !

Ρίψον εἰς αὐτοὺς ὡς λείαν τὸ ὄνομά σου τὸ σεβαστόν, τὸν ἀκνιδωτον βίον σου, τὴν τιμὴν τῆς γυναικὸς σου, τοῦ τέκνου σου τὸ μέλλον ! . . . Ἐχεις δίκαιον, ὀφείλεις ἀληθῶς νὰ λάβῃς ὑπ' ὄψιν τὸν κόσμον ! μὴ δὲν θὰ φανῆ ἐπιεικής, ἀγαθός, δίκαιος πρὸς σέ ; . . . Δὸς αὐτῷ ὅτι ἐπιθυμῆ, προκάλεσον θόρυβον περὶ τῆς δυστυχίας σου, ταλαίπωρε, δεκαπλασιάσον τὴν οὐσίαν τῆς, ἐμπιστευόμενος αὐτὴν πρὸς τὰς λά-

λους τοῦ τύπου ἠχούς, μονομάχισον καὶ εἰς τὴν πρώτην σελίδα τῶν ἐφημερίδων θὰ δημοσιεύονται τὰ πρακτικὰ τῆς δίκης, εἰς ἣν θὰ ἐναχθῆς, ἢ, ἂν προτιμᾷς, δολοφόνισον καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σελίδος· θ' ἀποτυπῶνται φωνογραφούμενα αἱ ἀπηχίσεις τοῦ κακουργιοδικείου! . . . Ἐμπρός, φίλε μου, τοῦτο καλεῖται ἐκδίκησις! ἐμπρός! πρέπει νὰ ἐκδικηθῆς, δὲν ἔλεγχες τοῦτο πρὸ ὀλίγου; λοιπὸν ἐκδικήθητι! θέλεις νὰ μάθῃς τὸ ὄνομα ἐκείνου ὃν ὀφείλεις νὰ πλιῆξῃς; εἰπέ μοι ναί, καὶ θὰ σοὶ τὸν ὀνομάσω . . .

Βεθυθισμένος ἐντὸς τοῦ ἀνακλιντροῦ αὐτοῦ ὁ Ἐρβελέν, εἶχε κλειστά τὰ ὄμματα, ἀλλὰ τῶν χειρῶν αἱ σπασμώδεις κινήσεις καὶ ἡ ἐξόγκωσις τῶν μετωπιαίων φλεβῶν ἐμαρτύρουν σιγηλῶς τὴν ὀργὴν τῆς ἐντὸς αὐτοῦ συγκροτουμένης πάλης. Τότε ὁ Περνιόν, ὅστις μετὰ καταφανοῦς δυσαρσεκείας εἶχεν ἀκούσει τοὺς λόγους τοῦ Σανδρέν, ἀπέρριψεν ἐντὸς τῆς ἐστίας τὸ σιγάρων αὐτοῦ καὶ εἶπε διὰ τῆς ἠχηρᾶς φωνῆς του·

— Συγγνώμην, φίλε μου· ὁ Δαβὶδ δύναται νὰ μαρτυρήσῃ πόσον προσελάθησα ἵνα τὸν καθύσυχάσω, ἐν τούτοις δὲν δύναμαι νὰ φανῶ διὰ τῆς σιωπῆς ὡς ἀποδεχόμενος πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς συλλογισμοὺς εἰς τοὺς ὁποίους σὺ ἐπαφίεσαι.

Ὁ σοφὸς δὲν ἐλάλησεν, ἀλλ' ἀπνύθηνε μόνον πρὸς τὸν ψῆλον αὐτοῦ βλέμμα τόσον ὀξύ καὶ εἰρωνικὸν ὥστε ἀκουσίως αὐτοῦ ἐκεῖνος ἐταπεινώσε τοὺς ὀφθαλμοὺς κατερρυθρίσας.

Τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ἐφαίνετο οἶονεῖ ἀνασκάπτων τὰ βάθη τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ καὶ λέγων : Πῶς σὺ, κατόπιν τῆς ἀπολείρας ἦν ἀπετόλμησας ποτε, ἔχεις ἦδη τὸ θράσος ὅπως λάβῃς μέρος ἐν τῇ συνδιαλέξει; προφέρεις τὴν γνώμην σου, ἐπικρίνεις τὴν τῶν ἄλλων, ἐν στιγμῇ, καθ' ἣν ὀφείλεις νὰ σιγᾷς, ἐν ἀγρύφια συγκαίρων ἑαυτὸν διότι εὐτυχῶς δὲν εἶσαι σὺ ὁ ἐπὶ τοῦ ἔδωλιου τῆς καταδικῆς καθήμενος; λαλεῖς σὺ, ὁ κατὰ πρόθεσιν διαφθορεὺς, σὺ, ὁ ἀποτυχὼν πλάνος!

Καὶ τοσοῦτον ὀφθαλμοφανῆς ὑπῆρξεν ἡ βωδὴ αὐτῆ ἐπιτύμησις, ὥστε ἀφελῶς ὁ στρατιώτης ἀπὸντησε πρὸς αὐτήν, καταδεικνύων ὅτι ἐννόησεν.

— . . . Ἐν τούτοις, ἀγαπητὲ φίλε, εἰς ζήτημα τὸ ὁποῖον καθόλου ἐξεταζόμενον δὲν εἶναι ἰδιωτικόν, ἀλλὰ γενικόν, διότι πρόκειται περὶ τῆς συμπεριφορᾶς ἦν δέον νὰ τηρήσῃ τις ἀπέναντι τοῦ ἐξυθρίσαντος αὐτόν. . .

— Ὅμιλοι, Περνιόν, εἶπεν ὁ σοφὸς μετὰ πικρῆ καὶ ψυχροῦ ὕφους· αἱ ἀνοηταὶ τὰς ὁποίας θὰ εἴπῃς, παρ' ἐμοὶ κριτῇ διπλῆν ἀξίαν θὰ ἔχωσι . . .

— Ἀνοηταὶ; ἀνεφώνησεν ἐκεῖνος ἐρεθισθεὶς· διὰ τί ἀνοηταὶ;

— Διότι θὰ ἀγορεύσῃς ὡς στρατιώτης, τοῦτέστι μετὰ τῆς εὐλυγείας καὶ ἐπιδειξιότητος λεπτοσιδήρου σπάθης. Ἐμπρός, ὀμιλοι, πρέπει νὰ σὲ ἀκούσωμεν! ἡ ἀπόφασίς μου διὰ τῆς ἰδικῆς σου ἐναντιώσεως ἀποκτᾷ μείζονα ἐτι ἀξίαν.

— Ἔστω! ἀνεβόησε μετ' ἦθους παροξυσμένου. Φρονῶ ὅτι κακὴν ἐκδούλευσιν παρέχει πρὸς ἄνθρωπον ὑβρισθέντα ὁ συμβουλευὼν αὐτῷ τὸ νὰ ἀνεχθῆ ἡσύχως, τὴν ὑβρίν του. Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἐν μὲν τῇ φυσικῇ καταστάσει ἡ πρώτη κίνησις τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἦτο ἡ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπιθεσις, ἐν δὲ

τῇ καταστάσει τοῦ πολιτισμοῦ τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς, φέρον τὰς φυσικὰς τάσεις εἰς υψηλιότητα, θὰ τῷ ἐπέβαλλε νὰ μὴ ὑπομείνῃ τὴν ἀδικίαν ἐν σιωπῇ. Ἄλλ' ἀντὶ τὸν παρωθῆσθαι εἰς τὸν φόνον θὰ ὑπεδείκνυε πρὸς αὐτὸν τὴν νόμιμον μονομαχίαν· ἰδοὺ τί εἶναι πρέπει, τί εἶναι ἀρμόδιον. Τὸ ν' ἀφήσῃ ἡρεμὸν ἐν τῇ ὁδῷ του τὸν ἐχθρὸν ὃν ἔχει τόσους λόγους ὅπως μισῆσῃ, μηδέποτε ἐπιχειρήσας νὰ εἰσαγάγῃ γενναίαν σιδηρόσφαιραν εἰς τὸ ἔλεεινόν του κρανίον ἢ εὐκαμπτον κοπίδα ξίφους εἰς τὴν κοιλίαν του μοὶ φαίνεται ἀδύνατον, ἡ ἀπόφασίς δὲ ὅπως μὴ ἐκδικηθῆ, ἦν εἰς ἑαυτὸν ἐπιβάλλει, τὸν ἀδικεῖ πλειότερον ἐτι παρὰ ἡ ὑβρίς ἦν ἔλαβε.

— Ἐξαιρετα; εἶπεν ὁ Σανδρέν. Ὅμιλησας ὡς ἡμερολόγιον τοῦ στρατοῦ ἢ τῆς λέσχης σου. Καθ' ὑμᾶς τοὺς στρατιώτας ἀλλὰ καὶ θυροβόλους ἱπποτάς συγχρόνως, ἀπαιτεῖται μετὰ τῶν συζυγικῶν δυστύχημα γενναία μονομαχία, ὡς τὸ γαμήλιον γεῦμα μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ γάμου. Καὶ ἡ μονομαχία σου τί καταδεικνύει; ὅτι ὁ εὐτυχιστὴς νὰ νικήσῃ εἶναι ἐπιτήδειος ξιφομάχος ἀριστοκρατικῆς αἰδοῦσης, ἀλλ' ὅχι ὅτι ἔχει δίκαιον καὶ ὅτι εἶναι τίμιος ἄνθρωπος! Ἐν γένει ἡ μονομαχία σου εἶναι ἐν τῷ αἰῶνι τῶν φώτων ἐξακολούθησις τῆς ἐφαρμογῆς δεισιδαιμονίας ζοφεράς καὶ βαρβάρου, εἶναι ἡ εὐθεία τῆς ἀρχαίας θεοδικίας ἢ ἄλογος καὶ ἀνομος! Καὶ ἂν ὁ διαφθορεὺς νικήσῃ, ὠραῖος τῷ ὄντι θρίαμβος! . . . ἂν πάλιν, ὁ σύζυγος, ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ παρίσταται δυστυχῆς βλάβη, ὅστις αὐταπατάται ὡς ἱκανοποιηθεὶς! . . . Ἄλλ' ἄς παύσωμεν μελετῶντες τὸ ζήτημα ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην τὴν ἀληθῶς εὐτελεῖ καὶ γελοῖαν, καὶ ἄς θίξωμεν αὐτὸ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τὴν ἄλλην, τὴν εὐρείαν τὴν ἀνθρώπινον, τὴν κοινωνικὴν. Ἐν πάσῃ καταστροφῇ φύσεως οἷα ἡ τῆς ἀπασχολούσης ἡμᾶς ἦδη δὲν ὑπάρχει εἰς μόνον ἄνθρωπος, εἰς δέσζυγος προσβλήθεις, ἀλλ' οἰκογένεια, ἐστία ὄλην δὲν ὑπάρχουσαν ἠθικαὶ συνείπεια μόνον, ἀλλὰ καὶ συνείπεια ἠθικαί! Ἴδου ἀκριβῶς τὸ σημεῖον ὅπου αἱ περὶ τιμῆς θεωρία ὑμῶν ὄλως ἀσυνάρτητοι καταδεικνύονται. Ἐν τῇ παραφορᾷ ἠτις σὰς ἐξῴθει ὅπως θυσιάσθητε τοὺς ἐνόχους, λησμονεῖτε τοὺς ἀθώους, καὶ οἶμοι! αὐτοὺς ἰδίᾳ συνήθως πλιῆττετε! ἐν τῷ τύφῳ ὑμῶν οὐδένα βλέποντες εἰμὴ τὸν σύζυγον, τὴν γυναῖκα καὶ τὸν ἐραστὴν, ὀλιγορεῖται τοῦ τέκνου, ἢ τῶν τέκνων, ἐν στιγμῇ καθ' ἣν περὶ αὐτῶν μόνων νὰ φροντίσθητε ὀφείλητε! Φεῦ! τὸ σκάνδαλον, ὅπερ προκαλεῖτε σεῖς δὲν θὰ πιτυλίσῃ διὰ τοῦ βορβόρου αὐτὰ τὰ δυστυχεῖ, ὃν ὁ βίος μόλις ἄρχειται, ὅτε ὁ ὑμέτερος προσεγγίζει σχεδὸν εἰς τὸ τέρας, αὐτὰ, ἅτινα θὰ φέρωσιν ἐφεξῆς ἐσραεὶ τὴν ποινὴν ἀμαρτήματος ὅπερ ἄλλοι διέπραξαν; Μερομνᾶτε πῶς νὰ διαθέσητε τὴν κοινὴν γνώμην ὑπὲρ ὑμῶν· τυφλοὶ! διαθέσατε αὐτὴν ὑπὲρ ἐκείνων, διότι ἰδοὺ ποῖα δεῖνὰ νὰ τοῖς ἐπιρριψῇ δύναται· τὰ σκόμματα τοῦ κόσμου, ἅτινα φθοεῖσθε ὑμεῖς, οὐδὲ αὐτῶν θὰ φεισθῶσιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ στόματος τῶν συμπαικτῶν τῶν θ' ἀκούωσιν ὑπαινεγμοὺς ἀκατανοήτους μὲν κατ' ἀρχάς, ἀλλ' οἵτινες ὅμως κατόπιν ἐρομνευόμενοι θὰ καταδηλητηριάσωσι τὴν ἀγνίην αὐτῶν φαντασίαν. Θὰ μάθωσιν ἅπαντα τὰ εἰδεχθῆ ἠθικὰ φαινόμενα, ἅτινα διέλαθον τὴν ἀθωότητα αὐτῶν, θὰ ἐννοήσωσι διὰ τί ἡ μήτηρ, ἡ νομι-

ζομένη νεκρά, εύρίσκειται μακρὰν αὐτῶν, ζῶσα καὶ σφριγῶσα, προκαλοῦσα μάλιστα θόρυβον ἐνίοτε οὐχὶ εὐφήμως! Θὰ διῶδωσι τὸν λόγον δι' ὃν τίνες γονεῖς δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς τὰ τέκνα των τὸ ν' ἀναστρέφω- νται μετ' αὐτῶν, τὸν λόγον δι' ὃν ἀποφεύγονται ὡς παρσία. Καὶ ὅτε, παρουσιαζομένης αἴφνης παρ' αὐ- τῶν περιπτώσεως γάμου, καθ' ἣν ὀφείλουσι νὰ ἐκζη- τήσωσι τὴν συναίνεσιν τῆς οἰκογενείας των, οἰκογε- νείας ἐντίμου καὶ συμπαγοῦς, τοῖς ἀποκαλυφθῆ κατ' ἀνάγκην ὅ τι ὑπάρχει πονὴ ἢ μήτηρ τυρβάζουσα ἐν τῷ κυκεῶνι τοῦ κόσμου μακρὰν τῆς θυγατρὸς της, — τίς οἶδε μετὰ τίνος ἔκτοτε, — ὅποια θλιβεραὶ ἀρ- νήσεις δὲν ἐνδέχεται νὰ δᾶς ἐπαπειλῶσιν, ὅποια ἀπελπιστικά ῥήξεις δὲν ἐνδέχεται νὰ σᾶς καταβάλ- λωσιν! . . . Ἐμπρός, πράξατε κατὰ βούλησιν, πατά- ξατε τὸν ἐραστήν, ἐκδιώξατε τὴν γυναῖκα, τὸ δια- ζύγιον τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν. Θὰ λάβητε οὕτω μορφήν δραματικοῦ ἥρωος, καὶ οἱ πολλοὶ θὰ εἰπῶσι περὶ ὑμῶν — «εἶναι εὐτολμος ἀνὴρ τῆ ἀλη- θείας!» — ἀλλὰ καὶ οἱ διακαέστατα ἐπαινέσαντες ὑμᾶς θ' ἀποστρέψωσι τὸ πρόσωπον προκειμένου περὶ ἐνώ- σεως τῶν θυγατέρων σας μετὰ τῶν υἱῶν των. Ἐάν δὲ μνηστῆρ τις τυχὸν παρουσιασθῆ, κατὰ πᾶσαν πιθανό- τητα θὰ ἴηαι ἄλλῳς προικοθήρας ἔχων τόσῳ κενὸν χρημάτων τὸ βαλάντιον, ὅσῳ ἔχει κενὴν στοργῆς τὴν καρδίαν, ὅστις ἀναμφιβόλως θὰ καταστήσῃ τὸ τέκνον σας δυστυχές. Οὕτως ἢ δυστυχῆς ἀθῶα, — τὸ ἀναί- τιον θῦμα, — ἡλικιωθεῖσα ἐν τῇ μελαγχολίᾳ βίου ὑπό- πτου, θὰ βιώσῃ ἐφεξῆς ἐν τῇ πικρᾷ ἀμφιβολίᾳ παρα- κекινδυνευμένης ἐνώσεως. Ταῦτα δὲ πάντα διὰ τί; διότι ὑμεῖς ἐνηργήσατε ὡς ἐγωῖστίς, μόνον ὅπως ἐπιδειχθῆτε πρὸ θεωμένου ὀμίλου βλακῶν ἰδοῦ ποῦ ἄγει κατ' εὐθείαν ὁ κώδικς τῶν θεωριῶν τῆς τιμῆς, εἰς τὰς ὁποίας τοσαύτην σπουδαιότητα ἀποδίδει ὁ φίλος ὑμῶν. Μάρτυς μου ὁ οὐρανός, δὲν θὰ κατέφευ- γον εἰς τοὺς παραλόγους ἰσχυρισμούς των ἐάν, νυμ- φευόμενος, ἐπασχόν ποτε τὰ αὐτὰ!

— Εἶσαι φιλόσοφος, ἐψέλλειεν ὁ Περικλῆς, προσέτι δὲ καὶ ἀγαθός. Ἄν ἦσο σύζυγος θὰ ἐβλέπομεν τὴν φιλοσοφίαν σου συγκρουομένην μετὰ τῆς δικαίας ὀργῆς.

— Ἴσως, ἂν ἦμιν ὡσπερ τις καὶ ἄλλος παράλογος ἐπέειπε μελαγχολικῶς ὁ σοφός· ἀλλ' ἀπληλαγμένους πάσης προσωπικῆς προκαταλήψεως καὶ προσδβλέπων τὸ ζήτημα ἀπαθῶς, δὲν δύναμαι νὰ συλλογισθῶ ἄλ- λως ἢ ὡς ἦδη ἐλάλησα ἐν συνειδήσει καὶ ἐν τιμῇ.

Μακρὰ σιγὴ ἐπῆλθεν. Ὁ Περικλῆς, ἀνάσας νέον σιγᾶρον, ἐμάσα αὐτὸ ἀμελῶς, ὁ δὲ Σανδρέν, νοερώς ἀπουσιάζων, ἐρρέμβαζεν εἰς συνεπειας τοῦ θλιβεροῦ γεγονότος πιθανάς, ἃς ὅμως δὲν ἐτόλμα νὰ διατυπώ- σῃ τόσῳ προῶρος. Ὁ Ἐρβελέν ἀφ' ἑτέρου, κατα- πραυνθεὶς κατὰ τὴν διάκρισιν τῆς περὶ αὐτοῦ συν- διαλέξεως, ἐτήρει ἐτι κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλ- μούς, καὶ ἐφαίνετο ὑπνώτων, ἔως οὐ ἐπὶ τέλους, οἰοεὶ ἐπιθυμῶν νὰ παράσῃ εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ εὐκαιρίαν ὅπως εἰπῶσι πλεῖότερα, ἀνεκάθησε, καὶ στήριξας τὸν ἄγκωνα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἀνα- κλίντρον, εἶπε διὰ βραδείας φωνῆς.

— Ὅτι εἶπεν ὁ Περικλῆς, τὸ ἠσθάνθην, ἄρα εἶναι ἀληθές· ὅτι συνεβούλευσεν ὁ Σανδρέν, τὸ ἐπραξά, ἀλλ' ἦτο ὀρθὸν ἄρα γε; ἰσχυρὸς ἐν τῇ πεποηθῆσει

ἦν στεροῶς μοὶ ἐνεψύτευσε, τολμῶ ἦδη νὰ διαβε- βαιώσω· ναί, ἦτο ὀρθόν! Πρὸ δύο ὥρων εἶχον ἀπο- φασίδει νὰ δολοφονήσω ὡς θνητὸν, εἶτα νὰ φονεύσω ὡς πεπολιτισμένος ἄνθρωπος, ἀλλ' ἤρκεσεν ἡ ἐμφά- νισις τῆς θυγατρὸς μου ν' ἀποστρέψῃ τὸν βραχίονά μου ἀπειλητικῶς ὑψοθέντα, νὰ μεταβάλῃ τὰς σκο- τεῖνας ἀποφάσεις, νὰ μὲ ὀδηγήσῃ πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ ἐνόμισα καθῆκόν μου. Ὅτε ἐξηρχόμην τοῦ οἴκου μου ἀμφορέπων ἐτι, ἡ ὀργή μου κατέκρινεν ἐπὶ ἀ- νανδρία τὸ πνεῦμά μου, ἐν δὲ τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ταραχῇ μου ἦλθον πρὸς ὑμᾶς τοὺς δύο μόνους φί- λους μου ὅπως ζητήσω συμβουλήν. Ὅτε διέβην τὴν φλίαν τοῦ οἴκου, Σανδρέν, σοὶ ὠμολόγησα ὅτι τὸ πνεῦμα ἐπλήρου σκότους βαθὺ καὶ σὲ παρεκάλεσα νὰ μὲ φωτίσῃς, τὸ ἐπραξας, οἱ δὲ λόγοι σου ἐπεβεβαίω- σαν τὴν ἰδίαν μου κρίσιν. Ναί, ἐν τῇ βαρυστάσει συγχύσει τοῦ βίου μετὰ τὸν ἐκμυδενισμόν τῆς εὐ- δαιμονίας μου καὶ τὸν ἐξαφανισμόν τῶν γλυκερῶν μου ἐλπίδων, οὐδὲν ἄλλο μοὶ μένει κέντρον διαλογι- σμῶν εἰμὴ ἡ θυγάτηρ μου. Πρὸς αὐτὴν καὶ μόνην δεῖν νὰ τείνῃ πᾶν διάθημά μου ἐφεξῆς, ἐάν δὲ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς μόνον δι' ὑψηλῶν θυσιῶν θὰ δυ- νηθῶ νὸ σώσω, ὁμολογῶ ὅτι θὰ θεωρήσω ἑμαυτὸν ἀνταμιεψθέντα δαψιλῶς. Πρὸς αὐτὸν μόνον τὸν σκο- πὸν μέλλει τοῦ λοιποῦ ν' ἀποβλέπῃ ἡ θέλησίς μου. Ναὶ ὑπέσχεσο ὀμίλων πρὸ ὀλίγου νὰ μοὶ ἱξονομάσῃς ἐκεῖνον ὅστις τόσον μὲ ἠδίκησεν· ἦδη σοὶ λέγω· μὴ δὲν θέλω νὰ τὸν γνωρίσω. Εὐχαριστῶ καὶ χαίρετε!

Τείνας δὲ τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς δύο φίλους, ἐψέλλεθω σιωπηλῶς. Ἐκεῖνοι ἤκουσαν τὸν βρόντον τῆς ἀνοι- χθείσης καὶ κλειθείσης πάλιν πύλης τοῦ μεγάρου, εἶτα δὲ τὸ βῆμα τοῦ ἀναχωρησάντος, πληῖττον ἐν τῇ σιωπῇ τῆς ὁδοῦ, τὴν ἀσφαλτόν τοῦ πεζοδρομίου.

— Ἀδιάφορον! ἀνέκραξεν ὁ Περικλῆς ἀν ἤμην εἰς τὴν θέσιν τοῦ θὰ προσεπάθουν νὰ συν- τρήσω εὐγενῶς τὴν εὐειδῆ κεφαλὴν τοῦ καθάρματος ἐκείνου.

— Πρὸς τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται τίμιος ἄνθρωπος, εἶπεν ὁ σοφός ἄρμα. Ἴσως κατ' αὐτὰς ἐπιφασισθῆ νὰ πράξῃ τοῦτο ὁ τυχὸν ἀχρεῖος!

Δ'.

Φέρων κομψὴν πρωϊνὴν στολήν ὁ μαρκήσιος δὲ Κονδοττιε συνωμίλει ἐν τῷ κομωτηρίῳ αὐτοῦ μετὰ τοῦ πολυσάρχου Βόουελ, ἱπποκόμου τοῦ βαρόνου Ράινσφελδ. Καθήμενος ὀκλάξ ἐπὶ μικροῦ ἀνακλιντή- ρου, καὶ καπνίζων ἐνδόνως σιγᾶρον τῆς Ἀνατολῆς ὁ νεανίας ἠκροᾶτο προσεκτικῶς τὰς ἐξηγήσεις αὐτοῦ, αἵτινες ἐν γλωσσικῇ ἰδιώματι μικτῷ ἐκ γαλλισμοῦ καὶ ἀγγλισμοῦ συνάμα, ἐκφερόμεναι, ἀπετελοῦντο ἐξ εἰδικῶν ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄρων. Ἄλλ' οὕτε ὁ λαλῶν οὕτε ὁ ἀκούων ἐφαίνοντο εὐαρεστούμενοι· ἡ ὀμιλία τοῦ πραγματογνώμονος δὲν κατάρθου νὰ πείσῃ ὀλο- τελῶς τὸν ἐρευνητὴν, ὅστις, ῥίψας ἐν τέλει τὸ σιγᾶ- ρον του εἰς μέγαν ὀρειχάλκινον δίσκον, διέκοψεν αὐ- τὸν ἀπροκαλύπτως.

— Βόουελ, μὲ ἀπατᾶς! δὲν εἶσαι τόσῳ ζῶον, ὅσῳ προσπαθεῖς νὰ φανῆς. Ἐν ἐκ τῶν δύο συμβαίνει· ἢ ἀπελύθης ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, ἢ συνεννοήθης μὲ τὸν Χάστιγγς διὰ νὰ ἐξαπατήσῃς τὸν βαρόνον. Εἴτε οὕ- τως ἔχει, εἴτε ἄλλως, ἀνάγκη ν' ἀποσταλῆς εἰς τὴν

ἀγαπτην πατρίδα σου· ἐκεῖ ἤμπορεῖς ν' ἀφήσης τοὺς ἀκολουθοῦς νὰ σύρωσι τοὺς ἵππους, ἐδῶ ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν!

Ἄλλά, κύριε μαρκήσιε, ἀνέκραξε τὸ ὄγκωδες ἀνδράριον, εἰς τί νὰ ὀγκισθῶ; . . .

— Εἰς τίποτε, διότι τότε θὰ ἐπιβεβαιώσῃς τὰς ὑπονοίας μου ὅλας! . . . Ἄκουσον! ἐπιθυμῶ ἄπαξ εἶτι νὰ λησμονήσω ὅλα τὰ παρελθόντα στρατηγήματά σου, καὶ νὰ σὲ ἀφήσω ἥσυχον ἵνα ἐξακολουθῇς τὸ ἔργον σου· ἀλλὰ σοὶ δίδω τὸν λόγον μου ὅτι ἂν εἰς μόνον ἵππος δὲν βαινῇ καλῶς, μετὰ μίαν μόνην ὥραν θ' ἀποβληθῇ ὑπὸ τοῦ κυρίου σου. Ἐχει θέσιν λαμπράν, ἀπολαμβάνει μισθὸν ὀγκωδέστερον τοῦ ὄγκου σου, ὅστις δὲν εἶναι μικρός· μὴ λοιπὸν παραδοθῇς πάλιν εἰς ἀνδρεῖς λωποδυσίας. Ὁ κύριός σου σοὶ ἐπιτρέπει νὰ τὸν τραγαλίζῃς μέχρις ὀστέων, ἀλλὰ τοῦλάχιστον προσπάθει ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῶν σχεδίων του . . . Τὴν παρελθούσαν κυριακὴν ὠργίσθη μέχρι λύσσης . . . ἀνέμενε θρίαμβον, καὶ εἶχε τὸν ἀναγγεῖλαι μάλιστα εἰς τὴν λέσχην . . . Ἐχρηματοδότησαν πολὺ ἐπὶ τοῦ ἵππου περίξ του. . .

Σκιὰ ἀμυδροῦ μειδιάματος διήλθεν ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἱπποκόμου, ἥτις τόσῃν ἐξέφρασεν εἰρωνεῖαν, ὥστε ὁ μαρκήσιος ἀνεφώνησεν:

— Ὅχι ἐγὼ μάστερ Βόουελ! . . . ὅλοι οἱ φίλοι τοῦ βαρόνου ἐκτός ἐμοῦ! ἐγὼ ὠσφράνθην τὸν κυνισμόν σου, ἀλλὰ δὲν σοὶ εἶπα τίποτε, διότι προὔξενον πολλὴν λύπην εἰς τὸν βαρόνον καὶ εἰς τὸν σταῦλον πολλὴν βλάβην! . . . ὅλλ' ἐγὼ, εὐρισκόμην ἐπὶ τῆς «Χρυσῆς ἀκτίνας».

Ἡ ψυσιονωμία τοῦ ἀγγλου ἀπέβη σοβαρά, αὐστρη ὀχεδόν, ὑποκλινόμενος δὲ μετ' ἀδιαφορίας.

— Ὁ κύριος μαρκήσιος, εἶπεν, εἶναι κύριός μου ἀπόλυτος, ἀλλὰ νὰ τολμῶσω νὰ ἐρωτήσω τὸν κ. μαρκήσιον πόθεν ἔλαβε πληροφορίας περὶ τῆς «Χρυσῆς ἀκτίνας»;

— Παρὰ κανενός, μάστερ Βόουελ· δυσπιστῶ πρὸς τοὺς ὀχετοὺς τῶν εἰδήσεων, καὶ τοιαύτας φροντίδας μόνον εἰς ἑμαυτὸν ἀναθέτω.

Ἦδη ὁ ἱπποκόμος, δὲν ἐπεισθῆ, ἀλλὰ παύσας τὴν ἀντίστασιν, ἐπανάλαβεν:

— Εὐχαριστῶ τὸν κ. μαρκήσιον διὰ τὴν ἐπιεικειάν του . . . βεβαίῳ τὸν κ. μαρκήσιον ὅτι θὰ εὐχαριστηθῇ ἐξ ἐμοῦ· ὡς πρὸς τὸν Χάστιγγς, αὐτὸς θ' ἀντικατασταθῇ . . .

— Πρόσδεχε! ἀνέκραξε ζωηρῶς ὁ Δανιὴλ· καλλίτερον ποτὲ δὲν θὰ εὔρης, μόνον δίδε τῷ διαταγῆς. Γνωρίζεις καλῶς ὅτι πάντοτε πράττει ὅτι θέλεις σύ.

— Θὰ ὑπακούσω εἰς τὸν κ. μαρκήσιον.

— Καλά, θὰ σὲ συμβιδιάσω μὲ τὸν βαρόνον.

Ἐν ἡ στιγμῇ ὁ βαρυσκοκ ἀνῆρ ἐκινεῖτο ὅπως ἐξέληθ, ὁ θαλαμηπόλος τοῦ Δανιὴλ, μετ' ἀνυσχύου ἤθους εἰσελθὼν, ἀνήγγειλεν ὅτι κυρία τις ἐπιθυμεῖ νὰ ὀμιλήσῃ πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην, ὅστις διὰ ὀμιλῆς ὀφθαλμοῦ ἐρωτήσας καὶ λαβὸν παρὰ τοῦ ὑπρέτου νεῦμα καταφατικόν, εἶπε πρὸς ἐκείνον:

— Δύνασαι ν' ἀποσυρθῇς Βόουελ.

Καὶ εἶτα, πρὸς τὸν θαλαμηπόλον στραφείς·

— Εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν; ἠρώτησε·

— Μάλιστα, κ. μαρκήσιε.

Καταλείπων τὸν ξένον, ὅστις ἀπῆρχετο ἦδη ἀκο-

λουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπρέτου, ὁ Δανιὴλ πλήρης ταραχῆς διέσχισε τὴν ἔκτασιν τοῦ δώματος καὶ εἰς-ἦλθε εἰς τὴν γείτονα αἴθουσαν. Ἐκεῖ, μέλαιναν φέρουσα στολίαν καὶ πέπλον ἐπὶ τοῦ προσώπου, γυνὴ τις ἐκάθητο ἀναμένουσα, ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὸν εἰσελθόντα, ἔδραμε πρὸς αὐτὸν μετὰ σπουδῆς οἰκείας καὶ τῷ εἶπε διὰ βραχείας φωνῆς·

— Δόξα τῷ Θεῷ, Δανιὴλ σὲ ἀνευρίσκω!

— Πῶς, σὺ εἶσαι ἀγαπτητή; ἠρώτησεν ἐκείνος σπεύδων ἐπίσης μεθ' ἱπποτισμοῦ, καὶ προσπαθὼν ν' ἀσπασθῇ αὐτὴν διὰ μέσου τοῦ τριχάπτου ὡπερ ἐπέπλου τὴν μορφήν της.

Ἄλλ' ἐκείνη ἀπωθήσασα αὐτὸν ἐρρηφῶς, ἀνέστυρε διὰ γοργῆς χειρὸς τὸν καλύπτοντα αὐτὴν λεπτὸν πέπλον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἐφάνη ἡ ὄραία τῆς Λουίζης μορφή.

— Πνίγομαι! ἀνεβόησεν.

— Τί ἐπαθες;

— Πᾶν ὅτι σοβαρὸν θὰ ἠδυνάμην ποτὲ νὰ φοβηθῶ! . . . Χθὲς μοὶ ἐπέστρεψας ἐπιστολίαν τινα τὴν ὁποίαν κατὰ λάθος σοὶ εἶχον ἀποστείλει, καὶ ἡ ὁποία ἀπυθύνετο πρὸς τὸν σύζυγόν μου· εἶδες τὴν ταραχὴν καὶ τὸν τρόμον μου! . . . καὶ με ἠρώτησες γελῶν εἰν ἡ ἀπερισκεψία μου ἐπεξετάθη μέχρι τοῦ νὰ στείλω πρὸς ἐκείνον τὴν πρὸς σὲ ἀπευθυνομένην ἐπιστολίαν . . . Ἐμάντευσας! . . . ναί, ἐκείνος ἔλαβε τὸ γράμμα ὡπερ, πρὸς σὲ εἶχον γράψει, καὶ μοὶ τὸ ἔφερε χθὲς ἐσπέραν! . . .

Ὁ μαρκήσιος ἐγένετο σοβαρώτατος, καὶ ἐσιώπα βαθέως σκεπτόμενος.

— Περιττὸν νὰ σοὶ περιγράψω τὴν σκηνὴν, ἥτις ἔλαβε χώραν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ . . . ἰδέ, φέρω τὰ ἴχνη της . . .

Καὶ ἀποσπάσασα τὸ ὑψηλὸν τοῦ περιθωρακίου αὐτῆς περιλαίμιον, ἔδειξε πρὸς τὸν Δανιὴλ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ ἀγαλματώδους λαιμοῦ της τὰς πλατείας ὑπομελαινας κηλίδας, ἃς ἀπετύπωσαν ἐπ' αὐτοῦ αἱ διδραραὶ χεῖρες τοῦ παραφόρου συζύγου.

— Ἐτόλμησεν! . . . ἀνέκραξεν ὁ ἐραστής.

Ἄστραπὴ αἰθνιδία διέλαμψεν εἰς τὸ βέγμα του, θλίβων δὲ στενωδέτερον εἶτι καὶ τρυφερώτερον ἐν τῇ ἀγκάλῃ αὐτοῦ τὴν νεαρὰν γυναῖκα, προσεκίλλησε τὰ χεῖρην ἐπὶ τῆς ἔνεκεν αὐτοῦ καταμωλωπισθείσης σαρκός. Ὑπὸ τὸ δαίγμα τοῦτο τῆς ὑπερτάτης στοργῆς ἡ Λουίζα ἀνελύθη εἰς δάκρυα, λυγίζομένη δέ, οἰνοῖ συντριβεῖσα κατέπεσεν ἐπὶ ἀνακλίντρου.

— Θαῦμα ὅτι δὲν μ' ἐφόνευσεν! ἐπιθύρησε θλιβερώς. Ἐσχάτον λειψανὸν αἰδοῦς ἐκώλυσε αὐτὴν τοῦ νὰ λαλήσῃ περὶ τοῦ τέκνου αὐτῆς πρὸς τὸν ἐραστὴν της.

— Θ' ἀποτίθῃ πικρῶς τὸν ἐκδιασμόν αὐτόν! εἶπεν ἐκείνος μετ' ἀγερώχου χειρονομίας. Εἰσθαὶ ἰδική μου, καὶ δὲν ἀνέχομαι τὸ νὰ σὲ ὑποβάλλῃ εἰς μαρτύρια!

— Εὐχαριστῶ, Δανιὴλ, εἶπεν ἐκείνη ἠδέως, δὲν πρόκειται περὶ τοῦ πῶς νὰ προφυλαχθῶ κατὰ τῆς ὀργῆς του. Ἄψ' οὐ ἐπέζησα τοῦ τρομεροῦ κινδύνου τῆς πρώτης συναντήσεως, οὐδὲν πλέον ἔχω νὰ φοβηθῶ ἐφεξῆς ὡς πρὸς τοῦτο· ἀλλ' ὁ σύζυγός μου περισκεμμένως ἠρεμῶν, μοὶ φαίνεται μυριακίς ἐπιφοβώτερος ἢ ἀπειλῶν ἐν λύσσει.

ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΣΙΑΝΟΛΟΓΩΝ.*

Γενικῶς ὑποτίθεται ὅτι τὰ ἐπιστημονικὰ συνέδρια συγκροτοῦνται πρὸς ἐκπλήξιν τοῦ κόσμου διὰ νέων ἀνακαλύψεων ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἐρεῦνης. Ἐν τούτοις δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρῶγμα. Πᾶν ὅ,τι σχεδὸν ἔχουσι νὰ εἰπωσιν ἢ ν' ἀνακοινώσωνται οἱ σοφοὶ εἶναι γνωστὸν τοῖς συναδέλφοις αὐτῶν διὰ προτέρων δημοσιεύσεων· πρῶγματι δὲ μόνον τὸ δημόσιον ἐν γένει εἶναι ἐκεῖνο, εἰς ὃ παρέχουσι διὰ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν τὰ συνέδρια πληροφορίας περὶ τῶν ἐν τοῖς διαφόροις κλάδοις τῆς ἐπιστήμης γενομένων ἀνακαλύψεων. Τοῦτο ὑπ' ὄψει ἔχων θὰ περιορισθῶ κατὰ τὴν ἐκθεσιν τῶν ἀνακοινώσεων, αἵτινες ἐγένοντο ἐν τῷ ἐν Γενεύῃ Δεκάτῳ Συνεδρίῳ τῶν Ἀσιανολόγων, εἰς τοιαῦτα θέματα, οἷα θὰ ἐκίνοῦν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου.

Ἀπὸ τοῦ σημαντικοῦ ἀρχόμενος τμήματος θ' ἀναφέρω πρῶτον τὴν ἐκθεσιν τῆς κ. Διοῦτς περὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ἀνακαλύψεως δύο συριακῶν συλλογῶν Γραφῶν, γενομένης ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ τῷ 1892. Ἐν νεωτέρῳ συνέδριῳ ἡ αὐτὴ ἐπιχειρηματικὴ κυρία ἐπαρουσίασε φωτογραφήματα τῶν συριακῶν χειρογράφων ἀμφοτέρω δὲ ἡ τε ἐκθεσις καὶ τὰ φωτογραφήματα ἔτυχον θερμῆς ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀκροατηρίου.

Ὁ καθηγητὴς Μαργολίουθ ὤμιλησε περὶ συλλογῆς ἐπιστολῶν, εὐρισκομένων ἐν τῇ Βοδλείανῃ Βιβλιοθήκῃ, ὧν εἶναι μὲν ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ περιψύστου Ἱμπν-άλ-Ἀθίρ, ἀλλὰ δὲ ἀπὸ διαφόρων ἡγεμόνων καὶ ἰδία ἀπὸ τοῦ Μπάδρ-ἔδ-διν, σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Βαγδάτης μεταξὺ τῶν ἐτῶν 621—27 ἀπὸ τῆς ἐγείρας. Οἱ διάφοροι κλάδοι τοῦ τμήματος τούτου ἐξεπροσωποῦντο καλῶς. Ὁ καθηγητὴς Χάουπτ ὤμιλησε περὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ παραδείσου, ζητήματος διεγείραντος ζωνρὰν συζητήσιν, ἐνῶ ὁ κ. Γκρύνεργτ παρέσχεν ἐνδιαφέρουσαν ἀφήγησιν τῆς τελευταίας περιόδου τοῦ κ. Ἐδουάρδου Γκλάξερ ἀνα τὴν νότιον Ἀραβίαν. Οὗτος ἀπεκόμισε 252 χειρογράφα, ἐξ ὧν 14 χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ Δ' καὶ ΣΤ' αἰῶνος ἀπὸ τῆς ἐγείρας, ὄντα ἰδιαζόντως διδακτικὰ ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὀλίγον γνωστὸν ὄμιλον τῶν Σεϊδωτῶν. Ἐπίσης πολύτιμος ἦτο ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ καθηγητοῦ Γκολδτσίερ περὶ τῆς ἀρχικῆς ἱστορίας τῆς ἀραβικῆς ποιήσεως. Ὁ σοφὸς οὗτος οὐγγρος καθηγητὴς ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ποιησις τῶν Ἀράβων ἔλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐκ τῶν ἕμνων τῶν μάγων, ἢ πρώτη ὑποχρέωσις τῶν ὁποίων ὑπῆρξε νὰ βλάψωσι τοὺς ἐχθροὺς τῆς φυλῆς διὰ μαγικῶν ἐκφράσεων, συνδυομένων ὑπὸ στίχων. Οἱ στίχοι οὗτοι εἶχον τὸν τύπον τῶν Σαγά, παραδείγματα δὲ τοιοῦτου εἶδους ἀπαντῶσι καὶ ἐν τῇ Παλαιῇ Διαθήκῃ, ἐν ἄλλοις δὲ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Βαλαάμ. Κατὰ τὴν πάροδον τῶν χρόνων οἱ μαγικοὶ οὗτοι τύποι παρήγαγον τὴν σατυρικὴν ποιησιν, ἢ ἀπαγγελία δὲ τῶν σχετικῶν ποιημά-

των συνωδεύετο ὑπὸ ἐξωτερικῶν ἀσκήσεων. Ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ὁ καθηγητὴς λέγει περὶ ἀραβικῆς ποιήσεως ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ παραπλησίου γεγονότος παρὰ τοῖς ἐν τῇ Κεντρῷ Ἀσίᾳ νομάσιν, ὅπου οἱ Βαξῆ διεδραμάτιζον ἀρχικῶς πρόσωπον μάγων, ποιητῶν καὶ ἱατρῶν, ἐν δὲ τοῖς παρ' αὐτοῖς ἐν χρῆσει τύποις δύνανται ν' ἀνακαλυφθῶσι τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς τουρκικῆς ποιήσεως.

Ποιησάμενος ἦδη μνείαν τῆς δημόσου τουρκικῆς ποιήσεως, θὰ μνημονεύσω ἦδη τῆς μάλιστα ἐνδιαφερούσης, δυνάμεθα εἰπεῖν, τῶν ἐν τῇ συνέδριᾳ γενομένων ἀνακοινώσεων, τούτέστι τῆς τοῦ ἐκ Πετρούπολεως διδάκτορος Γ. Ραδλῶφ πραγματείας περὶ τουρκικῶν ἐπιγραφῶν εὐρεθειδῶν ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ Ὁρχωνος, ἐν Μογγολίᾳ. Πιθανὸν νὰ μὴ ἦναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ὑπῆρχεν εἶδος σημείων ἢ χαρακτήρων ἐν ἐπιγραφαῖς ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ Γεννδεῆ καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Σιθροῖας, καθ' ὧν οὐδὲν ἠδυνήθη ὁλόκληρος ἡ μεγαλοφυΐα τῶν σοφῶν. Εὐτυχῶς εἰς τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν ἐπεφυλάχθη ἡ τοῦ μυστηρίου ἀποκάλυψις. Ἐπιστημονικὰ ἐκδρομαί, γενομένηαι ἐκ μέρους τῆς σοφῆς Φιλλανδικῆς Ἐταιρίας καὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετρούπολεως, ἀπέδειξαν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐπιγραφαὶ διαφόρων εἰδῶν. Καὶ ἄλλαι μὲν αὐτῶν εἶναι προϊστορικαί, ἄλλαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν δυναστείαν τῶν Τουρκίου καὶ ἄλλαι πάλιν εἶναι εἴτε Οὐιγουρκαὶ ἢ Σινομογγολικαί. Ἐπιτυχῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀνακάλυψις διγλωσσίου μνημείου, φέροντος σινικῶν ἐπιγραφῶν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ γραμμῆς τῶν αἰνιγματῶδων τούτων σημείων. Ὁ ἐκ Κοπεγχάγης καθηγητὴς Τόμσων ἦτο ὁ ἀνακαλύψας ὅτι τὰ σημεία ταῦτα ἠρμήνευον τουρκικὴν διάλεκτον, μεταγενέστεραι δὲ ἐρευναι, διεξαχθεῖσαι ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Ραδλῶφ κατέδειξαν ὅτι ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τουρκικὰ γλωσσολογικὰ μνημεῖα ἀπὸ τοῦ Ζ' καὶ Η' αἰῶνος, ἀναφέροντα τοῦρκον ἡγεμόνα, ὀνόματι Κούλ-Τεγίν καὶ τουρκικὰ ἕψλα, ζηδαντα αὐτόθι ἐν ἀρχαίοις χρόνοις, ἐνῶ μὲχρι τῆς σήμερον δὲν εἶχομεν ἱστορικὴν μαρτυρίαν ἐμφανίσεως τοῦ τουρκικοῦ φύλου προγενεστέρας τοῦ ΙΒ' καὶ ΙΓ' αἰῶνος. Ἀναμφιβόλως ἡ ἀνακάλυψις αὕτη θὰ προκαλέσῃ τελείαν μεταβολὴν ἐν ταῖς περὶ τῆς τουρκικῆς φυλῆς ἡμετέραις γνώσεσιν.

Ἦδη μεταβαίνομεν εἰς τοὺς Σίνας καὶ Μογγόλους οἵτινες ἦσαν συνειλεγμένοι ὑπὸ τὸν τίτλον ἢ Ἄπω Ἀνατολήν ἐν τῷ πέμπτῳ τμήματι τοῦ συνεδρίου, ὅπου ὅμως ὀλίγιστα ἐνδιαφέρουσαι ἀνεγνώσθησαν πραγματεῖαι, ἐξαιρέσει ἴσως τῆς πραγματείας τοῦ κ. Γουάδδελα περὶ τῶν ἐλατηρίων τοῦ μυστηριώδους δράματος ἐν Θιβητίᾳ ὡς καὶ ἄλλων ἀνακοινώσεων γενομένων ὑπὸ τῶν Κορδιὲ καὶ Χούτ, ἐνῶ ἡ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Σλέγκελ γενομένη διάλεξις περὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως τῶν γυναικῶν ἐν Σινικῇ εἶναι ἀξία ἰδιαίτερας μείας. Ἡ διάλεξις τοῦ καθηγητοῦ ἐχαρακτηρίζετο ὑπὸ εὐφυΐας καὶ εὐτραπέλου πνεύματος ὡς καὶ ὑπὸ βαθείας γνώσεως. Ἡ τῆς Σινικῆς γυνῆς, εἶπεν, ἠδύνατο νὰ καταστῇ περίδοξος διὰ τῶν ἀτομικῶν αὐτῆς πλεονεκτημάτων. Ἡ τῆς μεδαίρας τάξεως γυνῆς ἔζη ὑπὸ τινὰς ἐπόψεις ὑψ' οὐς ὄρους καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ἢ δὲ ἀρχῇ, ἀφ' ἧς ἠδύνατο πλείονα νὰ ὑποστῇ, ἦτο ἡ πενθερὰ αὐτῆς· ἀπαξ ὅμως καταστᾶσα

*) Καταχωρισθὲν ἐν τῷ Λονδινεῷ Χρόνῳ ὑπὸ ἀναποκριτοῦ τινος ἐν Γενεύῃ, ὧν δὲ ἐν μεταφράσει δημοσιεύμενον χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν.

μύτην ἀπνλάσσετο καὶ τῆς ἀνδρυχίας ταύτης. Περιττὸν νὰ εἰπωμεν ὅτι τὴν διάλεξιν ταύτην ἠκροάσθησαν καὶ πλείστοι ὄσαι κυρίαί.

Τὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀφρικῆς τμήμα ἐν γένει ἐπεδείκνυτο πολλὴν τὴν ζωνρότητα. Ὁ κ. Μόργαν, ὅστις προϊστάται τῆς πρὸς διερεύνησιν τῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων ἐπιτροπῆς, παρέσχε πλήρη καὶ λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ μέχρι τοῦ νῦν διεξαχθεισῶν ἀνασκαφῶν, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῶν ἐν Δασούρ τῇ συμπράξει τοῦ κ. Τεκνιὲ γενομένων. Εἶτα ὠμίλησε περὶ τῶν ἔργων, ἅτινα ἐξετελέσθησαν ἐν Ὀμβῶ (τανῦν Κοῦμ-Ὀμποῦ) πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ πτολεμαϊκοῦ ναοῦ καὶ ἐπὶ τέλους ἐξέθεκε τὰ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μουσείου καὶ τῶν περὶ τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ γενομένων δημοσιεύσεων. Ὁ κ. Μόργαν προσήνεγκε ταυτοχρόνως εἰς τὸ συνέδριον τὸν πρῶτον τόμον τοῦ «Καταλόγου τῶν μνημείων καὶ ἐπιγραφῶν τῆς Αἰγύπτου».

Ἐτερον ἐνδιαφέρον θέμα ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀπετέλεσεν ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Ἰουλίου Νικὸλ περὶ τῶν παπύρων τῆς Γενεύης. Οἱ πάπυροι οὗτοι προέρχονται ἐκ Φαγιούμ καὶ ἀνάγονται εἰς διαφόρους περιόδους τῆς ἱστορίας τῆς Αἰγύπτου. Οἱ πλείονες ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀντωνίνων, ἡ δὲ συλλογὴ κέκτηται ἐν γένει ὑψίστην σπουδαιότητα διὰ τὰς πληροφορίας, ἃς παρέχουσι, πρὸς διάγνωσιν τῆς διοικήσεως καὶ τῶν θεσμῶν τῆς Αἰγύπτου, ὡς καὶ περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς χώρας. Ἡ τελευταία αὕτη πραγματεία ἀνεγνώσθη οὐχὶ ἐν τῷ τμήματι τῆς Αἰγύπτου ἀλλ' ἐν τῷ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἐνθα ἡ συνάφεια τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ ἀσιατικοῦ κόσμου δεόντως διεφωτίσθη. Οὕτως ἠκροάσθημεν πραγματείαν ὑπὸ τοῦ κ. Ρενάκ περὶ λελησμονημένου λαοῦ, τοῦτέστι τῶν Ματινῶν, ὧν μνησίαν ποιοῦνται οἱ Ἕλληνας γεωγράφοι ἐν χώρα, καθ' ὀλοκλήριαν διαφύρα τῶν θέσεων, ἃς κατέχουσιν. Ὁ κ. Περωῶ ὠμίλησε περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ταφῆς καὶ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν παρὰ τοῖς λαοῖς τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἐνῶ οἱ παρὰ τῷ Ὀμήρῳ ἦρωες ἐκαίοντο, ὡς πάντες γινώσκουμεν, οἱ ἐν Μυκῆναις ἀνακαλυφθέντες τάφοι δεικνύουσιν ὅτι προηγουμένως καύσις νεκρῶν δὲν ὑφίστατο, ὅτι δὲ ἐθάπτοντο οἱ νεκροί. Ἡ ἀπὸ τῆς ταφῆς εἰς τὴν καύσιν μετάδοσις ἠρμυεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Περωῶ ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰς μεταβολὰς αἰτίνες ἐγένοντο ἐν τῷ θρησκευτικῷ βίῳ τῶν Ἑλλήνων. Καὶ πρότερον μὲν ἐπεκράτει ἡ πεποιθὴσις ὅτι ὁ ἀποθανὼν ἐξηκολούθει βίῳ τὸν συνήθη βίον, ὃν τρόπον διπλ. καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐντεῦθεν ἡ συνήθεια τοῦ νὰ τίθενται ἐν τῷ τάφῳ ἡ ἐνδυναμία καὶ τὰ ὄπλα τοῦ ἀποθανόντος ὡς καὶ αὐτὴ ἐστὶ ἡ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένη τροφή. Ἐν μεταγενεστέρῳ ὅμως ἐποχῇ ἡ πείρα θὰ κατέδειξεν ὅτι τὸ σῶμα ἐσῆπετο παρὰ πᾶσαν τὴν καταβαλλομένην φροντίδα. Ἐπιτεινομένης δὲ ὀλονεν τῆς ἰδέας ὅτι αἱ σκιάι νεκρῶν τῶν ἀθροίζονται ἐν τῷ Ἄδῃ, πρὸς ἐπίσπευσιν τοῦ πλήρους χωρισμοῦ τῆς σκιάς ἀπὸ τοῦ σώματος τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐκαίετο, μολονότι ἀμφοτέραι αἱ μέθοδοι ὑφίσταντο ταυτοχρόνως, τῆς καύσεως οὖσης ἐν ἀρχῇ ἐν συχνότερῳ χρόνῳ παρὰ τοῖς βασιλευσὶ καὶ τοῖς ἀρχηγοῖς.

Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὰς ἀρναϊκὰς γλώσσας, λεπτομέρειαι τῆς ἀνδοκριτικῆς φιλολο-

γίας καὶ τῆς γραμματικῆς ἐπισχόλησαν τὸ πλείστον τὴν προσοχὴν τῶν πολλῶν μελῶν τοῦ τμήματος τούτου. Ὁ κ. Μπασουναγκρίν ἐποιήσατο ἀνακοινώσεις περὶ τῆς θρησκείας τοῦ Ζωροάστρου, περὶ τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν τῆς Ἰνδικῆς καὶ λοιπῶν. Ὁ δὲ Ραῦμόνδος Γουέστ ὑπέβαλε τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις διωρίσθη πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Κάμα, ἀναγομένης εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ζένδας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βομβάης. Τὸν περὶ τοῦ Ἰνδικοῦ τμήματος λόγον περαινῶ διὰ τῆς μνείας τῆς πραγματείας τοῦ Ἀγγέλου Δεγουβερνάτι «περὶ τῆς Ἰνδικῆς ἀρχῆς τοῦ Ἐωσφόρου τοῦ Δάντου». Ὁ εὐφυὴς ἰταλὸς σοφὸς ἐπιφάνη ν' ἀποδείξῃ ὅτι πολλὰ ὑπάρχον σημεῖα καταφανοῦς ὁμοιότητος τῆς «Θείας Κωμωδίας» τοῦ Δάντου καὶ περὶ Ἐωσφόρου Ἰνδικοῦ μυθεύματος. Ἐν ἀμφοτέροις ταῖς ἐκδοχαῖς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ πονηροῦ εὐρίσκοντο ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλληλα, καθόσον ἡ πάλιν τῶν δύο τούτων ἀρχῶν ἀπετέλει τὴν βάσιν πολλῶν ἄλλων θρησκειῶν.

Μετὰ τὰς τελειωτικὰς συνεδρίας τῶν διαφόρων τμημάτων ἀπεφασίσθη ἵνα τὸ προσεχὲς Συνέδριον τῶν Ἀσιανολόγων (ἢ ὀρθότερον τῶν Ἀνατολιολόγων) συγκροτηθῇ ἐν Παρισίοις τῷ 1897. Ἡ δευτέρα πόλις, ἀφ' ἧς εἶχε γείνει πρόσκλησις πρὸς συγκρότησιν αὐτοῦ ἦτο ἡ Νέα Ὑόρκη.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΙΑΦΟΡΑ.

Μεταξὺ τῶν ἀνακοινώσεων, αἰτίνες ἐγένοντο τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 12|24 Σεπτεμβρίου ἔ. ἔ., ἐνδιαφερόμεναι τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας εἶνε ἡ τῶν κ. H. Faye, ὑπὸ τὸν τίτλον : Γεωδαισίαι καὶ αἱ πρὸς τὴν Γεωλογίαν σχέσεις αὐτῆς, τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Camille Flammarion, παρουσιασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κ. H. Faye καὶ τίτλον φέρον : Ἡ περιστροφή τῶν ἡλιακῶν κηλίδων, καὶ τὸ τοῦ κ. Raoul Pictet, γνωστοῦ τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ «Νεολόγου» καὶ τοῖς ἡμετέροις ἐν τῷ Ἑλληνικῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ ἀκροαταῖς κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διαλέξεις. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ὑπόμνημα, ἀναγνωσθὲν ὀλοκλήρως κατὰ τὴν ἀνω συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας, ἔφερε τὸν τίτλον : Πειραματικαὶ ἐρευναι ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ταπεινῶν θερμοκρασιῶν ἐπὶ τῶν φαινομένων τοῦ φωσφορισμοῦ.

Περὶ ἐκάστης τῶν ἀνακοινώσεων καὶ ὑπομνημάτων τούτων θέλομεν ἀναγράψαι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ ἐντὸς τῶν παρεχομένων ἡμῖν ἐν βραχέσι ἡμετέροις στίλαις ὀρίων τὰ δέοντα, διότι καὶ αἱ τρεῖς αὐταὶ ἀνακοινώσεις στενῶς συνδέονται πρὸς τὰ θέματα, ἅτινα πολλὰκις ἤδη ἀπὸ τριετίας ἐν τε τῷ «Νεολόγῳ» καὶ τῇ «Ἐβδομαδιαίᾳ αὐτοῦ Ἐπιθεωρήσει» ἐθίξαμεν.

Καὶ ἡ μὲν πρώτη, ἡ τοῦ κ. Faye, εἶνε κυρίως ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων τοῦ ἐν Innsbruck συγκροτηθέντος διεθνοῦς γεωδαιτικοῦ συνεδρίου, ἐν ᾧ ἀντιπρόσωπος μὲν τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἦν ὁ κ. Faye, παρῆσαν δὲ καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν βασιλικῶν ἐταιριῶν τῆς Γοτιγγης καὶ τῆς Λειψίας, τῶν Ἀκαδημιῶν τοῦ Μονάχου καὶ τῆς Βιέννης, μεθ' ὧν συνειργάσθησαν καὶ ἄγγλοι ἀπεσταλμένοι. Ἀντικείμενον τοῦ συνεδρίου τούτου εἶνε ὁ προσδιορισμὸς τῆς γήινης βαρύτητος διὰ τοῦ ἐκκρεμοῦς ἐπὶ τῆ βάσει τῶν ἐσχάτως γενομένων μελετῶν τοῦ κ. Deforges καὶ τοῦ συνταγματάρχου κ. Sterneck, περὶ τῶν ὁποίων ἐν ἡγουμένη ἡμῶν Διαλέξει ἐπραγματεύθημεν. Ἡ ἐν λόγῳ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Faye ἀναφέρεται εἰς τὴν πρώτην συνεδρίαν, καθιστᾷ δὲ δι' αὐτῆς οὗτος γνωστὰ τῇ Ἀκαδημίᾳ ὅσα ἐν τῇ συνεδρίᾳ ταύτῃ ἐξ ὀνόματος αὐτῆς εἶπε καὶ ἄτινα συγκεφαλαιοῦνται ἐν τοῖς ἐπομένοις: Αἱ ἐπὶ τῆς ἐντάσεως τῆς βαρύτητος γενομένηαι ἔρευναι ὑπὸ τῶν γεωδαιτῶν θαλασσοπόρων ἐβεβαίωσαν ὅτι ἡ βαρύτης εἶνε ἀσθενεστέρα μὲν ἐπὶ τῶν ἡπείρων, ἰσχυροτέρα δὲ ἐπὶ τῶν νήσων καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης, παρὰ τὴν σχετικῶς πρὸς τὴν ξηρὰν ἐλάσσονα τοῦ ὕδατος πυκνότητα. Τοῦτο ἐβεβαίωθη ὑπὸ τῶν ἐν Ἰνδίας γενομένων γεωδαιτικῶν καταμετρήσεων τοῦ τε ἐν Καλκούτῃ αἰδουσιματώτου κ. Prall, ὅστις καὶ συνεπέρανεν ὅτι ἡ τῆς ξηρᾶς μᾶζα ἰσοφαρίζει πρὸς ὑποβρύχιον πλεονάσμα ὕλης, καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἰνδίας ἐπίσης γενομένων διὰ τοῦ ἐκκρεμοῦς ὑπὸ τῶν ἄγγλων ἀξιωματικῶν μετρήσεων. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε οἱ γάλλοι ναυτικοὶ οἱ ἐπιβαίνοντες τῆς ὑπὸ τοῦ du Petit-Thouars κυβερνώμενης φρεγάτας *la Venus* ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ βάθους τῶν θαλασσῶν δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 1 μέχρι 2 βαθμοὺς εἰς βάθος 4000 μ., ἐνῶ ἡ ὑπὸ τὰς ἡπείρους θερμοκρασία ἀνέρχεται εἰς 1330. Νεώτεροι ἐκείνων ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι εἰς βάθος 7 μέχρις 8000 μ. ἡ θερμοκρασία τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος εἶνε ἐπι μᾶλλον ταπεινὴ, ἐξ οὗ ἔδει νὰ ἐξαχθῆ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ βαθμιαία κατάψυξις τοῦ γήινου φλοιοῦ εἰς τὴν ἀφείλεται τὸ κατά τὴν σύγχρονον ἐποχὴν πάχος αὐτοῦ, βαίνει ταχύτερον ὑπὸ τὰς θαλάσσης ἢ ὑπὸ τὰς ἡπείρους, καὶ ἐπειδὴ τοῦτο ἐγένετο κατὰ πάσας τὰς γεωλογικὰς ἐποχάς, ὁ ὑποβρύχιος φλοιὸς βυθίζεται βραδέως ἐν τῷ ῥευστῷ ἐσωτερικῷ πυρῆνι, ἐνῶ αἱ ἡπείροι συνεπεῖρα ἀναποφεύκτου ὑδροστατικῆς ἀντιδράσεως ἀνυψοῦνται.

Διὰ τῆς νέας ταύτης βάσεως ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς γεωλογικῆς μορφώσεως τοῦ γήινου ἐπιπάγου αἴρονται αἱ τοσοῦτον ἀντιμαχόμεναι θεωρίαι τῆς ὁμοιομόρφου κατάψυξεως, ἀλλ' ἡ γεωδαισία δέν νὰ συνεργασθῆ ἐν τούτῳ μετὰ τῆς γεωλογίας, ἀνευ τῆς ὁποίας ἀδύνατον ἔσται τῇ πρώτῃ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰ συμβεβηκότα τῆς γενέσεως τῶν ὀρέων, τὰς στολιδώσεις τῶν στρωμάτων, καὶ τὰ λοιπὰ μεγάλα γεωλογικὰ γεγονότα.

Τὸ συνέδριον συγκροτηθῆσεται καὶ πάλιν κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1895, ὡς ὑποκείμενον μελέτης ἔχον τὴν βαρύτητα καὶ τὸν γήινον μαγνητισμὸν.

* * *

Τὸ περὶ περιστροφῆς τῶν ἡλιακῶν κηλίδων ὑπόμνημα τοῦ κ. Flammarion ἀναφέρεται εἰς τὰς γενο-

μένας ἐν τῷ ἀστεροσκοπεῖῳ τοῦ Juvisy μετρήσεις τῆς θέσεως καὶ τῆς διευθύνσεως τῶν ἡλιακῶν κηλίδων καὶ τοῦ κυρίου αὐτῶν πυρῆνος. Αἱ μετρήσεις αὗται ἐγένοντο κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας καταδείξασαι τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐξῆς γεγονότος: οἱ πυρῆνες τῶν κηλίδων αἵτινες σχηματίζονται ἐν τῷ βορείῳ ἡλιακῷ ἡμισφαιρίῳ στρέφονται περὶ ἑαυτὰς κατὰ διεύθυνσιν ἀντίστροφον τῆς τῶν δεικτῶν τοῦ ὥρολογίου. Τὸ γεγονός τοῦτο τῆς περὶ ἑαυτὰς περιστροφῆς τῶν κηλίδων ἀποτελεῖ σπουδαῖον ἐπισημα ὑπὲρ τῆς θεωρίας τοῦ κ. Faye περὶ τῆς φύσεως τῶν ἡλιακῶν κηλίδων, ταυτιζομένων, ὡς ἄλλοτε εἶδομεν, πρὸς τοὺς τῆς ἡμετέρας ἀτμοσφαιρας στρόμβους καὶ στροβίλους.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐγένοντο ἐπὶ τῶν μεγάλων κηλίδων τῆς 8(20 ἰουλίου καὶ 21(2 αὐγούστου ἔ. ἔ.

* * *

Ὁ δὲ γνωστός τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις φυσιοδίφης κ. Pictet ὑπέβαλεν εἰς πειραματικὴν ἔρευναν τὸ ζήτημα τῆς ἐπιδράσεως τῶν ταπεινῶν θερμοκρασιῶν ἐπὶ τοῦ φαινομένου τοῦ φωσφορισμοῦ περιορίσας κατ' ἀνάγκην ταύτην ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ψύχους ἐπὶ τινῶν σωμάτων, ἅτινα λάμπουσιν ἐν τῷ σκότει μετὰ προηγουμένην ἡλιασίν.

Ἐκ τῶν πρώτων πειραμάτων συνήγαγεν ὁ κ. Pictet ὅτι τὰ φωσφορίζοντα ἀνόργανα σώματα, οἷον τὸ θειοῦχον ἀσβέτιον, τὸ θειοῦχον βάριον, τὸ θειοῦχον στρόντιον, κτλ., ἐκτεθέντα ἐντὸς σωληναρίων ὑαλίνων ἐπὶ 5—6 λεπτά ἐν ἀτμοσφαίρᾳ πρωτοξειδαίου τοῦ ἀζώτου κατεψυγμένου μέχρι— 140⁰ καὶ ἀποσυρθέντα ἐκείθεν μετὰ τὴν κατάψυξιν εἶχον ὄλοσχερῶς ἀποβάλει τὴν ιδιότητα τοῦ φωσφορίζειν, ὅτι δὲ, τῶν ὑαλίνων σωλῆνων θερμοινομένων βραδέως καθ' ἑαυτοὺς, ἀνελάμβανον ταῦτα τὴν φωτοβόλον ιδιότητα ἐντὸς 4 ἢ 5 λεπτῶν ἀνευ προηγουμένης ἐκθέσεως αὐτῶν ἐν τῷ ἀμέσῳ ἢ διακεχυμένῳ φωτὶ.

Ἐν δευτέρῳ σειρᾷ πειραμάτων ὁ κ. Pictet ἀνέλαβε νὰ ὀρίσῃ τὴν θερμοκρασίαν, καθ' ἣν ἐπέρχεται ἡ ἀποσβέσις τῆς ὀρατικῆς λάμπσεως τῶν σωμάτων τούτων, ἐκ ταύτης δὲ ἐβεβαίωθη ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦ φωσφορισμοῦ παύει ἅμα ὡς ἡ θερμοκρασία τῆς ἐπιφανείας τῆς κόνεως τῶν σωμάτων τούτων κατέλθῃ μέχρις — 60⁰ μέχρις — 70⁰, ὅτι δὲ εἰς τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς θερμοκρασίαν ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀναλαμπαὶ τῆς φωσφορίζουσῆς ὕλης, μετὰ τὴν δι' ἀκτινοβολίας θέρμανσιν αὐτῆς ἐν τῷ σκότει. Ἡ ἀποσβέσις τελεῖται, ἀφανιζομένων πασῶν τῶν κυανῶν, πρασίνων καὶ χρυσομπλοχρῶν ἀκτίνων τῶν διαφόρων θειοῦχων ἐνώσεων, αἵτινες ἅπασαι μικρῶν πρὸ τῆς τελείας ἀποσβέσεως λαμβάνουσι κίτρινον γέωδον χρωματισμὸν.

Ἐπίσης δι' ὁμοίων πειραμάτων ὁ κ. Pictet ἐπίσθη ὅτι τὰ ἐπὶ τῶν ψυχρῶν σωμάτων σχηματιζόμενα κατὰ τὴν κατάψυξιν στρώματα ὑγρασίας ἢ πάχνης οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ φαινομένου τῆς ἀποσβέσεως τῶν φωσφορίζοντων σωμάτων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πειραμάτων ὁ κ. Pictet ἐξήγαγε

τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ παραγωγὴ τοῦ φασφωρικοῦ φαινομένου σχετίζεται μετὰ τῆς θερμαντικῆς παλμικῆς κινήσεως καὶ ὅτι, ἐκείνης μηδενιζομένης, τὸ φασφωρικὸν φαινόμενον ἀφανίζεται.

ΗΛ. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ HELMHOLTZ

Τὴν 27)8 φθίνοντος ἀπεβίωσεν ἐν Σαρλστεμβούργῳ ἐν ἡλικίᾳ 73 ἐτῶν — ἐγεννήθη τὴν 19)31 αὐγούστου 1821 — ἐν τῶν μεγαλειτέρων καὶ γενικωτέρων πνευμάτων τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, ὁ Ἑρμαν—Λουδοβίκος—Φερδινάνδος Helmholtz, υἱὸς καθηγητοῦ τινος τοῦ Γυμνασίου τοῦ Potsdam.

Ὁ ἐξοχος οὗτος φυσιοδίφης, ἀποβὰς οὐ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὸ ἐπιστημονικὸν κλέος καὶ ἡ κορωνὴ τῶν γερμανῶν φυσιολόγων καὶ φυσικῶν, κατήρξατο τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ σταδίου διὰ τῆς σπουδῆς τῆς ἰατρικῆς, εἰς ἣν ὠδήγησαν αὐτὸν αἱ βιωτικαὶ ἀνάγκαι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ τύχη ἐξοχοῦ διδασκάλου, τοῦ Ἰωάννου Müller. Καὶ ἦτο στρατιωτικὸς ἰατρός καὶ νεώτατος ἔτι, καθ' ἣν ἐποχὴν — τῷ 1847 — ἐδημοσίευσεν τὸ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Sur la conservation de la force* πρῶτον αὐτοῦ ὑπόμνημα, ὅπερ βαθεῖαν προῦκάλεσεν ἐντύπωσιν παρὰ τοῖς φυσικοῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἐνῶ διετυποῦντο αἱ ιδέαι αὐτοῦ περὶ διατηρήσεως τοῦ εἰς πάσας τὰς μεταμορφώσεις—αὐτοῦ ἀνευρισκομένου ἀμεταβλήτου, ὅπερ νῦν καλοῦμεν ἐν ἔργῳ *εἰ α ν*. Μετὰ ἔν ἔτος — τῷ 1848 — ἀνευρίσκομεν τὸν σοφὸν φυσιολόγον καὶ φυσικὸν βοηθὸν τοῦ ἀνατομικοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου καὶ καθηγητὴν τῆς φυσιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Καινισδέργης, ἐν ᾧ ἐπεδόθη μετ' ἀκαμάτου ζήλου εἰς τὰς πειραματικὰς αὐτοῦ ἐρεῦνας. Τῷ 1859 προσεκλήθη καθηγητῆς ἐν Βόννῃ, τῷ δὲ 1850 ἐδίδαξεν ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ πανεπιστημίου τῆς Αἰδελδέργης, ὅθεν μετὰ 12 ἔτη, — τῷ 1871 — μετέβη τελευταῖον ὡς καθηγητῆς τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ἣν ἠκολούθησε διδάσκων μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὁ Helmholtz διεκρίθη εἰς ἅπαντας τοὺς τοῦ ἐπιστητοῦ κλάδους· ἦτο συνάμα καὶ φυσιολόγος καὶ μαθηματικὸς καὶ φυσικὸς καὶ μηχανικὸς καὶ μετεωρολόγος καὶ ψυχολόγος. Τὴν ἑρμηνείαν τῶν φαινομένων ἐπιζητῶν, ἐμελέτησε τὸν μηχανισμόν τοῦ ὠτός καὶ τοὺς φυσικοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἤχου, οὗτος δὲ κατώρθωσε ν' ἀποδείξῃ (1862) ὅτι τὸ λεγόμενον φῶ ν η μ α ἦ π ο ι ὶ ὶ ν (timbre) συνθέτου τινὸς ἤχου (ἐξαιρέσει τοῦ καλουμένου ψ ὀ φ ο υ, ὅστις προέρχεται ἐξ ἀκανονίστου ἐν τῷ ἀέρι κραδασμοῦ), δι' οὗ διακρίνομεν ἀπ' ἀλλήλων τοὺς ἰσοῦψεις καὶ τῆς αὐτῆς ἐντάσεως ἤχους, προκύπτει ἐκ τῆς σχετικῆς ἐντάσεως κυρίου τινὸς θεμελιώδους φθόγγου (τοῦ βαρυτάτου) καὶ τῶν ὄξυπαραφῶνων αὐτοῦ (harmoniques) ὡς καλοῦνται, ὡς γνωστόν, οἱ φθόγγοι, ὧν αἱ σύγχρονοι δονήσεις ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους λόγον, ὃν καὶ οἱ

φυσικοὶ ἀριθμοί, ἦτοι ὡς 1 : 2 : 3 : . . . , οἷοι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν σειρὰν do_0, do_1, sol_1, do_2 , κτλ. Ἐπιτυχῶν δὲ τὴν ἀπομόνωσιν τῶν ὄξυπαραφῶνων τόνων διὰ τῶν ἠχηρῶν αὐτοῦ (résonnateurs) ἀπέδειξεν ὅτι διὰ καταλλήλου ἀσκήσεως τοῦ ἡμετέρου ὠτὸς δυνάμεθα νὰ διακρίνομεν εὐχερῶς τινὰς τῶν ὄξυτέρων ὄξυπαραφῶνων τόνων, ἴδια ἐν τοῖς τριζοῦσιν ἢ σίζουσιν ἤχοις, οὕτω δὲ ἐπὶ τῶν σοβαρῶν αὐτοῦ μελετῶν ἐρειδόμενος προσέβη εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ πρῶτου αὐτοῦ μεγάλου ἔργου, τοῦ ἐπιγραφομένου : «Die Lehre von den Tonemdfindungen», ὅπερ μετεφράσθη εἰς τὴν γαλλικὴν ὑπὸ τὸν τίτλον : «Théorie physiologique de la musique», τῷ 1868. Ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ ἔργῳ μετὰ τὴν θεμελιώσιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἁρμονίας ἐπὶ τῶν φυσικῶν καὶ φυσιολογικῶν φαινομένων θαυμασιῶς ἀναπτύσσεται καὶ ἀποδεικνύεται ἡ μετὰ τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ἐν γένει αἰσθητικῆς ὑψεστῶσα ἐπαφὴ καὶ σχεδὸς, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ ἔργῳ ὁ Helmholtz ἀναπτύσσει τὴν θεωρίαν τῶν φωνέντων, ἦτοι τὴν ἐξ ὄξυπαραφῶνων φθόγγων σύστασιν αὐτῶν, θεωρίαν, ἥτις λίαν ἐλαφρῶς τροποποιηθεῖσα ἰσχύει μέχρι τῆς σήμερον.

Ἡ αὐτὴ ἑρμηνευτικὴ τάσις τοῦ ἀοιδίμου φυσιοδίφου ἤγαγεν αὐτὸν εἰς σοβαρὰς καὶ μακροχρονίους μελέτας τοῦ ἑτέρου τῶν εὐγενῶν ἡμῶν αἰσθητηρίων, τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ τῶν διὰ τοῦ ὄργάνου τούτου ἀντιλήψεων, προῖον δὲ τῶν μελετῶν τούτων εἶνε τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Φυσιολογικῆς ὀπτικῆς (Optique physiologique) δεύτερον μέγα αὐτοῦ ἔργον, ἐν ᾧ μετὰ θαυμαστῆς ὄντως εὐχερείας συνδυάζονται τὰ μαθηματικὰ μετὰ τῆς φυσικῆς καὶ τῆς φυσιολογίας. Ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ ἔργῳ, δι' οὗ ὡς καὶ διὰ τοῦ πρῶτου διεφωτισθησαν τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ὄρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν φυσικὰ καὶ φυσιολογικὰ ζητήματα, ἀπαντᾷ καὶ ἡ περιγραφὴ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου, τοῦ εὐψυοῦς ἐκείνου μηχανήματος, δι' οὗ ὁ ὀφθαλμολόγος δύναται, φωτίζων τὸ βάθος τοῦ ζῶντος ὀφθαλμοῦ, νὰ ἐξετάξῃ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ δι' ἐπὶ τούτῳ μικρὰς ὀπῆς, εἰς τὸ κέντρον τοῦ κατόπτρου τοῦ μηχανήματος κατεσκευασμένης.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφίᾳ τὰ μεγάλα ἔργα τοῦ ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος μεγάλου ἀνδρός. Ἄλλὰ πλὴν τούτων ἐδημοσίευσεν ὁ Helmholtz καὶ μέγαν ἀριθμὸν ὑπομνημάτων καὶ μελετῶν μαθηματικῶν, φυσικῶν καὶ φυσιολογικῶν, ἐν αἷς διακρίνονται αἱ περὶ τῆς θεωρίας τῶν ἠχητικῶν σωλῆνων, ἡ θεωρία τῆς κινήσεως τῆς κρουομένης χορδῆς, ἡ θεωρία τῆς ἀντιχρήσεως, ἴδια δὲ αἱ μελέται αὐτοῦ ἐπὶ τῶν στροβίλων καὶ τῆς κινήσεως τῶν κυμάτων, αἵτινες δικαίως θεωροῦνται ὡς συγκαταριθμούμεναι μετὰ τῶν ἀξιολογωτέρων ἐφαρμογῶν τῶν μαθηματικῶν εἰς τὰ τῆς φύσεως φαινόμενα. Ἐν ἀπάσιαι ταῖς ἀναζητήσεσι καὶ ἐρεῦναις ταύταις ὁ Helmholtz ἐδείχθη ἀληθῶς δημιουργικὸν πνεῦμα, πανταχοῦ ἀναζητήσας καὶ ἐν πολλοῖς ἐπιτυχῶν τὴν ἀνακάλυψιν νέων ὁδῶν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν φυσικοφυσιολογικῶν φαινομένων. Κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἴδια ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ δὲν περιορίζετο πλέον ὁ Helmholtz, ὡς κατὰ τὴν νεότητα αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐρευναν μερικῶν φαινομένων, ἀλλὰ προσέβαιεν εἰς γενικωτέρας ἀντιλήψεις τιθέμενος τὰς βάσεις νέων ὁλῶς θεωριῶν, αἵτινες

ἀφθόνους ἐν μικρῷ χρόνῳ ἀπέφερον τοὺς καρπούς, ὅτε δὲ ἰδρῦθη τὸ γερμανικὸν φυσικοτεχνικὸν Ἰνστιτοῦτον, εἰς τὴν ἰδρυσὶν τοῦ ὁποίου ὑπὲρ πάντα ἄλλων συνετέλεσεν ὁ ἐξοχος σοφός, εἰς τούτου τὴν ἐγνωσμένην ἰκανότητα καὶ σοφίαν ἐνεπιστεύθησαν τοῦ μεγάλου τούτου ἰδρύματος τὴν διεύθυνσιν. Ἐκεῖ συνεκέντρωσεν ὁ Helmholtz τὰς τελευταίας αὐτοῦ δυνάμεις, ἐκεῖ ἐδαπάνησεν ἀφειδῶς τὴν τελευταίαν ἰκμάδα τῆς ἐν αὐτῷ ἀνεξαντλήτου ἐνεργείας.

Ἡ δόξα τοῦ Helmholtz, δόξα ἀληθῶς σοφοῦ ἀνδρός, ὑπερέβη, ὡς εἰκός, τὰ στενὰ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος ὄρια· καὶ ἐτιμῆθη μὲν ζῶν διαφερόντως, ἀπονεμθηθεὶς αὐτῷ τῷ 1883 τῆς κληρονομικῆς εὐγενείας, βραδύτερον δὲ καὶ τοῦ τίτλου τῆς ἐξοχότητος, διετέλει δ' ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἀντεπιστέλλον μέλος τῶν πλείστων μεγάλων ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν, οἷον τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας τῆς ἰατρικῆς, τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν (1869), ἐν τέλει δέ, ἀπὸ τοῦ 1893, ἦτο εἰς τῶν ὀκτῶ ξένων ἐταίρων τῆς ἀκαδημίας ταύτης, ἐτιμῆθη τῷ 1873 ὑπὸ τῆς Royal Society διὰ τοῦ παρασήμου Copley, ἐτι δὲ ἡ κατὰ τὸ 1891 ἐβδομηκονταετηρίῃ αὐτοῦ ἐωρτάσθη μετ' ἐξαιρετικῆς μεγαλοπρεπείας, σύμπαντος τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου συμμετασχόντος ταύτης, ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὑπολείπονται σημαντικῶς τῆς εἰς τὸν ἐξοχὸν φυσιοδίφην ὀφειλομένης τιμῆς ἐπὶ τοῖς ἀτύτοις αὐτοῦ ἐπὶ πεντηκονταετίαν ἀγῶσι καὶ ταῖς σημαντικωτάταις αὐτοῦ ἀνακαλύψεσι, διότι ὁ Helmholtz εἶνε ἐξ ἐκείνων τῶν προνομιούχων ὄντων, ἅτινα τιμῶσιν οὐ μόνον τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν πατρίδα, ἀλλὰ καὶ σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα.

ΗΛ. Γ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ

ΤΟ ΕΝ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΙ

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Ἐν τῷ ΙΔ' τμήματι ὁ Θεόδωρος Βάουλ ὠμίλησε «περὶ καύσεως τῶν φροκάλων ὑπὸ ὑγιεινῆν καὶ διοικητικὴν ἐποψίν», ἀναπτύξας ὅτι ἡ καύσις εἶναι ὁ μᾶλλον ἀξιόσυστατος τρόπος τῆς καταστροφῆς τῶν φροκάλων τῶν ὁδῶν καὶ τῶν οἰκιῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν. Ὁ πολιτικὸς μηχανικὸς Ριχάρδος Σνάιντερ (Δρέσδης) εἶπεν ὅτι πρὸς ἀδελφῆ καὶ συγχρόνως ὠφέλιμον ἐξαφάνισιν τῶν παντοίων ἀπορριμμάτων (τῶν οἰκιῶν, τῶν ἐργοστασίων, τῶν μαγειρείων κ. ἄ.) διὰ τὰς πόλεις, ἔνθα τὰ περιττώματα δὲν χρησιμοποιῶνται πρὸς κατασκευὴν λιπασμάτων, κατασκεύασε κάμινον, ἐν ᾧ οὐ μόνον καίονται αἱ ἐν ταῖς ἀποτρίμμασι τούτοις ὀργανικαὶ ὕλαι, ἀλλὰ τῇ προσθήκῃ καταλλήλων ὑλῶν μεταβάλλονται τηρόμεναι εἰς ὑαλώδη καὶ σκοτεινοῦ χρώματος μάζαν μὴ ἀναδίδουσαν καπνὸν καὶ ὀσμήν. Οὕτω τακτεῖσαι αἱ ὕλαι

αὗται ἐξάγονται ἐκ τῆς καμίνου ἐν ρευστῇ ἐπι καταστάσει καὶ χύνονται ἐν τύποις τετραγωνικοῖς ἢ ἄλλοις, ἔνθα φύχονται βραδέως, οὕτω δὲ κατασκευάζονται λίθοι, κέραμοι, μεγάλοι ὄγκοι ἐξ ὑαλώδους μάζης, μεγάλην ἀξίαν ἔχοντες πρὸς οἰκοδομὴν θεμελιῶν οἰκιῶν, κρηπιδωμάτων ἀκτῶν, ἐπιτελισμάτων, λιμενικῶν ἔργων καὶ διωρῶν, τοίχων κήπων καὶ ἄλλων καὶ εὐκόλως πωλούμεναι. Ὡσαύτως ἂν ἡ τετηκυῖα μάζα χυθῆ ἐντὸς ὕδατος μεταβάλλεται εἰς προῖον ἀνάλογον πρὸς τοὺς χάλικας, λίαν ἀρμόδιον πρὸς ἐπίστρωσιν ὁδῶν κ. ἄ. Ὁ κ. Σνάιντερ ἤρμηνευσε τὰ τῆς κατασκευῆς τῆς καμίνου καὶ τὰ τῶν ἐξόδων, ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι πρὸς καθημερινὴν κατεργασίαν 100 κυβικῶν μέτρων ἀπορριμμάτων, ἡ μὲν κάμινος στοιχίζει 20,000 μάρκων, τὰ διάφορα ἐργαλεῖα 5,000 μάρκας, ἡ δὲ ὑπηρεσία 48 μ. ἡμερησίως. Οὕτως ὑπολογίζεται ὅτι (μετὰ τῆς προσθήκης τῶν ἀλκαλικῶν ὑλῶν, γαιανθράκων, ἡμερομισθίων ἐργατῶν, τόκων καὶ χρεωλυσιῶν διὰ τὸ κεφάλαιον) 100 κυβικὰ μέτρα στοιχίζουσι 318 μάρκα καὶ 10 ἐκ. ἡ δὲ παραγομένη μάζα ἀντιπροσωπεύει ἀξίαν 337,50 μ., οὕτως ὥστε ὑπάρχει κέρδος 19 μάρκων 40, ἧτοι 23.28 1/10. Ὁ κ. Σνάιντερ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ ἀνωτέρω ἐργασία οὐδὲν εἶναι ἐπιβλαβῆς ὑπὸ ὑγιεινῆν ἐποψίν, διότι οἱ ἀτμοὶ καὶ τὰ ἀέρια δὲν δύναται νὰ διαδοθῶσι πρὶν ἢ διέλθωσι διὰ τοῦ μέρους, ἔνθα γίνεται ἡ τήξις, ἧτοι διὰ θερμοκρασίας 1500⁰ Κελσίου καπνοὶ καὶ ὀσμάϊ δὲν ἀναδίδονται, διότι ἐκ τῆς καπνοδόχου ἐξέρχονται μόνον ἀτμοὶ καὶ ἄχρσα ἀέρια.

Ὁ κ. Ἰούλιος Φήλιξ (Βρυξελλῶν) συνέστησεν ἐν τῇ περὶ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν διαλέξει αὐτοῦ νέον σύστημα λιθίνων φερέτρων (Tachyphage), προτιμητέον ὑπὸ ὑγιεινῆν ἐποψίν. Ὁ κ. Ἀλβέρτος Κρόμφελδ (Βιέννης) ὠμίλησε περὶ καύσεως τῶν νεκρῶν, συνηγορήσας κτηγορηματικῶς ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ συστήματος τούτου, διότι ἔνια τῶν μολυσματικῶν νοσημάτων, ἰδίᾳ δὲ ὁ τύφος καὶ ὁ ἄνθραξ προέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν μὴ ἀρμόδιως κειμένων καὶ παραμελουμένων νεκροταφείων. Ἐν Δανίᾳ π. χ. ἐπὶ 600 νεκροταφείων 45 μόνον εἶναι ἄμεμπτα. Ὁ καθηγητὴς Γόρε (Λονδίνου) ἐκηρύχθη κατὰ τῶν δηλώσεων τοῦ προλαλήσαντος, φρονῶν ὅτι ὡς πρὸς τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν μόνον δεόν νὰ καταβάλληται μεγίστη προσοχὴ ἐν τοῖς νεκροταφείοις.

Εἶτα ὁ κ. Μπροῦλ, ὠμίλησε περὶ τῆς καταστάσεως τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ σύστημα τοῦτο εἰσῆχθη προαιρετικῶς τῷ 1887, ἀπὸ δὲ τοῦ 1889 ἐκάησαν ἐν Γαλλίᾳ 19,000. Καὶ οὗτος θεωρεῖ τὴν καύσιν τῶν νεκρῶν ὡς τὸν ὀρθότερον τρόπον ἐνταφιάσεως. Ὁ Κρόμφελδ καὶ ὁ Μπροῦλ ἀπήτησαν τὴν ἐν γένει ἐφαρμογὴν τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν.

Ἐν τῷ ΙΕ' τμήματι ὁ Λέων Πετι (Μαρισίων) ὠμίλησε «περὶ τῆς γυναικῆς καὶ τοῦ δικύκλου», ὁ ἐκ Βουδαπέστης Κάρλος Φουδὸρ ἐπραγματεύθη περὶ τῆς ὠφελείας τῆς ξιφασκίας, ὁ Ροδόλφος Κνὸλ (Ἀμβούργου) «περὶ τοῦ χοροῦ ὑπὸ ὑγιεινῆν ἐποψίν», ὁ Μένδελσον (Βερολίνου) καὶ ὁ Τριαίρ (Τούρσης) ὠμίλησε (περὶ τῶν διαφόρων τρόπων τοῦ περιηγεῖσθαι καὶ τῆς ἐπὶ τῶν νεύρων, τῆς πέψεως καὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος ἐπενεργείας αὐτοῦ).

Ἄμφότεροι ἐκηρύχθησαν κατὰ τοῦ ἔθιμου τῶν ἐπὶ τοῖς γάμοις ταξιδίων (voyages de nocés).

Ἐν τῷ ΙΣΤ' τμήματι ὁ δόκτωρ Κορμίχελ περιέγραψε διὰ γλαφυρὰς γλώσσας τὰ θαλάσσια λουτρά. Ὁ καθηγητὴς Βέλας Λέγκυελ ὠμίλησε περὶ «τεχνητῶν μεταλλικῶν ὑδάτων ἐξετάσας τὸ ζήτημα ἂν ταῦτα ἦναι κατὰ πάντα ὅμοια πρὸς τὰ φυσικὰ τοιαῦτα καὶ ἀποφανεῖς περὶ τοῦ ἐναντίου. Ὁ ἐκ Παρισίων Πιέτρα Σάντας συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν φυσικῶν μεταλλικῶν ὑδάτων κατὰ τῶν τεχνητῶν καὶ τῶν παραπεποιημένων, συνιστᾷ δὲ ἐν τοῖς πρώτοις αὐστηρὰν ἰατρικὴν ἐξέλεγχιν καὶ τὴν δικαστικὴν καταδίωξιν, διότι αἱ πηγαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν πλοῦτον τῶν κρατῶν. Ὁ ἐκ Βουδαπέστης Αἰλγαίφερ ἐξήτασε τὰς «ἐν τῇ διευθετήσει καὶ τῇ πληρώσει φιαλῶν διὰ φυσικῶν μεταλλικῶν ὑδάτων προόδους». Ὁ ἐκ Καρλσβάδης Λουδοβίκος Σίπαιτς ἐξήτασε τὸ θέμα, ὅπερ καὶ ὁ Πιέτρα Σάντας. Τέλος τὸ τμήμα ἀπεφάνθη ὅτι τὰ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων δεόν νὰ κανονισθῶσι διεθνῶς.

Ἐν τῷ ΙΙΙ' τμήματι προεδρευομένῳ ὑπὸ τοῦ ἐκ Βουδαπέστης καθηγητοῦ Καρόλου Πὰς καὶ τῶν ἐπιτίμων προέδρων Σαμπανιῦ (Παρισίων) καὶ Α. Κ. Χριστομάνου (καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν), ὠμίλησαν οἱ ἐξῆς: Ὁ κ. Κβίζδας (Βιέννης) «περὶ τῶν ὁρίων τῆς αἰσθητικότητος τῶν ἐν τῇ φαρμακοποιίᾳ περιεχομένων σπουδαιότερων ἀντιδράσεων»· ὁ Αὐρήλιος Σέρφελ (Φέλικας, Οὐγγαρία) περὶ τῶν «φαρμακευτικῶν παρασκευασμάτων (Drogues) τῆς Οὐγγαρίας»· ὁ Κάμιλλος Ρεδάρ περὶ «ἐνότητος τῶν συνταγῶν»· ὁ Στέφανος Μολδοβανύης (Βουδαπέστης) περὶ «ἀσυμβιβάστων θεραπευτικῶν μέσων»· ὁ Φερδινάνδος Μολιάρ περὶ «βακτηριολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ ποσίμου καὶ τοῦ διὰ τεχνικούς σκοποὺς προοριζομένου ὕδατος»· ὁ Σουπταν (Βερολίνου) περὶ «βορογλυκερινολανολίνης ὡς προφυλακτικοῦ καὶ ἀπολυμαντικοῦ μέσου»· ὁ Λομπμέγερ (*Αγραμ) «περὶ διοργανισμοῦ τῆς φαρμακοποιίας ἐν Κροατίᾳ καὶ Σλαβωνίᾳ». ὁ Μολδοβανύης (Βουδαπέστης) περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν σπουδαιότερων συστατικῶν στοιχείων τῶν δισκίων καὶ ἀποσταγμάτων (Tinturen und Extracte).

Ἐν ΙΘ' τμήματι ὁ ἐν τῷ ἐν Βιέννῃ πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οικονομίας διδάκτωρ Σίγκερ ὠμίλησε περὶ τῆς ὀκταῶρου ἐργασίας, συνηγορήσας ὑπὲρ ταύτης καὶ ἐκθέσας τὰς ὠφελείας, ἃς ἐκκρῶθη ὁ λαὸς τῶν χωρῶν ἐκείνων, εἰς ἃς εἰσῆχθη τὸ μέτρον τοῦτο. Ἰδίῃ ὁ κ. Σίγκερ ἐποίησατο λόγον περὶ τῆς ἐν Αὐστραλίᾳ ἐπαρχίας Βικτωρίας τῆς κλασικῆς ὀκταῶρου ἐργασίας χώρας, ἐν ἣ τὸ μέτρον λειτουργεῖ ἀπὸ 38 ἐτῶν. Ὁ ῥήτωρ ἀπήτησε καὶ παρὰ τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως νὰ προβῇ λογικῶς καὶ ἐν μέτρῳ εἰς ἐλάττωσιν τοῦ χρόνου τῆς ἐργασίας. Ὁ ὑπουργικὸς γραμματεὺς κ. Κάνοτς (Βουδαπέστης) συνέστησε τὴν θέσπισιν οὐγγρικοῦ νόμου περὶ τῶν πτωχῶν μετὰ εἰδικῶν ἐπιθεωρητῶν τῶν πτωχῶν.

Ἀθήμερον (24/5) συνήλθον τὸ Α' τὸ Β' τὸ Δ' καὶ τὸ Ζ' τμήμα τοῦ δημογραφικοῦ συνεδρίου. Ἐν τῷ Α' καὶ Γ' τμήματι ὁ Μπέλοχ (Ρώμης) ὠμίλησε περὶ τῆς ἐν

ταῖς πόλεσι συσσωρεύσεως. Τὸ κέντρον ὅμως τῶν συζητήσεως ἀπέτελεσεν ἡ διδασκαλία τοῦ Μαλθουσιανισμοῦ ἢ τοῦ διδασκαλίου τοῦ Μαλθούς, συνιστῶντος τὴν ἀνάγκην τῆς παρκαλώσεως τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πληθυσμοῦ. Τὸ σύστημα τοῦτο ὑπερήσπισεν ὁ Στίηδας (Ροτσόκ, καίπερ θεωρῶν ὅτι εἶναι ἀνάγκη μεταβολῶν τινῶν. Ὁ ἐκ Παδούης Λορίας εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ὑπερβολικὸς πληθυσμὸς, ἀλλ' ὑπερβολικὴ παραγωγή, ὅτι ὅμως αἱ τοῦ σίτου ἀποθήκαι εἰσὶ κεκλεισμέναι, ἡ δὲ κλείς αὐτῶν εὐρηται ἐν ταῖς χερσὶ τῶν κεφαλαίουχων. Ἡ διδασκαλία τοῦ Μαλθούς εἶπεν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς διακοπῆς τῆς ἡλιακῆς θερμότητος. ὁ κ. Λεβασέρ ἐξεφράσθη λίαν αἰσιοδοξῶς, καίπερ δὲ ἀναγνωρίσας τὰ ἐν ταῖς διαφόροις χώραις δεινὰ, ἐπήνεσε τὰς προόδους τῆς νεωτέρας παραγωγῆς. Ὁ ἐκ Βιέννης Ράιτςχμπεργκ ἀνέφραξεν ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Μαλθούς εἶναι ὀρθὴ μόνον διὰ τὴν περίοδον, καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἀνεφάνη, σήμερον ὅμως δὲν πρόκειται περὶ ζητήματος, ἀλλὰ περὶ ζητήματος πολιτισμοῦ, εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι αἱ τιμαὶ τῶν σιτηρῶν δὲν δύνανται νὰ ὑπαγορευθῶσι τὸν ἀριθμὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς· ἄλλως τε πρόκειται περὶ ζητήματος διανομῆς τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐν τῷ Δ' τμήματι ὁ ἐκ Βουδαπέστης κ. Σπόρζων ἐξήτασε τὸ ζήτημα «τῆς ἐναντίον τῶν δυστυχημάτων ἐξασφαλίσσεως τῶν ἀγροτικῶν ἐργατῶν, συνηγόρησε δὲ ὑπὲρ εἰσαγωγῆς ταύτης, καθόσον μάλιστα ἡ χρῆσις τῶν μηχανῶν αὐξάνει τὸν κίνδυνον. Τὸ τμήμα ἀπεδέξατο σχετικὴν ἀπόφασιν. Μετὰ τοῦτο συνεζητήθη τὸ ζήτημα τοῦ ἀλκοολισμοῦ. Οἱ κκ. Φεκέτε καὶ Νάγκο (Βουδαπέστης) ὠμίλησαν περὶ τοῦ ἀλκοολισμοῦ τῶν χωρικῶν, ὁ δὲ Τσιλάκ (Βουδαπέστης) περὶ τῶν κατὰ τῆς διαδόσεως τούτου μέτρων.

Ἐν τῷ ΣΤ' τμήματι ἐξητάσθη τὸ ζήτημα τῆς θνησιμότητος τῶν παιδίων. Ὁ ἐκ Μαγδεμβούργου Ζιλμπεργκλίτ ὠμίλησε περὶ θνησιμότητος τῶν παιδίων ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς πόλεσιν. Ἀξίον παρατηρήσεως ὅτι κατὰ τὴν ἐκθεσιν ταύτην μείζων εἶναι ἡ θνησιμότης τῶν μὴ νομιμῶν τέκνων ἐκεῖ ὅπου ὀλίγα τοιαῦτα ὑπάρχουσιν, ἥσων δὲ ἐκεῖ ὅπου ταῦτα εἶναι πολλά. Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ὠμίλησαν καὶ ἄλλοι. Ἐν τέλει ὁ ἐκ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν Ἀμποτ ὑπέβαλεν ἐκθεσιν περὶ τῆς ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς θνησιμότητος.

Ἐν τῷ Ζ' τμήματι ὁ βαρῶνος Κράφτ Ἐμπιγκ (Βιέννης) ὠμίλησε «περὶ τῆς αὐξήσεως τῆς προοδευτικῆς παρακλύσεως ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν κοινωνιολογικῶν παραγόντων», εἰπὼν ὅτι ἡ παρακλύσις εἶναι νόσημα νεώτερον, ταχέως αὐξάνον, ἰδίῃ δὲ παρὰ τοῖς παράφοροις, τοῖς νέοις καὶ τῷ γυναικείῳ φύλλῳ. Ἀναμφισβήτητος εἶναι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ ἐπιρροή τῶν μεγαλοπόλεων, ἔνθα ἀπαντᾷ τετράκις συχνότερον ἢ ἐν τοῖς χωρίοις. Τὸ τελευταῖον τοῦτο παρατηρεῖται καὶ περὶ τῆς παρακλύσεως τῆς γυναικός. Ἡ ὁσημέραι μεταβαλλομένη κοινωνικὴ τῆς γυναικός θέσις ἐν τῷ βίῳ τῶν μεγαλοπόλεων ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐκ τῆς παρακλύσεως θνησιμότητος. Εἰς τοῦτο συντελεῖ οὐ μόνον ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν μεγαλοπόλεων, ἀλλὰ καὶ

ἡ ἐλάττωσις τῶν συναπτομένων γάμων, οἱ ὄψιγενεῖς γάμοι καὶ ἄλλα· ἴσως δὲ καὶ ἡ γενικὴ ὑποχρέωσις πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἐπιβραδύνουσα τὴν σύναψιν τοῦ γάμου, παρεκτρέπει πολλοὺς εἰς ἀτοπήματα. Περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὠμίλησε καὶ ὁ ἐκ Βουδαπέστης Γουσταῦος Ὀλαχ καὶ ἄλλοι. Μετὰ μεσημβρίαν ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου ἐν ᾧ καὶ πολλοὶ κυρίαὶ ὁ κ. Αἰμίλιος Λεβασέρ, καθηγητὴς ἐν δυσὶν ἐκ τῶν πρώτων πανεπιστημίων τῆς Γαλλίας, μέλος τοῦ ἰνστιτούτου καὶ διακεκριμένος πλουτολόγος, στατιστικολόγος, γεωγράφος καὶ δημογράφος ὠμίλησε γαλλιστὶ μετὰ σπανίας εὐφραδείας καὶ στωμυλίας (σημειωτέον ὅτι ἐχρημάτισε καθηγητὴς τῆς ρητορικῆς) περὶ τῆς ἱστορίας τῆς δημογραφίας. Τὴν λέξιν δημογραφία, εἶπεν ὁ Λεβασέρ μετεχειρίσθη ἐν Γαλλίᾳ πρῶτος ὁ Γκυγιάρ πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν, ἐνᾧ ἄλλοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἑγκελ, προτιμῶσι τὴν λέξιν δημολογία, δι' ἧς κάλλιον ἐκφράζεται ἡ ἰδέα τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ἡ δημογραφία εἶναι ἐπιστήμη, πραγματευομένη τῇ βοηθείᾳ τῆς στατιστικῆς περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, τῆς καταστάσεως καὶ τῆς κινήσεως αὐτοῦ, ἐκ τῆς συγκρίσεως δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐξάγει μῆσους ὅρους καὶ ἀριθμητικὰς ἀναλογίας, ἀποτελοῦσας τοὺς νόμους τῆς δημογραφίας. Δημογράφοι τινὲς περιορίζουσι τὴν ἐπιστήμην ταύτην εἰς τρία ἀντικείμενα, τὰς γεννήσεις, τοὺς θανάτους καὶ τοὺς γάμους, ἐνᾧ ἄφ' ἐτέρου ἄλλοι φρονοῦσιν ὅτι τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ ἀνάγεται πᾶν ὅ,τι ἐνδιαφέρει εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ὡστε ἡ δημογραφία εἶναι ἐπιστήμη κοινωνική, ὑφιστάμενὴ μὲν καὶ πρότερον λίαν ἀτελής, κυρίως ὁμως κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ἀναπτύχθεισα.

Ἐκ τῆς συνεδρίας τῆς 26]7 Σεπτεμβρ. παραθέτομεν τὰ ἐξῆς :

Ἐν τῷ Β' τμήματι (προφύλαξις ἀπὸ τῶν ἐπιδημιῶν) ὁ ἰατρὸς Γεώργ. Μπουκοβσκη, περὶ ἀπολυμάνσεως ὀμιλῶν, εἶπεν ὅτι τότε μόνον αὕτη ἐπιτυγχάνει, ὅταν ἐπακριβῶς διεξάγεται· δύο δὲ ὑπάρχουσι κύρια σημεῖα ἐν τῇ ἀπολυμάνσει, ἡ ἐκτῆσις τῆς τελείας ἀπολυμάνσεως καὶ ἡ διατήρησις σώου καὶ ἀνεπάφου τοῦ ἀπολυμαινομένου. Ἐξέθετο δ' ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν Βουδαπέστη ἀπολυμαντικὸν ἴδρυμα ὅτι ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ (1893), ἀφότου ἡ ἀπολύμανσις ἀπέβη ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰς κολλητικὰς νόσους, ὁ ἀριθμὸς τῶν κολλητικῶν νοσημάτων σπουδαίως ἠλαττώθη, ἐνᾧ παρὰ ταῖς ἄλλαις κολλητικαῖς νόσοις, παρ' αἷς ἡ ἀπολύμανσις δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ, ἐπῆλθεν αὐξήσις μέχρις 27 ο]ο. Εἶτα συνήφθη συζήτησις, ἧς μετέσχον οἱ ἰατροὶ Μαρτέν (τῶν Παρισίων), Σμιθ (τοῦ Λονδίνου) καὶ Σμιτ (τοῦ Βερολίνου), μεθ' ὃ ὁ Κορανύης ὑπέμνησεν ὅτι ἐν Οὐγγαρίᾳ, προκειμένου περὶ ἀπολυμάνσεως πτωχῶν, παρέχεται αὐτοῖς ἀποζημιώσεις πρὸς τούτους ὠμίλησαν οἱ κκ. Πολλιάνης (Ρώμης), Δεμιράνδα Ἀραβέδο (Βρασιλίας), Δὲ Σιλβα (Λισσαβῶνος) καὶ Κλίγχερ (Σερβίας). Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἡ διάλεξις τοῦ Σιμονέττα (Ρώμης) περὶ τῆς μικροβιοκτόνου δυνάμεως τοῦ θυμελαίου κλπ., τοῦ ῥήτορος προτιμῶντος διὰ τὴν θυμελαίου. Διαλέξεις ἐποιήσαντο πρὸς τούτους οἱ Γ. (Λονδίνου), Μπαρτόσεβιτς (Χαρκό-

βου), Μαρτέν (Παρισίων) κλπ. περὶ τραχώματος, ἐν τέλει δὲ ὁ Γουσταῦος Ρίηγκερ (Βουδαπέστης) ὠμίλησε περὶ ἀπολυμάνσεως τῶν κατοικιῶν δι' ἀτμῶν ἀμμωνίας.

Ἐν τῷ Β' τμήματι ἐν ἄλλοις ὁ κ. Φράνσις (Λονδίνου) ὠμίλησε περὶ τῆς ἐπιπερατικῆς τοῦ ὀπίου, καπνοῦ καὶ οἰονοπέματος ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις, ὁ Μὰκ Λέοδ (Λονδίνου) περὶ ὀστρακίᾳς ὑπὸ τοὺς τροπικούς, ὅπου σπανίζει ἡ τοσοῦτον καταστρεπτικὴ αὕτη νόσος, ὁ Γουλιέλμος Μούαρ (Λονδίνου) περὶ συφιλίδος ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις καὶ ὁ σέρ Φαίηραδ (Λονδ.) περὶ κλιματολόγικῆς καταστάσεως τῆς Ἰνδιῆς.

Ἐν τῷ Δ' τμήματι ἐναρξῆν τῶν διαλέξεων ἐποιήσατο ὁ διδάκτωρ Κάρ. Σαλτές, πραγματευθεὶς «Τὸ Σύστημα στεγάσεως τῶν ἐργατῶν» καὶ συστήσας τὴν «ἀνάπτυξιν τῶν ἐν εἴδει στρατῶνων κατοικιῶν ὡς ὑποβοηθουσῶν τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν· κατόπιν συζητήσεως, ἧς μετέσχον 12 ἰατροί, ἀπεφασίσθη διὰ τὸ προσεχές συνέδριον τὸ ζήτημα τοῦ πότερον ἐργατικῶν στρατῶνες ἢ τὸ τῶν καλυβῶν σύστημα δεῖν νὰ ἐφαρμύζηται.

Ἐν τῷ Ε' τμήματι ὁ διδάκτωρ Ἰούλιος Γκρός ὠμίλησε περὶ ἀσπητικῆς περιποιήσεως ἐν τοῖς τοκετοῖς, ὁ καθηγητὴς Ἰ. Βοκάη περὶ τῶν παρὰ παισὶ λιθιάσεων, ὁ Σαμουήλ Λίδνερ περὶ λεπτομερείας τινὸς τοῦ ἀνδρικοῦ φύλου καὶ ὁ διδάκτωρ Σ. Τέμκε περὶ τοῦ ὄργάνου τῆς ἀκοῆς ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ. ὑποδείξας ὅτι τὰ πλείστα τῶν νοσημάτων τῶν ὠτων ἐμφανίζονται κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, προκαλοῦντα κολλητικὰς ἀσθενείας κλπ. Ἄν αὗται τότε θεραπεύωνται, τότε οἱ πόνοι τῶν ὠτων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκλείπουσι.

Ὁ κ. Τεμεσβάρης (Βουδαπέστης) ὠμίλησε γαλλιστὶ περὶ τοῦ ζητήματος τῶν διὰ τὰ βρέφη τροφῶν, περιγράφας τὰς καταχρήσεις, αἵτινες γίνονται πανταχοῦ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν τροφῶν, συνέστησε δὲ τὸ νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν 3 ἔροι κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς τροφῆς. 1ον Ἐγγύθις κατὰ πάσης ἀπάτης ἐκ μέρους τῆς τροφῆς καὶ τῶν κατὰ τὴν πρόσληψιν αὐτῆς μεσολαβούντων· 2ον ἐπίβλεψις τῆς τροφῆς ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας, εἰδικῶς δὲ ἐπανειλημμένη ἐξέτασις τοῦ γάλακτος αὐτῆς καὶ παρατήρησις τῆς ἀναπτύξεως τῆς αὐξήσεως τοῦ βάρους κτλ. τοῦ βρέφους. 3ον ὅτι οὐδέποτε ἡ τροφὸς δεῖν νὰ προσλαμβάνηται πρὶν ἢ παρέλθωσιν 6 — 8 ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς ἐβδομάδες, πρὸς προφύλαξιν τοῦ βρέφους ἀπὸ τῶν γεννητικῶν παθήσεων, στειρεύσεως τοῦ γάλακτος καὶ λοιπῶν τοιούτων, παρατηρουμένων συχάκις μετὰ τὸν τοκετὸν ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος, σπανίως ὁμως κατόπιν. Εἶτα ὁ κ. Τεμεσβάρης κατέκρινε τοὺς τέσσαρας τρόπους τῆς προμηθείας τροφῆς, ἧτοι τοὺς διὰ μεσίτου, δι' ἀμέσου προσλήψεως καὶ διὰ προσλήψεως ἐκ λεγοκομείων καὶ ἐκ βρεφοκομείων, συνιστᾷ δὲ ὡς καταλληλότετον μόνον τὸν τελευταῖον τρόπον, διότι ἐν τῷ τελευταίῳ περιπτώσει ὑπάρχουσιν ἅπαντες οἱ ὅροι εὐσυνειδήτου ἐξελεγχέως.

(Ἀκολουθεῖ).

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.—LA FEMME DE CLAUDE τῷ Ἀλεξάνδρῳ Δουμᾷ.
—ΛΙΘΟΝΕΣ ΛΥΡΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΝ ΜΕΛΙΟΛΑΝΟΙΣ.—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἐν τοῖς παρισιοῖς θεάτροις ἀναβιβάζονται ἔτι ἔργα τοῦ δραματολογίου αὐτῶν ἢ ἐπαναλαμβάνονται τοιαῦτα πρὸ ἐτῶν διδαχθέντα. Οὕτως εἶχομεν κατ' αὐτὰς τοὺς *Mousquetaires ou Vingt Ans après* τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ καὶ *Auguste Maquet* ἐν τῷ θεάτρῳ *Porte-Saint-Martin*, *Nos Bons Villageois*, κωμῳδίαν εἰς πράξεις πέντε τοῦ *Victorien Sardou* ἐν τῷ θεάτρῳ *Gymnase* καὶ τὴν *Madame Sans-Gêne* τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ *Vaudeville*, ἥτις τὴν τελευταίαν ἐπιτυχίαν τοῦ *Sardou*, ἥτις προμνύεται ὅτι θὰ συμπληρώσῃ τὴν χλιδοστὴν αὐτῆς παράστασιν. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα σκυιάζουσιν ἔνθεν μὲν ἡ *Femme de Claude* τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ, ἔνθεν δὲ τὰ ἐπισόδια *Goquelin-Sarah*. Ἡ *Femme de Claude*, ἥτις τοσαύτας προῦκάλεσε συζητήσεις ὅτε τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη, συζητήσεις ἀναγκασάσας καὶ αὐτὸν τὸν Δουμᾶν ὅπως μετάσχῃ αὐτῶν, καὶ νῦν ἐπίσης οὐκ ὀλίγας προῦκάλεσε καὶ προκαλεῖ ἔτι, ὁ δὲ Δουμᾶς αὐτῆς διὰ μακρᾶς ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀπάντησε τῷ διαπρεπεῖ κριτικῷ τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων» κ. *Jules Lemaitre*. Ἐκτενῆς δὲ ἐπίσης ἐσημειώθη διατριβὴ ἐν τῷ *Figaro* ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Cesarine*, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ *Strindberg*, τοῦ μεγάλου σκανδιναβοῦ δραματικοῦ συγγραφέως καὶ ἀντιζήλου τοῦ *Ibsen*, ἐλθόντος εἰς Παρίσιους καὶ ἀκούσαντος τὴν *Femme de Claude*, τὸ συμβολιστικὸν τοῦτο ἔργον τοῦ Δουμᾶ. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ *Strindberg* περὶ γυναικὸς προκειμένου εἶνε ὁπαδὸς τοῦ *Euryclides* ἢ τοῦ *Symonides*, διότι ἀπὸ τοῦρῦπου τοῦ μῖθους κατὰ τῶν γυναικῶν φαίνεται λευκᾶνας τὸν ποιητὴν τῆς *Mnemeias* ὁ ἐκ Λέσβου νεώτερος ἡμῶν δραματικός. Τοῦτου ἕνεκα τὸν Δουμᾶν ἀποκαλεῖ δικηγόρον τῆς γυναικὸς μετὰ ἐλλείψεως λογικῆς, γυναικολάτρην ἐφ' ἧς καὶ ποιεῖται τόσον θόρυβον περὶ τῆς γυναικὸς. Τὰ αἰσθήματα δ' αὐτοῦ τοῦτα ὁ *Auguste Strindberg* ἐκφράζει καὶ ἐν τῇ κατακλειδί τῆς κρίσεως αὐτοῦ λέγων :

Ἡ *Cesarine* εἶνε ἐξαίσια· θὰ ἠγάπων αὐτὴν ἐάν ἠδυνάμην να δώσω πίστιν εἰς τὴν ὁμολογίαν αὐτῆς.

Ἡ δὲ ὁμολογία περὶ ἧς πρόκειται ἔχει ὡς ἑξῆς : «Εἰμι ἀπλοῦστάτα γυνή, τοῦτέστι πλάσμα ἀσθενές, ἀμαθές, δυστυχές καὶ ζῆλον».

Τὶ φοβερὸς χαρακτηρισμὸς !

Εἶπομεν ἐν προτέρῳ φύλλῳ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος *Dumas* υἱὸς προσήνεγκεν ἐκάστῳ τῶν ὑποκριτῶν τῶν μετασχόντων τῆς διδασκαλίας τῆς *Femme de Claude* ἀνά ἓν ἀντίτυπον τοῦ ἔργου τούτου μετ' ἀφιερώσεως καὶ ὅτι ἡ τοῦ ἀντιτύπου τῆς *Sarah* ἦν λατινιστῶ γεγραμμένη. Ἴδου ἡ ἐπιγραφὴ :

«*Recedite ; non est enim puella mortua. Et deridebant eum.*

Et cum ejecta eset turba, intravit, et tenuit manum ejus; et surrexit puella,

Et exiit fuma hæc in universam terram illam».

Ad Sarah Bernhardt quæ miracula facit vicit Christus ipse

Gratissimus

A. DUMAS F.

Ἐπιδιδούς δὲ ὁ ἐπιφανὴς δραματικὸς πρὸς τὴν *Sarah* τὸ ἀντίτυπον ἐπιπροσέθετο ὑπομειδῶν : «Καὶ ἂν μὴ γινώσκῃς τὰ λατινικά, θὰ τὰ ἐννοήσῃς βεβαίως, ἐννοεῖς τὰ πάντα».

Ἡ δὲ ἀφιέρωσις τοῦ ἀντιτύπου πρὸς τὸν ὑποδουμένον τὸ σκῆμα τοῦ *Claude Guity* ἔχει ὡδε :

A Guity - le Claude rêvé par l'auteur

A. Dumas fils.

*
*

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ Διεθνὲς Λυρικὸν Θέατρον τῶν *Mediolanum*, περὶ οὗ ὠμιλήσαμεν ἐν ταῖς προτέροις *Ἐπιθεωρήσεσιν* ἡμῶν, ἵνα εἰπῶμεν ὅτι τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐγένοντο ἤδη μεγαλοπρεπῶς καὶ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ τριπράκτου λυρικοῦ δράματος τοῦ ὁμογενοῦς *Σπ. Σαμάρου Μάρτυρος*, περὶ ἧς ἐπίσης ἐποινάσαμεθα λόγον ὅτε ἀλλαχοῦ τῆς Ἰταλίας τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη ἐγένετο τὰ μάλιστα ἐπιτυχῆς, προσεκλήθη δὲ ἐννεάκις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ διαπρεπὴς μελοποιός. Τῆς ἐκτελέσεως μετέσχε καὶ ὁμογενῆς ὑψίφωνος κ. *Ἀποστόλου*, ὃς, ὡς εἶπομεν, ἀποτελεῖ μέλος τοῦ ἐγκρίτου θιάσου τοῦ κ. *Sonzogno*. Ὁ θίασος ἐν ἄλλοις περιλαμβάνει τοὺς ἐξῆς καλλιτέχνους, κυρίας *Toresella*, *Lita*, *Frandin*, *Callamarini* (ἡ τὴν *Μάρτυρα* ὑποδουσμένη ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κ. *Σαμάρου*)· κυρίους, *Ἀποστόλου*, *Bayo*, *Garulli*, *Kaschmann*, *Beltrami*, *Lorrain*, *Terzi*.

Ἡ ὀρχήστρα ἀποτελεῖται ἐξ ἑβδομήκοντα ὀργάνων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διακεκριμένου μουσικοῦ κ. *R Ferrari*· ὁ χορὸς ἀποτελεῖται ἐξ ἑβδομήκοντα ἐπίσης μελῶν, τὸ δὲ σῶμα τῶν μιμορρημάτων ἐξ ἑκατὸν τεσσαράκοντα προσώπων.

Κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν πλὴν τῶν κριτικῶν καὶ τῶν διευθυντῶν τῶν θεάτρων τῆς Ἰταλίας παρῆσαν καὶ κριτικοὶ ξένοι, ἰδίᾳ προσκληθέντες.

Κατὰ τὰς περιγραφὰς δὲ τοῦ θεάτρου, ἃς ἀνέγνωμεν, τὸ νέον Διεθνὲς Λυρικὸν Θέατρον εἶνε τῶν λαμπροτάτων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων.

ΧΡΟΝΙΚΑ.—Καθὰ ἀνέγνωμεν ἐν ταῖς ἀθηναϊκαῖς ἐφημερίσιν ὁ μὲν κ. Χ. Ἀννίος ἀπέσυρε τὸ νέον αὐτοῦ ἔργον ἀπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. *Ταβουλάρη*, ὁ δὲ κ. Δ. *Βερναρδάκης* ἀνέβαλε τὴν διδασκαλίαν τοῦ νέου αὐτοῦ ἔργου Ἀντιόπης εἰς τὸ ἐπόμενον ἔτος· οὕτως δὲ ἀπεδείχθη ἀσφαλῆς ἡ ἐν προτέρῳ *Ἐπιθεωρήσει* ἐκφρασθεῖσα γνώμη ὑφ' ἡμῶν, ὅτι ἕνεκα τοῦ καταρτισμοῦ τῶν θιάσων ἐν Ἀθήναις ὁ κ. *Βερναρδάκης* δὲν θὰ δυναθῆι νὰ παραχωρήσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸς διδασκαλίαν.

ΟΔ· ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

Ὁ ἐπιθεωρῶν

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ